

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

"Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur.
Buna uyun. (Başka) yollara uymayın.
Zira o yollar sizi Allah'ın yolundan ayırır.
İşte sakınmanız için Allah size bunları emretti."
(6 En'am/153)

ŞEHADET

Dile Getirilen Şahitlik

Yayın No: 20

Kitap İsmi: *Tevhid'in Anlamı*

Yazar: *Seyyid Kutub*

Tercüme: *Vahdettin İnce - Ubeydullah Dalar*

Tashih&Redakte: *Abdullah Yıldırım*

Kapak Tasarım: *Prestij*

Dizgi: *İsmail Çakırcı*

Cilt: *Göksu Cilt Evi (332 342 02 07)*

Baskı: *Form Ofset (332 342 01 28)*

Baskı Yeri: *Konya*

Baskı Tarihi: *Ağustos/2010*

GENEL DAĞITIM

YENDA DAĞITIM

Bab-1 Ali Cad. Dr. Ziya Gün İşhanı 28/4

Cağaloğlu/İSTANBUL

Tel: 0 212 520 98 21 – 519 81 50

TEVHİD'İN ANLAMı

Seyyid Kutub

İLETİŞİM

Web : www.sehadet.info
msn : admin@sehadet.info
Tel : 0 507 332 10 02

İÇİNDEKİLER

Tevh'd'n Anlamı.....	9
1 - Allah'tan Başka Yaratıcı Yoktur.....	9
2 - Allah'tan Başka Malik Yoktur.....	24
3 - Allah'tan Başka Rızık Veren Yoktur.....	30
4 - Allah'ın İzni Olmadan Kimse Zarar ve Fayda Veremez.....	38
5 - Ondan Başka İlah Yoktur. Öldürür ve Diriltir.....	47
6 - Allah'tan Başka Dualara Karşılık Veren Yoktur.....	63
7 - Fitrat ve Yöneliş Allah'adır.....	71
8 - Allah'tan Başka Güç ve Kudret Sahibi Yoktur.....	80
9 - Yalnız Allah'tan Korkulur.....	87
10 - Yalnızca Allah'a Tevekkül Edilir.....	96
11 - Allah'tan Başka Kanun Koyucu Yoktur.....	107
12 - İslam'ın Anayasa Görüşü.....	117
13 - Hüküm Allah'ındır.....	127

Hutbetu'l Hacc

Hamd, ezelden ebede dek yalnızca Allah'a özgüdür. O'nu över ve O'ndan Peygamber efendimizi, O'nun ehli beytini ve sahabilerini rahmetiyle kuşatmasını dileriz. Allah Tealâ şöyle buyurmaktadır:

“Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği gibi sakının. Sizler, kesinlikle müslüman olarak ölün.” (3/Alı İmran 102)

“Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten yaratan, ondan eşini var eden ve o ikisinden birçok erkekler ve kadınlar vücuda getirip (dünyanın dört bir tarafına) yayan Rabbinizden (emir ve nehiyelerine riayetsizlikten) sakının. Adını anarak birbirinizden dilekler dilediğiniz Allah'tan ve sila-i rahmi kesmekten korkun. Hiç şüphesiz ki O, sizin üzerinize Rakib'tir. (En ince ayrıntısına kadar her halinizi daima gözetendir.)” (4 Nisa/1)

“Ey iman edenler! Allah'tan (emir ve nehiyelerine riayetsizlikten) sakının ve doğru olan sözü söyleyin ki Allah, yaptığınız amelleri kabul etsin ve günahlarınızı affetsin. Allah ve Resulüne itaat eden, elbette ki bütün büyük emel ve beklentilerini elde etmiştir.” (33 Ahzab/71)

Bütün hitap ve kitapların başında ifade edilmesi sünnet olan “hamd ve salat” fasılasını ifa ettikten sonra...

En doğru söz, Allah'ın kelamı ve en mustakim yol, Muhammed (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in rehberlik ettiği yoldur. Yoldan saptıran en şerli şeyler, dinde sonradan çıkartılan şeylerdir. (Din adına başlı başına bir ibadet olması amacıyla) dinde sonradan çıkartılan her şey bid'attir. Her bid'at sapkınlıktır. Ve hiç şüphesiz ki, her sapkınlık azaba mustehaktır.

TEVHİD'İN ANLAMI

1 - Allah'tan Başka Yaratıcı Yoktur

Yaratma, Allah'tan başka kimsenin sırrına eremediği ve sadece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın gerçekleştirdiği bir mucizedir.

"Şüphesiz Allah, taneyi ve çekirdeği yarıp, ölüden diriye, diriden ölüyü çıkarır. İşte Allah budur. Nasıl yüz çevirirsiniz?" (6 En'am/95)

İşte bu, doğuş ve hareket kaynağı olan hayat mucizesidir. Her an uyuyan bir tohumdan, sessiz bir tane yarılmakta ve çürük bir çekirdekten yükselen bir ağaç fişkırmaktadır. Hayat, tanede ve çekirdekte gizli, ağaçta ve tohumda uyuyan ve Allah'tan başka kimsenin hakikatini ve kaynağını bilmediği bir sırdır. Bütün hayat görünüm ve şekilleri insanın gözü önünde meydana gelmektedir. Evet, ilk insan gibi bu gizli sırrın önünde durmakta faaliyet ve görüntüyü kavramakta fakat kaynağa ve öze nüfuz edememektedir insanoğlu... Hayat kendi mecrasında akıp gitmekte ve her an bir mucize yaşanmaktadır. Hayatın başlangıcından beri Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) ölüden diriye çıkarıyor. Şu evrende (en azından yeryüzünde) daha önce hayat yoktu. Sonra hayat başladı. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) onu ölüden çıkardı... Nasıl? Bilemiyoruz!... O zamandan beri ölüden diriye çıkarma

olayı süregeliyor. Her an, ölü zerrelere canlı bir organizmaya girip canlı birer varlığa dönüşmesini görebiliriz. Bunun tersi de söz konusudur. Her an canlı bir hücrenin ölü zerrelere dönüşmesi müşahade edilebilir... Bu durum bir gün bütün canlı varlıkların ölü zerrelere dönüşeceği güne kadar sürüp gidecektir.

"Ölüden diriyi çıkarır, diriden ölüyü..."

Bunu Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başkası yapamaz. Hayatı, başlangıcından beri ölümden çıkarmaya Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka kimsenin gücü yetmez. Canlı organizmayı, ölü zerrelere canlı hücreye dönüştürme yeteneğiyle donatmaya Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başkasının gücü yetmez. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka hiç kimse tekrar canlı hücreyi ölü zerreye dönüştüremez. Ne zaman başladığı ve ne zaman tamamlanacağı kesin olarak bilinmeyen bir dönüşümdür bu... Gerisi zan, teori ve ihtimallerden ibarettir. Temelde hayatın, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan tarafından yaratıldığını kabul etmeyen hiçbir düşünce hayat hakkında doyurucu açıklamalarda bulunamaz.

"İşte Allah, sizin rabbiniz odur"

Sürekli tekrarlanan bu mucizenin yaratıcısı tamamen gizlidir, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır... Kulluğunuza müstahak olan yegane rabbiniz... Kulluğunuza, boyun eğmenize ve tâbi olmanıza, o müstahaktır. Hayatın ölümden çıkarılması mucizesi ilk defa varlığın meydana gelişi gibi sıkça tekrarlanır. Özellikle, sonuçta uluhiyette yalnızca O'na inandıkları, rububiyette yalnızca O'na tâbi oldukları, kulluk davranışlarını sadece O'na sundukları, bütün hayat metodu için O'na başvurdukları ve aynı şekilde sadece O'nun şeriatına uydukları bir ma'budun zorunluluğunu açıklamak söz konusuysa, insana, yüce uluhiyet ve yaratıcının birliğine delalet eden eserleri konusunda bu mucize sıkça anlatılır. Onları yaratan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olduğuna göre uluhiyet ve rububiyette nasıl olur da ortakları olur?

Yaratılan, yaratana hiçbir surette ortak olamaz... Yaratıcının hakikati yaratılanın hakikatından farklıdır.

"Herşeyi yarattı ve o herşeyi bilir."

Kendisine kulluk edilen, boyun eğilen, itaat edilen ve şeriatına tabi olunan kimse O'dur herşeyi yaratan. Bu durumda O'ndan başka ilah ve rab kabul edilemez.

"İşte sizin Rabbiniz Allah, herşeyi yaratan O'dur. O halde O'na kulluk ediniz. O herşeyin üzerinde vekildir." (6 En'am/102)

Yaratmada Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın birlenmesi mülkünde de birlenmesini gerektirir. Aynı şekilde, yaratma ve mülkünde birlenmesi rızık vermede de birlenmesini kaçınılmaz kılar. O, yaratıkların yaratıcısı ve sahibidir. Ve O, yarattıklarını, kimsenin ortaklığının söz konusu olmadığı mülkünden rızıklandırır. Kulların sahip olduğu ve yararlandığı herşey, Allah'a özgü olan bu mülktendir. Bu hakikatler birleşince; Yaratma, mülk ve rızık... Zaruri olarak ve kesinlikle rububiyet özellikleri de Allah'a has kılınır.

Bu özellikler; otorite, boyun eğilen ve tabi olunan egemenliktir. Bu durumda kulların üzerinde birleştiği nizam, itaat, boyun eğme, yönelme ve teslim olma gibi özellikleriyle kulluk yalnız Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya yönelik olmuş olur. Cahiliyye döneminde Araplar, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın bu evrenin ve insanların yaratıcısı ve onları mülkünden rızıklandırıldığını inkar etmiyorlardı. Materyalist bazı Yunan filozofları dışında diğer cahili düşünceler de bu hakikatleri doğrudan inkar etmiyorlar.

Bu yüzden İslam, Allah'a yaklaştırmak için putlara kullukta bulunmak ve insanların hayatına hükmeden yasaları, Allah'tan başkasından almak suretiyle meydana gelen yöneliş sapmasına dikkat çekmiştir. Yani bugün bazı insanların, bir bilgiye dayanmaksızın ortaya çıktıkları gibi, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın zatının inkarı söz konusu değildi. Gerçekten de, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın zatı hakkında mücadeleye girişenler, her dönemde

az olmuştur. Esas sapma, hayat işlerini düzenleyen yasalarda, Allah'tan başkasına başvurmak şeklinde olmuştur daha çok... Bu durum, Arap cahiliyesinde olduğu gibi bütün cahiliyelerde uygulanan bir şıktır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın herşeyin yaratıcısı, herşeyin üzerinde vekil olduğu, yerin ve göklerin anahtarlarının O'nun emrinde olduğu gerçeğini herkes kabul ediyor. Hiç bir kimse, herhangi birşey yarattığını iddia edemez. Aynı şekilde hiçbir akıl sahibi, bu varlığın bir yaratıcı olmadan meydana geldiğini iddia edemez. Evrende var olan her şey bir amaca ve plana işaret etmektedir. Hiç bir şey başıboşluğa ve tesadüflere terkedilmemiştir. Yaratma olayını hiç kimse inkar edemez. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın varlığının ve birliğinin dışında hiçbir şeyle izah edemez.

"İlk defa yaratan, sonra onu tekrar eden mi? Göklerden ve yerden sizi rızıklandıran kimdir? Allah'la beraber, başka bir ilah mı? De ki: Eğer doğru iseniz delilinizi getirin." (27 Neml/64)

Evet hiç kimse şu varlık alemini Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın varlığı ve birliğinden başka bir şeyle izah edemez... Çünkü Evrenin varlığı O'nun varlığını gerektirir. Evrenin varlığı ve herşey, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın varlığına ve birliğine delalet ettiği halde, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dışında herhangi bir sebeple izah etmeye çalışan bütün düşünceler iflas etmeye mahkumdur. Evrendeki bu mükemmel düzen ve tertip, tek bir iradenin ürünü olup tek bir yasaya işaret etmektedir. Bir takdir, plan, amaç ve düzen içinde yaratmayı ilk defa yapmak amellerin gerçek karşılığını göremediği dünya hayatında işlenen amellerin hak ettikleri karşılığı görmeleri için ikinci bir yaratmayı gerektirir. Bu dünyada bazı işler karşılığını görse bile, ahiret hayatına inanmak zorunludur.

İnançları bozuk Arap müşrikleri, Allah'ı inkar etmedikleri gibi, O'nun göklerin ve yerin sahibi, yerin ve göklerin müdebbiri ve onların üzerindeki otoritenin sahibi olduğunu da kabul ediy-

orlardı. Bununla beraber, onlar kendilerini, Allah'a yaklaştıra-
cağını umarak Allah'a başka ilahlar ortak ediniyorlardı.

"De ki, 'Yer ve içindekiler kimindir? Söyleyin, eğer biliyorsanız?" Diyecekler ki, "Allah'ındır." De ki: "O halde niçin anlamıyorsunuz." De ki: "Göklerin ve yüce Arşın rabbi kimdir?" Diyecekler ki, "Allah." De ki "Niçin korkmazsınız? Biliyorsanız söyleyin. Kendisi idare edilmeyip her şeyi idare ettiği halde her şeyin hükümranlığı kimin elindedir?" Diyecekler ki: "Allah." De ki: "O halde niçin yüz çeviriyorsunuz?.."
(23 Mü'minun/84-89)

Cahiliye Araplarının, İbrahim (as)'ın hanif dininin kalıntısı olduğunu tahmin ettiğimiz ancak bozulmuş bir akideleri vardı. Şu evrenin bir yaratıcısının bulunması ve onun da Allah olması gibi fitratın inkar edemediği bazı izler kalmıştı, bu dinden... Çünkü bu evrenin bir yaratıcısının olduğunu kabul etmek fitratın kaçınılmaz özelliklerindedir.

"Şayet 'gökleri ve yeri kim yarattı?' diye sorsan, şüphesiz, 'Onları Aziz ve sonsuz ilim sahibi olan Allah yarattı.' diyeceklerdir." (43 Zuhruf/9)

Bu evreni Allah'tan başkasının yaratması mümkün değildir. Fakat bunlar, fitratın zorunlu olarak kabul ettiği bu hakikatin önünde duruyor, bu kabullenmenin tabii gereklerini yerine getirmeye yanaşmıyorlardı.

"Şüphesiz her şeyi Yüce Allah yaratmıştır. Herşeyi yaratıp bir ölçü takdir eden O'dur." (25 Furkan/2)
"Allah'tan başka-kendileri yaratılmış oldukları halde birşey yaratamayan, kendilerine bir yarar celb veya bir zararı defetmeye güçleri yetmeyen, ölüme, hayata ve tekrar diriltmeye güç yetiremeyen tanrılar edindiler." (25 Furkan/3)

Böylece, Kur'an-ı Kerim, iddia ettikleri bütün uluhiyet sıfatlarını bu sahte tanrılardan/ilahlardan soyutluyor. *"Onlar hiçbir*

şey yaratamazlar" Allah (Subhabehu ve Tealâ) herşeyi yaratandır. Onlarsa "yaratılıp duruyorlar."

Kendileri için bir yararı celp veya bir zararı uzaklaştırmaya güç yetiremedikleri gibi, kendilerine kullukta bulunanlara da böyle bir iyilikte bulunamazlar. Tabiatıyla kendisine bir yarar dokunduramayana zararlar daha kolay musallat olur. Fakat bunu bile beceremezler... Ölüme, hayata ve tekrar diriltmeye güç yetiremezler... Diriyi öldüremezler... Hiçbir şeye hayat veremezler, öldükten sonra tekrar diriltemezler. Bundan sonra uluhiyetin hangi özelliğine sahip olabilirler? Böyle bir iddia sadece sapıklıktan başka birşey değil... Kendisini ve herşeyi yaratan, kendisinin ve herşeyin işlerini düzenleyip takdir eden Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olduğu halde insanın, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın ortağı olduğunu iddia etmesi kadar çirkin ne olabilir?

Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e; "En büyük günah hangisidir?" diye soruldu. O da:

"Seni yaratan Allah olduğu halde O'na ortak koşmandır." diye buyurdu. ¹

Yaratan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olduğu halde, Allah'tan başkasına kullukta bulunmak kadar büyük bir sapıklık ve zulüm var mıdır?

"Bu Allah'ın yaratmasıdır. Allah'tan başkalarının ne yarattığını bana göster. Doğrusu zalimler, apaçık bir sapıklık içindedirler." (31 Lokman/11)

"Gökleri ve yeri kim yarattı diye sorarsan, şüphesiz Allah diyecekler" (31 Lokman/25)

Göklerin ve yerin yaratıcısı konusunda sorulacak bir soruya tereddüt geçirmeksizin cevapları "Allah" olacaktır. İnsanları, her şeyde Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ın elini görmelerine, her şeyin yaratıcısı olduğunu kesinlikle bilmelerine, O'ndan başka bir şey yarattığını iddia edenin iddiasını reddetmelerine ve varlığın

¹ (Buhari, Müslim).

kendiliğinden oluştuğunu söyleyenin sözünü kesinlikle yalanlamalarına rağmen...

"İşte herşeyi yaratan Rabbiniz Allah, ondan başka ilah yoktur. O halde niçin yüz çeviriyorsunuz?" (40 Mü'min/62)

Evet bütün bunlara rağmen insanların Allah'a imandan ve O'nun hakimiyetini hayata yerleştirmekten yüz çevirmeleri kadar şaşkırtıcı bir şey yoktur. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), her şeyin yaratıcısı, hükmü altına alıp kontrol edeni ve her şey üzerinde mutlak tasarrufa sahip düzenleyicisidir...

"Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra da arşa istiva eden gündüzü durmadan kovalayan gece ile bürüyen, güneşi, ayı, yıldızları emrine baş eğdiren Allah'tır. Dikkat edin yaratma da emir de O'nundur. Alemlerin Rabb'i olan Allah yücedir." (7 A'raf/54)

Metoduyla sizi terbiye etmeye, nizamı ile sizi bir araya getirmeye, şeriatı ve hükmü ile aranızda hükmetmeye yetkili yegane rabbiniz Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır. Yaratma ve hüküm işleri düzenlemek O'na aittir. Yaratırken, ortağı olmadığı gibi yarattıklarının işlerini düzenlemede de ortağı yoktur. Bu kesin deliller, ilkel cahiliyeyi muhatap aldığı gibi, yeni putlar ortaya çıkaran, işlerinde onlara tabi olan; nefislerinde, nesillerinde ve mallarında Allah'a ortaklar icad eden modern cahiliyeyi de muhatap almaktadır. Bunların ortak koştuklarından hangisi göklerde ve yerde bir şey yaratabiliyor?

"... Bir şey yaratamadıkları halde kendileri yaratılıp duran ve başkasına yardım etmeye güç yetiremedikleri halde kendileri yardıma muhtaç olan şeyleri mi Allah'a ortak koşuyorlar? "

Bunların ortak koştuklarından hangisi, gerek kendilerine ve gerekse kendilerine kullukta bulunanlara bir yardım dokundurabilir? Yaratan kim ise, kullukta bulunulmaya müstahak

olan da olur. Ortak koşulan bütün sahte ilahlar ise bir şey yaratamadıkları gibi, bizzat kendileri yaratılmışlar... O halde nasıl oluyor da bunları nefisleri, nesilleri ve malları üzerindeki otorite hususunda Allah'a ortak koşuyorlar? Sizin Rabbiniz, yegane Rab olan ve ibadeti hakkeden Allah'tır. Çünkü O yaratıcıdır...

"Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan Allah'tır..."

O, göklerin ve yerin yaratıcısıdır. Yaratıp düzenleyen ve yarattıklarının üzerinde rububiyeti ile egemen olan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), tek başına kulların tabi olup boyun eğmesine müstahaktır. Herşeyi yaratıp rızıklandırmanın Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olduğuna inanmak, O'nun Rabb, ma'bud ve insanların işlerini düzenleyen ilah olduğunu kabul etmeyi gerektirir. Bu yaratmanın ve otoritenin, erişilmez gücün teklîğidir.

"Yaratan yaratamayan gibi midir? Hiç düşünmüyor musunuz?" (16 Nahl/17)

Burada bir tek cevaptan başka bir ihtimal var mı? Hayır! Asla... Bir insanın, herşeyi yaratanla hiçbir şeyi yaratamayanı eşit tutması mümkün değildir. Çünkü, sahte tanrılar kendileri yaratılmış oldukları gibi hiçbir şey yaratamazlar ve hiçbir şeyi de bilemezler. Ama Allah (*Subhabehu ve Tealâ*):

"Gökleri ve yeri Hak ile yarattı; onların ortak koştuklarından yücedir. İnsanı bir nutfeden yarattı. Buna rağmen o apaçık bir hasım kesildi." (16 Nahl/4)

Herşey hakka dayanmakta, onunla değer kazanmamakta ve herşey sonuçta yaratıcıya dönmektedir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) onların şirkinden ve yarattıkları şeylerden koştukları ortaklardan münezzehdir. Hiç kimse, hiçbir şey O'na eş değildir ve O, ortaksız yaratıcıdır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), yaratmanın anlamını ve kendisinden başkasının güç yetiremediği bu büyük sırrın yüceliğini vurgulayan bir örnek veriyor:

"Ey insanlar, size bir örnek veriliyor. Ona kulak verin: Allah'tan başka yalvardıklarımız, bu iş için bir araya gelseler de bir sinek bile yaratamazlar. Sinek onlardan birşey alsa, onu bile ondan kurtaramazlar. İsteyen de istenen de aciz." (22 Hacc/73)

Bu örnek, bir kural koyuyor ve bir hakikati perçinliyor.

"Allah'tan başka yalvardıklarımız, bu iş için bir araya gelseler bir sinek bile yaratamazlar."

Allah'tan başka çağırduğunuz, yardım istediğiniz, güçlerine sığındığınız, zafer ve mevki talebinde bulunduğunuz taşta- ağaçtan putlar, kişiler, değerler ve yasalar... Evet bunların tümü, bu iş için bir araya gelseler, bir sinek bile yaratamazlar. Oysa sinek onların gözünde son derece düşük ve zayıftır. Buna rağmen Allah'tan başka çağırdukları sahte ilahlar, toplanıp yardımlaşsalar bile bu düşük ve zayıf sineği yaratamazlar. Sineği yaratmak bir deveyi ya da bir fili yaratmak gibidir. Çünkü sinek de bu mucizevî sırrı ihtiva etmektedir. Hayat sırrını... Bu yüzden onun yaratılışı da devenin ya da filin yaratılışı gibidir. Fakat, Kur'an, bir sineği yaratamamanın verdiği ezikliğin, bir deveyi ya da fili yaratmaktan aciz olmanın verdiği eziklikten daha çok olduğundan bu düşük ve zayıf sineği seçiyor örnek olarak... Sonra acizliklerini daha bir belirgin hale getiren bir adım daha atılıyor.

"Eğer sinek onlardan birşey alırsa, onu kurtarmaya güç yetiremezler?"

Gerek taştan, ağaçtan put ve totemler, gerekse şahıslar olsun Allah'tan başka çağırdukları bütün sahte ilahlar, sineğin kendilerinden götürdüğü bir şeyi ondan geri almaya güç yetiremezler. Nice değerli şeyler vardır ki, sinek insanlardan alıp götürür de ona karşı gelmek mümkün olmaz. Sineğin örnek olarak seçilmesi düşük ve zayıflığıyla beraber, tehlikeli hastalıkları, hayat ve ruhları alıp götüreren, tehlikeli hastalıkları taşımamasından kaynaklanıyor. Sinek son derece düşük ve zayıf olmakla beraber, insanlardan geri getirilmesi mümkün olmayan

şeyleri götüren, verem, tifo vb benzeri hastalıkların mikroplarını da taşıyabilen bir yaratıktır. Kur'an-ı Kerim, itikad konusunda en doğru anlayışı yerleştirmektedir.

İslam itikad anlayışı gerçeğinde en büyük mesele, tevhid hakikatini yerleştirmektir. Yaratılmışların, yaratıcı ilahlara kullukları meselesi... Sadece uluhiyet ve ubudiyet meselesi; bir tek uluhiyet ve varlıkta herşeyi ve herkesi kapsayan ubudiyet... İslam'ın en belirgin amacı, şirkin hiçbir çeşidine yer bırakmayacak şekilde Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın birliğini, hiçbir şeye benzemediğini; mahiyetinde, sıfatlarında ve özelliklerinde hiçbir şeyin O'na ortak olamayacağı gerçeğini yerleştirmektedir.

Aynı zamanda gerek Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) ile varlıklar, ve gerekse canlıların kendi aralarındaki ilişkinin gerçek mahiyetini de belirginleştirmeyi amaçlamaktadır... Uluhiyet ve ubudiyet ilişkisi... Allah'ın tek başına uluhiyeti... Her şeyin yalnız O'na yönelik ubudiyeti... Kur'an'ın bütününde hiçbir kapalılığa ve gizliliğe yer kalmayacak şekilde bu amaç yerleştirilmeye çalışılır.

Ayrıca İslam, bütün resullerin yaşamları boyunca yerleştirmeyi amaçladıkları, ona çağırdıkları; Nuh (as)'dan, Muhammed (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e kadar bütün risaletlerin ekseni kıldıkları ve her Rasulün tekrarladığı şu hakikati yerleştirmeyi amaçlamaktadır:

"Ey kavmim, Allah'a itaatla (ibadet) kulluk edin.

Sizin O'ndan başka itaatla sorumlu olduğunuz bir

ilâhınız yoktur!" (7 A'raf/59)

Uluhiyet ve ubudiyet... Bu hakikatten başka hakikat, bu kuraldan başka kural yoktur. Uluhiyet ve ubudiyet arasındaki bağın dışında bir bağ da mevcut değildir.

İnsanların düşünceleri ve düşüncenin ürünü davranışları, kendileri ile Rableri arasındaki bağın niteliğini kavramadıkça istikrar bulamaz. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) onların ilahı, on-

larsa O'nun kulları; O, onların yaratıcısı, onlarsa O'nun yarattıkları; O, onların sahibi, onlarsa O'nun mülkleridir.

Hepsi bu bağlamda eşittirler. Hiçbirinin imtiyazı ve avantajı yoktur. İnsanlardan hiç kimsenin şu vasıtaların dışında bir yöntemle O'na yakınlaşması mümkün değildir. Bu vasıtalar takva ve salih ameldir... Bu da herkesin kullanabileceği bir vasıta dır. İnsanlar, kendileriyle Rabpleri arasındaki gerçek bağa sadık kaldıkları ölçüde, hayatları, ilişkileri ve görevleri istenen istikrara kavuşur. Onlar bir tek Rabbin kullarıdır. Tümünün görevi, mutlak otoritenin iradesine yönelmektir. Onları O'na yaklaştıracak takva ise hepsinin gücü dahilindedir. Bütün insanlar, mutlak otoritenin önünde eşit bir pozisyonda olduklarından, Allah ile insanlar arasındaki vasıtalık iddiaları da geçersiz olmaktadır. Hiçbir ferd ya da topluluk böyle bir iddiada bulunamaz. Bunun dışında da hiçbir surette insanların hayatına, toplumlarına nizamlarına ve yasalarına köklü bir eşitlik anlayışı egemen olamaz.

Bununla beraber, konu, salt vicdanî bir akide ya da kalbleri sükuna kavuşturan esaslar manzumesi düzeyinde kalmaz. Bilakis konu daha çok, insanların hayat nizamı, toplum ilişkileri milletler ve kavimlerin ilişkilerini düzenleme üzerinde durur. Bu, İslam'ın eliyle gerçekleşen, insanlık için bir yeniden doğuştur. Kulların Rabb'ine kul olmak suretiyle kullara kulluktan kurtulmuş insanın doğuşu. Bu yüzden, İslam tarihinde, "Allah'ın oğlu" ya da "Baba oğul ruh'ul kudüs" adına insanların boynuna zillet halkasını geçiren bir "kilise" olayı yaşanmamıştır.

Aynı şekilde kilise ve papalar gibi Allah'a yakınlıklarını iddia ederek, kendilerinde 'Allah adına kanun koyma yetkisi' gören kutsal bir egemenlik şekli de görülmemiştir İslam tarihinde. Oğul ya da üçlü uknum adına egemenlik sürme haçlıların İslam topraklarına talan etmek için saldırmalarına kadar devam etmiştir Avrupa'da.

Avrupalılar, ülkelerine İslam topraklarında edindikleri bilgilerle, kutsal egemenliğe karşı reform ruhuyla döndüler. Martin Luther, Kalvin gibileri, insandan kutsallığı soyutlayan, egemenlikte imtiyazı reddeden ve bütün konuları uluhiyet-ubudiyet ilişkisi çerçevesinde ele alan İslam akidesinin etkisinde kalarak reform hareketlerini başlattılar. Uluhiyetin ve ubudiyetin hakikatini bilen, mahiyetlerinin de farklı olduğunu bilir. Aynı şekilde kulların Allah tarafından yaratıldığını ve Allah'ın yaratıklarının Allah gibi olamayacağını da bilir.

Mahlukatın yaratıcısı olan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), insanların kulluğuna ve ibadetine muhtaç olduğundan ya da ibadetleri dolayısıyla mülkünde bir artma veya ibadetinden yüz çevirdiklerinde bir eksilme söz konusu olacağından, yalnız kendisine kullukta bulunmalarını istemiyor. Haşa, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) bundan münezzehdir. Fakat düşüncelerinin ürünü olan davranışlarının, durumlarının ve sosyal konumlarının istikrar bulması için uluhiyetin ve ubudiyetin gerçek mahiyetini bilmelerini istiyor. Hayat böylesine sağlam bir esas üzerine kaim olmadıkça istikrar bulamaz, çünkü:

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), insanları kullara kulluktan, kulların Rabbi'ne kulluğa, yaratıklara kulluktan yaratıkların yaratıcısına kulluğa yükselmeleri, evrende ve yeryüzünde gerçek egemenliğin kime ait olduğunu bilmeleri, dolayısıyla yalnızca O'na ve O'nun metoduna ve hayat için koyduğu kanunlarına ve O'nun kanun ve metoduyla hükmedene boyun eğmeleri ve bunun dışındaki bütün şeriat ve hayat metodlarını reddetmeleri için bu hakikatlerin onların vicdanlarında yer etmesini diliyor.

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), bütün kulların kul olduklarını bilmelerini ve kendisinden başkasına karşı başlarını dik tutmalarını diliyor... Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), yalnızca kendisinin önünde eğilmelerini rüku ve secdeye gitmelerini isteyerek tağutların ve zorbalardan önünde şerefle ve izzetle dikilmelerini diliyor.

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) kendisine yakınlığın, nesep ya da akrabalık yoluyla olmadığını, bilakis takva ve salih amelle olduğunu bilmelerini ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya yaklaşmak için yeryüzünü imar edip salih amel işlemlerini diliyor.

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), onların uluhiyet ve ubudiyetin mahiyetini bilmelerini, dolayısıyla Allah'tan başka uluhiyet iddiasında bulunacaklara karşı uyanık olmalarını ve ne tür davranışların uluhiyet kapsamına girdiğini bilmelerini, Allah'tan başkasına böyle bir davranışta bulunmamalarını ve bütün işleri Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'a döndürmelerini diliyor. Bundan sonradır ki, hayatları bu esaslar üzerinde ıslah olur, yükselir ve üstün bir konuma gelir.

Bu büyük hakikatin yerleşmesi beşerin bütün beklentilerinin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya, kalblerinin O'nun rızasına amellerinin O'nun takvasına ve hayat nizamlarının başkasına değil, yalnızca Onun iznine, şeriatına ve metoduna bağlanması, beşerin yeryüzündeki hayatında kazanacağı üstünlüğe, hürriyete, adalete, ve istikamete ilave bir ilahî lütuftur.

Hayatında, hürriyet, iyilik, üstünlük ve istikametten fazlasıyla yararlanmasına rağmen, öte dünyada Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yaklaştırılmış, salih amel işleyen mü'minlere verdiği nimetler, O'nun cömertliğinin fazlının ve kereminin bir sonucudur.

Allah'a kulluktan kaçınanlar; sınırsız mercilere kullukta bulunma zilletine düşerler. Hevalara, şehvetlere ya da vehim ve hurafelere ibadet etmek suretiyle zelil duruma düşerler. Kendileri gibi insanlara kullukta bulunurlar. Onların önünde eğilerek, hayatlarına onların kanunlarıyla, nizamlarıyla, değerleriyle ve ölçülerıyla hükmetmelerine izin vermek suretiyle, kendileri gibi beşeri güçlere ibadet etme zilletini yaşarlar. Onlar ve bunlar Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın önünde eşit oldukları halde birbirlerini Allah'tan başka rabbler edinirler. Bu, dünyada yaşadıkları alçaklık ve zillettir. Ya ahirette?...

"Rabbleri onları acıklı bir azapla azaplandırır, sonra da Allah'tan başka dost ve yardımcı bulamazlar." (4 Nisa/173)

Kur'an-ı Kerim; Allah'ın indirdiğiyle hükmetmenin İslam, Helal haram gibi konular için koyduğu kuralların da din olduğunu, Uluhiyetinde ortağı bulunmayan yegane ilahın, yaratmasında ortağı bulunmayan yegane yaratıcının ve mülkünde ortağı bulunmayan yegane Malik'in, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olduğunu yerleştirmeye çalışıyor. Tabiatıyla O'nun şeriatının hükümran olması en mantıklı ve kesin hakikattir.

Herşeyin yaratıcısı ve maliki, mülkü ve yarattıkları için razı olacağı metodu koyma gücüne ve hakkına sahip olduğu gibi ancak O'nun şeriatına ve hükmüne itaat edilir. Aksi bir davranış dinden çıkmak, isyan ve küfürdür, insan kalbinin ve hayatının ıslahı için uygun itikat ve nizamı ancak Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) koyabilir. Mü'minler de O'nun akidesini kabul edip razı olduğu yasalara uyan kimselerdir.

- Onlar ferdi ibadetleri yerine getirmek suretiyle O'na kullukta bulunurlar. Şeriatına tabi olmak suretiyle O'na ibadet ederler. Yegane İlah ve Malik olan, mülkünde ve kulları üzerindeki egemenliğinde ortağı bulunmayan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan geldiğinde kişisel ibadetler ile toplumsal yasaların arasını ayırmazlar. Allah'ın indirdikleriyle hükmetmek bütün peygamberlerin dinidir. Çünkü bu, Allah'ın dinidir, başkasının değil... Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), tek başına ilah, yaratıcı ve maliktir. İnsanlar için kanunlar koyan, helal ve haramı tayin eden, koyduğu kanunlara helal ve haramlarına uyulmaya ve ibadet edilmeye layık sadece O olduğu gibi, kişisel ibadet kastı taşıyan davranışları sunmaya da yalnızca O layıktır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), bunların tümünde kullarından misak almıştır. Ve O, iman edenlerden misaklarına ve akidlerine uymayı istemektedir. İsrailoğullarında olduğu gibi, misak ve akidleri bozmanın sonucundan sakındırmaktadır...

"Ey iman edenler, akidlerinize bağlı kalınız..." (5 Maide/1)

"Ey iman edenler, Allah'ın nişanelerine, haram aya, hediyeye edilen kurbanlığa, gerdanlıklar takılan hayvanlara, Rabb 'lerinden bol nimet ve rıza talep ederek Beyt-i Haram'a gelenlere sakın hürmetsizlik etmeyin." (5 Maide/2)

"Allah'ın üzerinizdeki nimetini ve O'nunla yaptığımız misakı hatırlayınız. O zaman, şöyle demiştiniz. "İşittik ve itaat ettik!" Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah kalplerde gizli olanı bilir." (5 Maide/7)

Yaratmada Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın birleşmesi, mülkündeki egemenliğinde birleşmesini kaçınılmaz kılar.

"İşte Rabbiniz; O'ndan başka ilah yoktur. Herşeyin yaratıcısıdır. O halde O'na kulluk ediniz. O herşeyin üzerinde vekildir." (6 En'am/102)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yaratmada ve mülkünün üzerinde egemen olmada birleşmesi aynı şekilde rızıkları veren olarak birleşmesini gerektirir. Çünkü onları yaratan, onlara egemen olan ve üzerinde hiçbir ortak kabul etmediği mülkünden rızıklandıran O'dur. İnsanların sahip olduğu ve yararlandığı her şey yalnızca Allah'a mahsus olan bu sınırsız mülktendir. Bu hakikatler yerleşince, yaratma, mülk ve rızık mahiyeti bu şekilde anlaşılınca, bunun tabii sonucu rububiyetin (otorite, yönelme ve boyun eğilen ve itaat edilen güç gibi) özelliklerinin ve kulların üzerinde toplandıkları şeriat dolayısıyla itaat, boyun eğme ve teslim olmak gibi bütün kulluk davranışlarının yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya has kılınması gerekmektedir. Bütün harikuladeliği ve azametiyle görülen evreni yaratan, sonra da emriyle idare edip takdirleriyle tasarrufta bulunmak suretiyle onun üzerine egemen olan, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır.

*"Sizin Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan,
sonra da arşa istiva eden Allah'tır." (7 A'raf/54)*

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), hükmüyle idaresi altına alan tasarrufta bulunan ve işleri evirip çeviren yaratıcıdır. O, metoduyla idare olunan, nizamı üzere bir araya gelinen, izniyle kanunlar konulan yaratma ve emir sahibidir. Kendisiyle beraber bir yaratıcı bulunmadığı gibi beraberinde emreden biri de yoktur. Gerçek bu olduğu halde, Kur'an'ın nüzulünden on dört asır sonra, insan aklına musallat olan şehvetler, heva ve hevesler, sapmalar ve hileler, insanlığı tekrar yeni şekliyle cahiliyyenin girdabına soktu. Böylece insanlar hiçbir şey yaratamadıkları gibi kendileri yaratılıp duran, ne kendilerine ne de başkasına yardım edemeyen şeyleri Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya ortak koşar oldular.

2 - Allah'tan Başka Malik Yoktur

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) yaratma mucizesini gerçekleştirmede bir olduğu gibi, mülkünün üzerindeki egemenliğinde de birdir.

*"Göklerde ve yerde olanların hepsi O'nundur." (4
Nisa/171)*

Bu kapsamlı, aynı zamanda mutlak bir mülkiyettir. Bu, hiçbir kayıt ve şarta bağlı olmayan, zayi olmasından korkulmayan ve üzerinde Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başkasının ortaklığı söz konusu olmayan bir mülkiyettir. Aynı zamanda biricik uluhiyetin özelliklerinden biridir. Bir olan Allah, tek başına diri, otoriter ve maliktir: Bu olgu, insanların zihinlerinde ve idraklerinde yer eden bütün şirk çeşitlerini söküp atmaktadır. Ayrıca bu gerçeklik, insanların dünyasındaki mülkiyetin gerçek mahiyetini de yerleştirmede etkin olmaktadır.

Mülkiyetin tamamen Allah'a ait olduğu anlaşılınca; İnsanların hiçbir şeyin üzerinde mutlak mülkiyete sahip olmadıkları, ancak her şeyin maliki, biricik ilahın halifesi olarak tasarrufta

bulunma yetkilerinin olduğu gerçeği yerleşir. Bu yüzden de kendilerini bu mülke halife tayin edenin şeriatında belirttiği şartlara boyun eğmeleri gerekir. Bunun aksine bir davranış, hilafet sözleşmesinden doğan mülkiyet haklarının iptali olduğu gibi onun üzerindeki tasarrufları da geçersiz kılar. Yeryüzünde, Allah'a iman edenlerin bu tasarrufları reddetmeleri imanlarının gereğidir.

İslami düşüncenin etkisini, İslami hükümlerde ve bu ilkelerin üzerine kurulu pratik hayatta görmemiz mümkündür. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), Kur'an-ı Kerim'de; "*Göklerde ve yerde olanların hepsi O'nundur*" derken; Sadece bir itikadi düşünceyi yerleştirmeyi dilemiyordu. Bununla birlikte, beşer hayatı için gerekli temel kurallardan birini koymak suretiyle beşeri ilişkilerin uyacağı ilkeyi de belirtiyordu.

"De ki: "Hamd, çocuk edinmeyen, mülkünde ortağı olmayan ve düşkün olmayıp yardımcıya da ihtiyacı olmayan, Allah'a mahsustur. O'nu büyüklükte yücelt." (17 İsra/111)

Bu hakikatin vicdanda yer etmesi, insanın göklerde ve yerde olanların gerçek malikini bilmesi, "malım" diyebileceği her şeyden elinin boş olduğunu, bunları göklerde ve yerde olanların gerçek malikine vermeyi, elinde olanların sınırlı bir süre için kendisine ödünç verildiğini duyumsaması ve bunları kendisine ödünç verene geri vereceğini sırf düşünmesi bile insanı, kötülüğün, tama'ın, cimriliğın hırs ve yakıcı arzusunun pençesinden kurtarmaya yeterlidir.

Aynı şekilde, kazandığı rızık karşısında kanaat, varlıkta cömertlik ve hoşgörü ilham etmeye ve yoklukta da varlıkta da kalbe istikrar vermeye yeterli bir güvencedir. Bundan sonra nefis, kazanamadığı veya kaybettiği şeylerin hasretiyle yanmaz. Kalb de arzuladığı şeyleri elde edememenin hırsıyla kavrulmaz. Bu biricik uluhiyet makamından kaynaklanan bir hakikattir. Bir tek ilah... Bir tek malik...

"De ki, mülkün Maliki, Allah'ım! Dilediğine mülkü verirsin, dilediğinden de alırsın." (3 Al-i İmran/26)

O, mülkün ortaksız malikidir. Dilediğine mülkünden belli bir süre için ödünç verir. Sonra da dilediği zaman onu geri alır. O halde hiç kimsenin dilediği gibi tasarrufta bulunacağı bir mülkiyeti yoktur. Aksine asli malikin direktifleri doğrultusunda, tasarrufta bulunulacak ödünç bir mülkiyet söz konusudur. Ödünç alan, mülkün üzerinde gerçek malikinin şartlarına zıt bir tasarrufta bulunursa, haliyle bu tasarruf geçersiz olacaktır. İman edenlerin bu mülkü geri almaları kaçınılmazdır. Ahirette ise gerçek malikin şartlarına göre tasarrufta bulunmamanın cezasını çekeceklerdir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), dilediğini yüceltir dilediğini de alçaltır. Verdiği hükümden, sorumlu tutulmaz, O bir şeye zorlanmaz. Takdirini geri çevirmek mümkün olmaz. O, Allah olduğundan bütün işlerin yegane sahibidir de. Bu özelliklerden hiçbirini Allah'tan başkasına vermek doğru değildir. Her ne zaman, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın uluhiyette birlenmesi söz konusu olmuşsa, malikiyette, hükmü altına alıp idare etmede, otoritede ve egemenlik bakımından da birlenmesi kaçınılmaz olmuştur.

"Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Ve Allah her şeyi kuşatmıştır." (4 Nisa/126)

İslam'ın tevhid düşüncesi sadece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın zatının birliğiyle alakalı bir konu değildir. O, evrende etkisi görülen, pratik hayatta hareket halindeki bir tevhiddir. Otoritenin ve hükmü altına alıp idare etmenin birliğidir, bu. Kişide göklerde ve yerde ne varsa hepsinin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya ait olduğu O'nun her şeyi kuşattığı ve hiçbir şeyin, ilminin ve gücünün dışında olmayacağı gerçeği yer edince, kaçınılmaz olarak, O'nun uluhiyette ve ubudiyette birlenmesi metoduna ve şeriatına uymak suretiyle rızasını elde etmeyi gerektiren bir düşünce meydana gelecektir. Her şey O'nun mülkü, her şey O'nun kontrolünde ve O her şeyi kuşatmıştır. Al-

lah (*Subhabehu ve Tealâ*), göklerin, yerin ve onların içindeki her şeyin malikidir:

"Göklerin ve yerin ve ikisinin arasındakilerin mülkü, Allah'ındır. O, her şeye kadirdir." (3 Al-i İmran/189)

Tabiatıyla malik olanın mülkünde, hükmetmesi gerekir. Bütün mesele budur. Uluhiyet meselesi, tevhid meselesi... Uluhiyetin birleşmesi ve tevhidin gerçekleşmesi için, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdikleriyle hükmetme meselesi... Mal, nefis, gökler, yer, hayat, ölüm, dostluk ve yardım, her şey Allah'ın elindedir, başkasının değil...

"Şüphesiz, göklerin ve yerin mülkü Allah içindir. Diriltir ve öldürür. Sizin için Allah'tan başka bir dost ve yardımcı da yoktur." (9 Tevbe/116)

Bu, Allah'a bağlanmadır. Yalnızca Allah'a bağlanma, başkasına bağlanmayı, gerektirmeyecek kadar yeterli bir güvencedir insan için... Göklerde ve yerde mutlak egemenlik Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nınadır.

"O ki, göklerin ve yerin mülkü O'nundur." (25 Furkan/2)

Bu, malikiyetten ve yücelikten kaynaklanan bir egemenliktir. Her şeyin üzerinde, tasarruf ve idarede bulunma ve her şeyi değiştirip başka şekle dönüştürebilme tasarrufudur. Mülkün sahibi olan, her şeyden münezzehtir.

"Her şeyin mülkiyeti (melekutu) elinde olan ve sonunda kendisine dönülecek olan Allah, münezzehtir." (36 Yasin/83)

Melekut kelimesi, bu büyük alakayı, var olan her şeyin üzerindeki mülkiyet alakasını ve mülkteki her şeyin üzerindeki kapsamlı egemenliği bakımından özenle seçilmiştir.

"İşte Allah; sizin Rabbiniz O'dur. Mülk O'nundur. O'ndan başka ilah yoktur. O halde nasıl oluyor da yüz çeviriyorsunuz?" (39 Zümer/6)

"Göklerde ve yerde olanlar O'nundur. O yücedir, azimdir." (42 Şura/4)

Böylece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), göklerde ve yerde olan her şeyin kendisine ait olduğu gerçeğini yerleştiriyor. Birçok insan, sahip olduğu, kendisine musahhar kılınmış, dilediklerini kullandıkları ve yararlandıkları birçok şeyin mutlak sahipleri olduklarını zannederek aldanıyorlar. Oysa, bu gerçek anlamda sahiplik değildir. Mülkün gerçek sahibi, var eden, yok eden, dirilten, öldüren, insana dilediğini bahşeden, dilediğinden mahrum bırakan, ellerinde olanı alan ve tekrar onun yerine başkasını koyabilen Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır. Allah'ın bu sonsuz mülkü, eşsiz olması bakımından da son derece azametlidir. Her şey O'na kıyasla son derece düşük kalır. Bu hakikat böylece vicdanlarda yer edince, insanlar kendileri için, iyilik, rızık ve kazanç dileyebilecekleri mercii de tanımış olurlar. Göklerde ve yerde olan her şey Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nınadır. Gerçek malik, kullarına bağışta bulunabildir. Dolayısıyla mülk, tek başına Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nınadır.

"O, kendisinden başka ilah bulunmayan ve mülkün maliki olan Allah'tır." (59 Haşır/23)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın malikiyet sıfatı, diğer sıfatların üzerine kaim oldukları bir kaidedir. Mülkün, kendisinden başka ilah bulunmayan Allah'a ait olduğu gerçeği vicdanlarda yer edince, yani mülkiyet birlenince kulların başka efendilere yönelmesi ve hizmet etmesi olayı da ortadan kalkmış olur. Bir insan aynı anda iki efendiye hizmet edemez...

"Allah bir adama iki kalb vermemiştir." (33 Ahzab/4)

Yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), evrenin ve varlığın maliki, hükmü altına alıp idare edeni ve kontrolünde tutup tasarrufta bulunandır.

"Mülk elinde olan Allah yücedir ve her şeye kadirdir." (67 Mülk/1)

Bu hakikat, vicdanlarda yer ettiği zaman gidilecek yol ve yön belirlenmiş olur. Dolayısıyla insan, her şeyin maliki, hükmü altına alıp idare edeni ve ortaksız tasarrufta bulunamı olan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başkasına yönelmekten ve güvenmekten kurtulur. Aynı şekilde, mülkün tek maliki ve biricik efendisinden başkasına kul olmaktan da kurtulmuş olur.

"O, her şeye kadirdir."

Hiçbir şey O'nu aciz bırakamaz. Gözünden kaçmaz, izni olmadan, hiçbir şey meydana gelemes. O'nun dilemesini hiçbir şey sınırlandıramaz. Dilediğini yaratır, dilediğini yapar ve O irade ettiğini yapmaya kadirdir. Emrinde galip olandır, iradesine bir sınır ve kayıt da vurulamaz. Bu hakikat vicdanlarda yer ettiği oranda düşünce, aklın, hislerin ve hayallerin alışkanlıklarından kurtulup doğrudan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın iradesine bağlanır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın kudreti insanın hayal edebildiği her şeyin ötesindedir, insanların ilmi, çevrelerinde olup bitenlerden edindikleri bilgilerle sınırlı olduğundan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın gücünü takdir edemezler. Çünkü Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), onların sınırlı olmaları ve çevrelerinin etkisinde kalmaları hasebiyle bağlı buldukları şeylerden yücedir, münezzehtir. Hayat metodunu ve nizamını, eşya ve olaylar hakkındaki düşüncelerini bu sonsuz güçten almadıkça insanlar, çevrelerindeki çeşitli kayıtların ve sınırlamaların etkisinden kurtulmayacaklardır.

3 - Allah'tan Başka Rızık Veren Yoktur

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), yarattığı her canlının rızıkını vermeyi üzerine almıştır.

"Yeryüzünde hiçbir canlı yoktur ki, onun rızıkı Allah'a ait olmasın. Onların sığınaklarını ve yerlerini bilir. Hepsi apaçık kitaptadır." (6 En'am/38)

Şu canlılar -yeryüzünde hareket eden insan, hayvan, sürün-
gen vs. hepsi canlılar kapsamına girer- yerin altını ve üstünü
dolduran bütün bu canlılar... Sayısını Allah'tan başka kimsenin
bilmediği yeryüzünü dolduran bu canlıların rızkını Allah (*Sub-
habehu ve Tealâ*) verir. Nerede saklandıklarını, gizlendiklerini ve
nereden gelip nereye gideceklerini o bilir. Her şey bu kuşatıcı
ilmin kapsamındadır. Bilmekle beraber, hayalin tasavvur ede-
meyeceği bu canlılar topluluğunun rızkını takdir etmek...

Bu, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yol göstericiliği ol-
madıkça, insan hayalinin ulaşamayacağı bir başka noktadır. Al-
lah (*Subhabehu ve Tealâ*), yeryüzünde dolaşan bu muazzam toplu-
luğun rızkını vermeyi üzerine almıştır. Yeryüzüne, bütün
yaratıkların rızık konusundaki ihtiyaçlarına cevap verebilecek
yetenekler bahşetmiştir. Aynı şekilde gerek ilkel yöntemler,
gerek ziraat usulüyle, ya da yapmak ve terkip usulü ile rızık elde
etmek gibi çeşitli yetenekler bu canlılara bahşedilmiştir ki,
yeryüzünün bu nimetlerinden yararlanabilsinler. Gerçekten de
çeşitli rızık kazanma şekilleri mevcuttur. Allah (*Subhabehu ve
Tealâ*), her canlının durumuna uygun bir yöntem bahşetmiştir.

Özellikle, yeryüzünde kendine halife kıldığı insana, tahlil,
terkip, üretim, geliştirme, yeryüzünün çehresini değiştirme ve
hayatın gelişmesine paralel olarak ortaya çıkan daha birçok
yetenek bahşetmiştir. Ancak insan, kendi rızkını hiçbir zaman
kendisi yoktan var edemez. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın
yeryüzünde gizlediği hazinelerinden, Allah (*Subhabehu ve
Tealâ*)'nın koyduğu fitri kanunlar doğrultusunda hareket ederek
elde edebilir bu rızkı. Çünkü her canlının rızkı, yeryüzü ve
gökyüzü hazinelerinde mevcuttur. Ancak bu demek değildir ki
rızık, çalışmaksızın elde edilebilir.

*"Yeryüzünü size boyun eğer kılan O'dur. Haydi onun
omuzlarında yürüyün. Ve Allah'ın rızkından yiyin.
Dönüş O'nadır." (67 Mülk/15)*

Evet, gaye bazı insanların zannettikleri gibi, rızkın, kişiye önceden taktir edildiği ve çalışmakla kazanılmayacağı, oturmakla gecikmeyeceği ve tembellikle de kaybolmayacağını söylemek değildir. Eğer durum böyle olursa, nerede kaldı, Allah'ın "*sarıln*" dediği ve yeryüzüne yerleştirdiği kanunların bir parçası kıldığı sebepler? Allah'ın yaratıklara bahşettiği bunca güç ve enerjinin hikmeti nerde kaldı? İnsanın bu alandaki rolünü yerine getirmesi için halife tayin edildiği hayatın, Allah'ın ilmindeki olgunluk derecelerini aşacak gelişmesi nasıl sağlanacak?

Şüphesiz her canlının rızkı mevcuttur, bu doğrudur ve bu rızık evrende gizlidir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın kanunlarına uygun olarak yapılacak bir çaba sonucu elde edilebilir ancak. Dolayısıyla kimse çalışmaktan geri kalmamalıdır. Gökten altın ve gümüşün yağmadığı biliniyor. Ancak göklere ve yere bütün canlılara yetecek kadar rızık gizlenmiştir. Her ne zaman bu canlılar, hiç kimseye haksızlık yapmayan, kimseyi ihmal etmeyen "ilahî kanunlar" doğrultusunda çaba sarfederlerse göklerde ve yerde saklı ilahî hazinelerden rızıklarını kazanırlar.

Ancak hem iyi kazanç, hem de kötü kazanç var. İkisi de bir çabanın sonucudur. Sadece vasıfları ve sonuçları farklıdır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın ilmi bütün yaratıkları kuşatmıştır. Ve O hiç kimseyi terketmeden herkesin rızkını verir. Rızkı takdir eden, daraltıp genişleten Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır. Sonuçta işlerin tümü O'na döner.

*"Dilediğine rızkı genişleten ve daraltan Allah'tır.
Dünya hayatı ile sevindiler. Ahiret karşısında dünya hayatı, bir oyundan başka birşey değildir." (13 Ra'd/26)*

Rızıklar da herşey gibi Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın ilminde takdir edilmiş olup, O'nun emrine ve dilemesine tâbidirler, insanlar ve rızıkları için koyduğu ve razı olduğu kanun uyarınca dilediği zaman dilediği gibi tasarrufta bulunur.

"Hiç bir şey yoktur ki anahtarı bizim yanımızda olmasın. Onu ancak belli bir kaderle indiririz." (15 Hicr/21)

Bir yaratığın herhangi bir şeyi takdir edip ona hükümran olması mümkün değildir. Her şeyin hazineleri Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın ulu katındadır. Yarattıklarının her bir topluluğuna belli bir ölçü dahilinde indirir. Hiçbir şey ölçüsüz değildir. Göklerde ve yerde olan rızık, ilk defa yaratma ve bunu, sürekli tekrarlama şeklindedir. Yerde olan rızık daha çok, yemek, içmek ve nefes almak için gerekli olan bitki, hayvan, su ve hava olarak sıralanabilir. Ayrıca, maden yatakları ve cevherler gibi yeraltı zenginlikleri, yemek ve süs için kullanılan denizaltı zenginlikleri ve miknatis ve elektrik gibi olağanüstü enerji kaynakları bunlar arasındadır. Bir de Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka kimsenin bilmediği ve her an bir yenisi keşfedilen daha nice zenginlikler ve enerji kaynakları... Gökten kaynaklanan rızıklara gelince, dünya hayatında bahşedilenleri şöyle sıralanabilir: Işık, ısı, yağmur ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın insanlara bahşettiği daha birçok güç ve enerji.

Buna rağmen ve rızıkın sebepleri belli olduğu halde, rızık korkusu cahilî anlamda insanların kalbine bir takım vesveseler veriyor. Kur'an bu tehlikeye karşı kalbleri sükuna kavuşturan bir uyarıda bulunuyor. Kalbleri hayatta sürekli görülen olguya karşı ikaz ediyor.

"Nice canlı vardır ki, rızıkını taşıyor. Allah onu da sizi de rızıklandırır." (29 Ankebut/60)

Nice canlı vardır ki, rızıkını elde edemiyor, toplayamıyor, taşıyamıyor. Korumuyor ve ne yapacağını nasıl elde edeceğini ve nasıl koruyacağını bilemiyor. Bütün bunlara rağmen Allah onu rızıklandırıyor ve aklıktan ölmeye terketmiyor. Kendi rızıklarını kendilerinin yarattıklarını zannetseler bile insanları da rızıklandıran O'dur.

İnsanlara, rızık elde etmenin araçları ve sebepleri bahşedilmiştir. Aslında bağışlar da Allah'ın yardımı olmadan elde edemeyecekleri birer rızıktırlar. Cahiliyyede olduğu gibi korkulan bir rızık kıtlığına imkan yoktur. Onlar Allah'ın kullarıdır. Onları istediği şekilde rızıklandırır. Kalblerin vesvesesini, onları yaratandan başkası idrak edemez. Aynı şekilde kalblerde olanı bilenden başkası kalbleri tedavi edemez. Yüce Allah, kullarından dilediğine rızıkını genişletip daralttığı gerçeğini yerleştiriyor böylece...

"Allah rızık kullarından dilediği için genişletir, dilediğine daraltır." (29 Ankebut/62)

"Rızıkınız ve va'd olunduğunuz göklerde dir." (51 Zariyat/22)

Şüphesiz herkesin rızıkının önceden takdir edildiğinin bilinmesi dikkatleri bir başka noktaya çekmektedir. Rızık sebepleri yeryüzünde bulunmakla ve insanlar onlara sarıldıkları ölçüde rızıklarını kazanmakla beraber, Kur'an, insanların dikkatini bunun ötesine, gaybe doğru çevirmektedir. Önceden tayin ve takdir edilen rızık muttali olmaları için...

Yeryüzündeki zahiri rızık sebeplerine gelince, bunlar, rızık Allah tarafından olduğunu bilmesi, yerin ağırlığından ve mal hırsının pençesinden kurtulması dolayısıyla rızık verene doğrudan yönelmesi için yaratılmışlardır. Mü'minle sebepleri yaratan arasında engel oluşturamazlar. Mü'minin kalbi, bu hakikatleri idrak edip, yeryüzünün hilafetine ve imarına görevlendirildiğini bildiği halde, yeryüzü ve sebeplerini ihmal etmesi düşünülemez.

Sebeplere takılıp kalmaması ve Allah'tan gafil olmaması için dikkati, sebeplerin ötesine çevrilmiştir. Sadece sebeplere sarılmalı, ancak rızık verenin, sebepleri de yaratanın Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olduğunu, rızıkların Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indinde takdir edildiğini, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın irade ettiği şeyin kesinlikle vuku bulacağını da bilmeli ve sebeplerin esaretinden kurtulmalıdır. Sebeplerde onları

yaratana işaret eden delilleri idrak edince, sebeplerden kanaatlarla, göklerin derinliklerine uçar ayakları yerde sabit olduğu halde kalbi göklere bağlı hayatını sürdürür. Özgürce ve serbestçe... Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), odur ki, rızıklandırır.

"... kimdir ki sizi rızıklandırır? " (67 Mülk/21)

Beşerin rızıkı, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın iradesiyle, evrenin özüne, toprağın ve havanın elementleri arasındaki ilk sebeplere yerleştirilmiştir. Beşerin bu sebeplere doğrudan bir etkisi ve işleyişlerine bir müdahaleleri söz konusu değildir. Onlar varlık itibarıyla insandan daha eski, kuvvet bakımından daha büyük ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dilemesiyle, hayatın izlerini ortadan kaldırmakta insandan daha güçlüdürler. Sular kesilirse, hava ortadan kalksa ya da varlığı meydana getiren elementler yok olsa, kim insanı rızıklandıracak?

Rızık kelimesi duyulduğunda, zihinde çok derin, geniş ve köklü anlamlar çağırır. Büyük, küçük her şeyi, sebepleri ve dilerse onları ortadan kaldırmayı Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın takdirine bağlar. Bu büyük, geniş ve derin kavramı, çalışmak, meydana getirmek ve üretmek gibi insanın kendi çabasının ve enerjisinin ürünü sandığı, rızık kelimesinin anlamına yakın bütün anlamları içermektedir. Bunların tümü bir taraftan sebeplerin ve ana unsurların varlığına, diğer taraftan, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın milletlere ve fertlere bağışına bağlıdır.

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın bağışladığı, nefes alma yeteneği olmasa ve vücuda hareket etme kabiliyetini kazandıran mekanizma olmazsa hangi nefes, çalışan bir kişiye teneffüs verebilir?

Hangi hareket onu harekete geçirebilir? Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın bağışladığı düşünme ve meydana getirme yetenekleri olmadan hangi akıl bir eser meydana getirebilir? Bir işçinin çalışarak meydana getirdiği her eser, başlangıçta Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yarattığı maddeye şekil vermekten ve Allah

(*Subhabehu ve Tealâ*)'nın insana bahsettiği sebeplere sarılmaktan meydana gelmiş bir ürün olmaktan başka bir şey değildir.

Hepsinin rızık Allah katından olduğu ve hepsi de Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın kulları oldukları halde nasıl oluyor da bazıları bazısını kul, bazıları da bazısını rabb ediniyor.

"Dilediğine hesapsız rızık verirsin." (3 Al-i İmran/27)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), kullarına bahşeden ve onları koruyandır. Kur'an-ı Kerim; etkisi, kendilerinden öncekilerin hayatında olduğu gibi, kendi hayatlarında da görülen şirk olgusunu rızık açısından tedavi ediyor.

"Allah, O'dur ki sizi yaratır, rızıklandırır, sonra öldürür, ardından diriltir. Ortak koştuklarınızdan, bunlardan bir şeyi yapabilen var mı? O, sizin ortak koştuklarınızdan yüce ve münezzehdir." (30 Rum/40)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), dikkatlerini, Allah'tan başkasına bir pay veremeyecekleri konulara, durumlarının ve işlerinin hakikatine ve Allah'tan başka ilah addettiklerinin bir müdahalesinin söz konusu olamayacağı noktaya çekiyor. Onları yaratanın rızıkları verenin ve öldürüp diriltenin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olduğu konusuna yöneltiyor. Yaratanın, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olduğunu kabul ettikleri gibi, diğer taptıkları ilahların kendilerini rızıklandırdığını iddia edemezler.

"Göklerden ve yerden sizi rızıklandıracak Allah'tan başka bir yaratıcı mı vardır? O'ndan başka ilah yoktur. Nasıl yüz çeviriyorsunuz?" (35 Fatır/3)

Her an yüce yaratıcının mahlukatını rızıklandığı bir feyiz, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın göklerde ve yerdeki iyilik ve nimetlerinden dökülüyor. Ellerindeki bu kapsamlı feyiz gibi, onları rızıklandıracak Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka bir yaratıcı var mıdır? Şirkin en iğrencini, en sapığını işleseler bile böyle bir şey iddia edemezler. Ortada Allah'tan başka bir

yaratıcı, bir rızık veren olmadığına göre, onlara ne oluyor ki, düşünmüyorlar ve şükretmiyorlar? Ellerindeki rızıklarının onları sevkettiği böyle bir hakkı kabul etmekten kaçınmaları, gerçekten şaşırtıcıdır.

"Göklerin ve yerin anahtarları O'nun elindedir, dilediğine rızık genişletir ve daraltır." (42 Şura/12)

Rızık daraltmak ve genişletmek olayı tamamen Allah'ın emri altındadır. Onları rızıklandıran, üzerlerine kefil olan, doyuran ve içiren Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), bunların dışındaki konularda da aralarında hükmetmelidir. İhtilaf ettikleri konularda O'ndan başka hükmedecek kimdir? İnsanların rızıkını vermeye kefil olan, her şeyi bilen ve takdir eden kim ise, insanlar diğer konularda da ona yönelmelidir.

Buna bağlı olarak uluhiyet gerçeği, bölünmez bir gerçektir. Kur'an-ı Kerim, ilahın malikin ve nimetleri verenin bir olduğunu yerleştiriyor. Hükümran olan Rezzak ile güçsüz, hiçbir şeye malik olmadığı gibi rızıkları veremeyen kimse bir olur mu? Üstelik insanlar bu ilahtır, bu da ilahtır diyorlar. (!) Rızık, ruhları uğraştırır, özellikle imandan yoksun ruhları... Ancak rızık yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan beklemek, nefislerde gizli olan birçok temayülü gemler.

"Allah'tan başka kullukta bulduklarınızın, rızıkınızı vermeye güçleri yetmez. O halde rızıkınızı Allah'tan bekleyin." (29 Ankebut/17)

Yaratan ve rızıklandıran kim ise, aynı zamanda Rabb ve hükümran olan da O'dur. Hiçbir konuda O'nun şeriatında beliren izninin dışına çıkılamaz.

Şeriatı da Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in getirdiği hayat nizamıdır. İnsanların hayatına hükmetmesi konusunda Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın birlenmesinin zaruretine delil teşkil etmesi için, Allah'ın kullarına bağışladığı rızık meselesini sıkça arz etmektedir, Kur'an metodu... Çünkü yaratan, tek başına rızıkları garanti eden, rububiyetin, hakimiyetin ve egemen-

liğin de yalnızca kendisine has olmasına müstahaktır...Bu tartışma götürmez kesin bir hakikattir.

"De ki: "Gökten ve yerden sizi rızıklandıran kimdir? İştimize ve görmeye muktedir olan mı? Ölüden diriye, diriden ölüyü kim çıkardı? Kim işleri düzenler?" Diyecekler ki "Allah" De ki: "O halde korkmaz mısınız? İşte Allah, sizin gerçek Rabb'iniz. Hak'tan sonra sapıklıktan başka ne var? Nasıl oluyor da yüz çeviriyorsunuz." (10 Yunus/31)

"De ki: "Gökten ve yerden sizi rızıklandıran kimdir?"

Onlar Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın varlığını inkar etmiyorlardı. Bunun gibi büyük işlerdeki tasarrufunu da inkar etmiyorlardı. Fakat fitratlarındaki sapma, bu kabullenişlerine rağmen onları şirke düşürüyordu. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın izin vermediği şeriatlara uydukları gibi bazı kulluk davranışlarını da başkalarına sunuyorlardı. Sağlam bir akide bu tür sapıklıklardan korunmuştur. Çünkü rızık Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın elinde olup, herkesi rızıklandırır. Hiç kimseye de yazdığından başkası isabet etmez...

"Allah dışında, göklerden ve yerden onları rızıklandıramayacak ve buna güç yetiremeyeceklerle ibadet ediyorlar." (16 Nahl/73)

Fitratın bu derece sapması gerçekten de acayıptir. İnsanların kendilerini rızıklandıramayan ve hiçbir zaman bunu başaramayacaklara kullukla yönelmesi... Bunu yaparken de Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ın rezzak ve yaratıcı olduğunu kabul etmeleri, inkar edemeyecekleri deliller ellerinde olduğu halde, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) için eşler ve benzerler uydurmaları son derece gariptir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), onların koştukları eşlerden münezzehtir.

4 - Allah'ın İzni Olmadan

Kimse Zarar ve Fayda Veremez

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), İslam düşüncesinin temel kaidelerinden biri olan varlık aleminde Allah'ın izni olmadan hiçbir şeyin olmayacağı hakikatini şu şekilde açıklıyor.

"Allah'ın izni olmadan, onlar bir kimseye zarar verecek değildir." (2 Bakara/102)

Sebepler, Allah'ın izni ile işlevlerini yerine getirir. Onun izni ile etkileri görülür ve sonuçları gerçekleşir... Bu, mü'minin kalbinde iyice açığa kavuşturulması gereken İslam düşüncesinin temel bir kuralıdır. Bu kuralı, bu noktada, en iyi şu örnek anlatabilir; Elini ateşe soktuğun zaman, ateş elini yakacaktır. Fakat bu yanma olayı Allah'ın izni olmadan gerçekleşemez. Ateşe yakma özelliğini veren Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır. Eline de yanma özelliğini O vermiştir. Ve o özel bir hikmetten dolayı dilemediği zaman bu özellikleri durdurmağa kadirdir. İbrahim (as) için olduğu gibi... Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) şöyle buyuruyor:

"Dedik ki, Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve selametli ol."

Her etkene Allah'ın izni ile, etki etme özelliği verilmiştir. O bu izinle işlevini görmektedir. Bu özelliği verdiği gibi, dilediği zaman, bunu durdurabilir de. Gayb işleri tamamen Allah'a aittir. Dilediğine, dilediği kadar ve dilediği zamanda bildirdiğinin dışında kimse gaibten bir şeye muttali olamaz. Bu yüzden kullar kendileri için bir fayda ya da zarara güç yetiremezler.

"De ki, "Allah'ın dilediğinin dışında kendi nefsim için bir fayda ya da zarara gücüm yetmez. Eğer ben gaybı bilseydim, iyiliği arttırdım. Bana kötülük de dokunmazdı. Ancak ben, iman eden bir kavim için uyarıcı ve müjdeciden başka bir şey değilim." (7 A'raf/188)

Bazı işleri yaparken onunla bir zararı kaldırmayı ümid ediyorlar, fakat sonuç onlar için gizlidir, istemeden yaptıkları bir işin sonunun hayır, severek yaptıkları bir işin sonunun kötülük olması mümkündür. Sonuçlar onlar için gayb perdesindedir.

"Hoşlanmadığınız bazı şeyler de sizin için şer olabilir." (2 Bakara/216)

Bu hakikat, beşerin bilinmeyen gayb karşısındaki gerçek konumunu belirtiyor, insan ne kadar çabalarsa, ne kadar gaybı bilmeye çalışırsa çalışsın, perdeli, gizli ve kapalı gaybın önünde mahcup beşeriyetini hatırlayacaktır. Resulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) de beşer olduğunu, kendisi için bir fayda veya zarara gücünün yetmediğini, çünkü gaybi bilmediğini, daha başındayken yolun nereye varacağını bilmediğini, fillerinin sonucunu bilmediğini, dolayısıyla filinin sonucunu tayin edemediğini söylemiştir. Sonucu hayır da görse, şer de görse bunun böyle olduğunu bildirmiştir. O çalışır ancak sonucun Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın takdir ettiği gaybın içinde gizli olduğunu bildirmekle görevlidir. Bu ilan ile, İslamî tevhid akidesinin her çeşit şirkten mutlak surette arınması ve yüce uluhiyet makamının beşerin hiçbir surette ortak olamayacağı özellikleriyle birleşmesi hakikati tamamlanmış oluyor. Bu beşer, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın seçtiği ve sevdiği kulu Muhammed (*sallallahu aleyhi ve sellem*) de olsa... Gaybın eşiğinde beşeri güç ve beşeri ilim durur. Aynı şekilde beşeri sınırının başlamasıyla Muhammed (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in şahsı durur ve görevi biter.

"De ki: Ben size bir zarar veya iyilik dokundurmaya güç yetiremem." (72 Cın/21)

Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) kulluk ettiği biricik Rabb'inin bir özelliğini herhangi bir şeye atfetmelerinden ellerini çekmek, uzaklaştırmak ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamakla emrolunuyor. Zarar veya fayda vermeye yalnızca o muktedirdir. Bununla, her şey ve Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) fayda ve zarar üzerine etkin olmaktan uzaklaştırılır. Bu işte de uluhiyet makamı birleşince imanı soyutlama ile düşünce, bu tam açık ve sarih istikameti bulur.

"De ki: Ben, Allah'ın dilediğinden başka, kendim için bir zarar veya faydaya güç yetiremem." (10 Yunus/49)

Raesulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) kendisi için bir zarar veya faydaya malik olamayınca, onlar için de bir fayda ya da zarara malik olamaz. Dolayısıyla iş Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya havale edilir.

"Şayet Allah, bir zararı kaldırırsa, O'ndan başka onu geri getirecek kimse yoktur ve eğer bir hayrı kaldırırsa O herşeye kadirdir... O, kullarının üstünde kahirdir ve O hikmet sahibidir, haberdardır." (6 En'am/17, 18)

Bu konuda çoğu zaman nefislerin ve göğüslerin vesvesesine, korku ve ümit bağlanan makamlara, şüphe ve zannın ürünü hurafelere tâbi oluyor insanlar. Bunların tümünden, akidenin aydınlığı, imanın hakkı bâtıldan ayıran özelliği, düşüncenin netliği ve uluhiyetin gerçek mahiyetini bilmekle kurtulmak mümkün olur... İnsan niçin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başkasını dost edinir? Yaşamakla emrolunduğu İslam'a muhalefet etmek suretiyle Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yasakladığı şirkin girdabına neden düşer? Bunun sebebi dünya hayatında bir faydayı celb (elde etmek) ve bir zararı uzaklaştırmak mıdır? Zarar anında insanların yardımını ummak ya da bollukta insanların faydasını beklemek midir? Oysa bunların tümü Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın elindedir. Sebepler üzerindeki mutlak güç Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nındır. Aynı zamanda O, kulları üzerinde kahredici güce sahiptir. Vermenin ve men etmenin hikmeti ve bilgisi O'nun yanındadır. Hiç kimsenin, tağutuyla, zorbasıyla, itirazıyla, inadıyla ve hilesiyle cahiliyedeki eğilimlere ihtiyacı yoktur. Bu şerleri işlemeye hiç kimsenin ihtiyacı yoktur aslında. Akli selim, zarar ve faydanın Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan geldiğini kabul eder. İbn-i Abbas (*radıyalahu anh*) şöyle der:

"Bir gün Rasullullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in arkasında yürüyordum. Bana dedi ki: "Ey delikanlı, sana bazı sözler öğreteceğim. Onları koru ki, Allah seni korusun. Koru ki, Allah'ı yanında bulursun. İstedığın zaman, Allah'tan iste. Yardım dilediğin zaman, Allah'tan dile. Şunu bilki, şayet bütün ümmet, sana bir yarar dokundurmak için bir araya gelseler de, Allah'ın senin için yazdığının dışında bir yarar dokunduramazlar. Aynı şekilde, sana bir zarar dokundurmak için toplansalar Allah'ın senin için yazdığından başka bir şey dokunduramazlar. Kalem-ler kaldırılmış, sayfalar durulmuştur."²

Tirmizi'nin dışında başka bir rivayette de şöyle denir.

"...Koru ki Allah'ı önünde bulursun. Bollukta Allah'ı tanır-san zorlukta seni tanır. Bilki sana isabet etmeyen başına gelmeyecektir. Başına gelecek şeyin de yanılması mümkün değildir. Bilki, sabırla beraber zafer, sıkıntıyla beraber rahatlık ve zorlukla beraber kolaylık vardır."

Şüphesiz Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) kulları üzerinde sonsuz bir güce sahiptir. Verdiği hükümden sorumlu tutulamadığı gibi takdir buyurduğunu da geri çevirecek birisi yoktur. Azgın cahiliyenin yerine yeniden İslam'ı inşa hareketine girişen bir kalbte bu hakikatlerle bunların zıddına yapılan davranışların bir arada olması düşünülemez. Bu öyle bir sorumluluktur ki, dağlar bile kaldıramaz...

Müslümanın, cahiliyenin yeryüzünü kapladığı bu noktada durması ve bu yüce, kesin, hakla bâtili ayıran, sarsıcı ve korkutucu hakikati cahiliyenin yüzüne çarpması kaçınılmazdır. Sonra da her şeye kâdir olduğunu kulların üzerinde sonsuz güce sahip olduğunu bildiği Yüce Rabb'ine yönelmeli ve kulların -tağutların ve zorbaların da dahil- bir sinekten daha zayıf olduklarını bilmelidir. Hem de sinek, onlardan bir şey koparsa onu geri alamayacaklarını bilmelidir. Allah'ın izni olmadan hiç kimseye zarar ve

² Tirmizi rivayet etmiş ve, "sahih bir hadistir" demiştir.

Fayda veremezler. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) içinde galip olandır. Fakat insanların çoğu bilmezler.

Nitekim Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), peygamberlerine bu gerçeği ilan etmesini emrediyor:

"De ki; Faydası ve zararı dokunamayanı çağırır mıyız?" (6 En'am/71)

De ki, Ey Muhammed! Onların, Allah'tan başka çağırdıkları ve yardım beklediklerini inkar ederek...

Allah'tan başka tahtadan, ağaçtan putlar, heykeller, ruh, melek, cin ve insan; bir fayda veya zarara malik değildirler. Onların tümü fayda ve zarar dokunduramamakta eşittirler. Her şey, Allah'tan bir kader doğrultusunda, hareket eder. Allah'ın izin vermediği şey olamaz. O'nun takdir ettiğinden başkası olmaz. Olup bitenler, hep O'nun kaza ve kaderi dairesinde olup bitiyor. İnsanoğlu, haktan saptığında, artık beyinsizlikte sınır tanımaz. Bu yüzden Allah'tan başka ne fayda ne de zarar verebilen bir sürü tanrı edinir.

"Kendilerine ne zarar ne de fayda dokunduramayan Allah'tan başkasına kulluk ediyorlar. "Bunlar Allah'ın yanında bizim şefaatçilerimizdir" diyorlar. De ki; "Göklerde ve yerde Allah'ın bilmediği bir şeyi mi O'na haber veriyorsunuz? "O, onların şirk koştuklarından yüce ve münezzehdir." (10 Yunus/18)

Onlar bu sahte rabblerin Allah'ın katında şefaatçi olduklarını zannediyorlar. Oysa Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) bunların, iddia ettikleri şeyin imkansız olduğunu biliyor. Siz O'nun bilmediği bir şey mi biliyorsunuz? Yoksa gökte ve yerde varlığını bilmediği bir şeyi mi O'na haber veriyorsunuz? Bu, içinde yüzdükleri beyinsizliğe uygun bir üsluptur. Ardından da O'nun yüceliğine yakışır bir tenzih geliyor.

"O, şirk koştuklarınızdan yüce ve münezzehdir."

Zarar ve fayda Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın elindedir.

"Allah'tan başka sana ne zarar ne de fayda dokundurmayı çağırma! Eğer böyle bir şey yaparsan, sen de zalimlerden olursun." (10 Yunus/106)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka, zarar ve fayda veremeyen bu putları çağırma! Müşriklerin zarar ve fayda edinmeyi umarak çağırdıkları gibi yaparsan sen de müşriklerden olursun.

"Şayet Allah sana bir zarar dokundurursa O'ndan başka onu giderecek kimse yoktur. Sana bir hayır da dilerse lütfünü geri çevirecek de yoktur. Kullarından dilediğine verir. O, gafurdur, rahimdir." (10 Yunus/107)

Zarar, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın koyduğu fitri kanunlara karşı hareket ettikçe insanın başına gelecek bir sonuçtur. Faydada öyle... Yüce Allah, yürürlükteki kanunun sonucu bir zarar sana dokundurursa, sünnetine tabi olmaktan başka onu giderecek bir güç yoktur. Biliniyorsa şayet, sebepleri terketmek zarara sebebiyet teşkil eder. Kanun uyarınca hareket etmen sonucu Yüce Allah, sana bir iyilik dokundurursa, O'nun yarattıklarından hiç kimse senden bu iyiliği çeviremez. Bu sebepler onun genel dileyişine ve eşyaya yerleştirdiği sünnetine uydukları oranda kullarından dilediğine verdiği bir fazilettir. Hiç kimse bir zararı gidermeye muktedir değildir.

"De ki, iddia ettiklerinizi çağırın, sizden bir zararını gidermeye ve değiştirmeye güçleri yetmez." (17 İsrâ/56)

Kullarının kaderine mutlak egemen olan Allah'tan başka hiçbir kimse bir zararı gidermeye ve onu değiştirmeye güç yetiremez. O her şeyin Rabb'i, Yaraticısıdır ve her şey O'nun elindedir.

"De ki; "Göklerin ve yerin rabbi kimdir?" De ki: "Allah!" Kendilerine bir fayda ve zarara güçleri yetmeyenleri, Allah'tan başka dostlar mı edinirsiniz? De ki, "Kör ile gören bir olur mu? Ya da, karanlıkla

aydınlık bir olur mu?" Yoksa Allah'a, O'nun yaratması gibi yaratan ortaklar buldular da, bu yaratma, kendilerince birbirine mi benzeşti? De ki: "Allah, her şeyin yaratıcısıdır ve O tek başına her şeyin üzerinde kahredici güce sahiptir." (13 Ra'd/16)

Onların Allah'tan başka edindikleri dostları reddeder tarzda sor. Mesele gayet açık olduğu halde, hakla bâtil arasındaki farkı, kör ile gören veya karanlıkla aydınlık arasındaki fark kadar açık olduğu halde yine de sor onlardan... Allah'tan başka kullukta buldukları bu ortakların bir şey yarattıkları görülmüş müdür? Dolayısıyla hangisinin ortakların yarattığı olduğunu mu bilmiyorlar? O halde ve kesinlikle, ortak koştuklarının, Allah gibi yaratmaya güçleri yetmez. Yaratan kim ise, kulların kullukta bulunmasına yalnızca o müstahaktır. Bu olay, her şeyin Allah tarafından yaratıldığını, çağırdıkları tanrıların hiçbir şey yaratmadıkları gibi, kendilerinin yaratılmış olduğunu gören bir kavme musallat olan en büyük bir çirkeftir. Buna rağmen onlara şüphe etmeden kullukta bulunurlar. Akıllar ancak bu kadar beyinsizlik çukuruna düşebilir. Onların bir fayda ve zarara güçleri de yetmez.

"Kendilerine bir fayda ve zararda bulunamayacak, Allah'tan başka ilahlara kullukta bulunuyorlar." (25 Furkan/55)

Buna rağmen, sorulduğunda, Allah'ın göklerin ve yerin yaratıcısı olduğunu kabul ediyorlar.

"Eğer onlara, "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye soracak olursan, şüphesiz "Allah!" diyecekler. De ki: "Görüyor musunuz Allah'tan başka çağırdıklarınızı? Şayet Allah bana bir zarar dilerse onların gücü bunu gidermeye yetmez. Ya da bana merhamet etmeyi dilerse onlar O'nun rahmetini kesebilirler mi? De ki: Allah bana yeter. Tevekkül edenler O'na tevekkül ederler." (39 Zümer/38)

Müşrikler, göklerin ve yerin yaratıcısının Allah olduğunu kabul ediyorlardı. Hiçbir zaman bunu kabullenmekten geri kalmazlardı. Akıl, göklerin ve yerin varlığını onların üzerindeki mutlak iradeden başka bir şeyle izah edemez. Bu, açık fitri hakikati hepsi de kabul ediyorlardı. Yerin ve göklerin yaratıcısı Allah olduğuna göre, hiç kimse O'nun bir kulu için irade ettiği rahmeti engelleyemez. Durum bu olunca, Allah'tan başka çağırdıkları ne yapabilirler ki? O'ndan gelen bir zarar kimse engelleyemez. O'nun rahmetini kimse kesemez. O'nu hiç kimse azaltamaz, gizleyemez ve yolundan alıkoymaz. Bu hakikatler mü'minin kalbinde yer edince, meselenin ona yönelik tarafı bitmiş oluyor. Tartışma bitmiştir. Gerisi Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*)'ya kalmıştır. O, kullarına yeter, yalnızca güven, bağlılık ve kesin bilgi vardır... Sarsılmasından korkulmayan güven, azalmayan bağlılık ve yanılmayan kesin bilgi... Bu, varlık üzerindeki egemen gücün hakikatidir.

"Yerde ve nefislerinde size isabet eden her şey, biz onu yaratmadan önce bir kitaptadır. Bu, Allah'a kolaydır. Ta ki kaybettiklerinize üzülmesiniz, kazandığınızda da sevinmesiniz. Allah, bütün şımarık kibirlileri sevmez." (57 Hadid/23)

Böylece nefis istikrar bulur. Allah'tan gelen ve kendilerine isabet eden hayır ve şerle tatmin olur. Üzülerek hüzünlenmez nimetin yokluğunda... Nimete ulaşınca da kibirlenmez. O, yoklukta da, varlıkta da istikrarlı olur. Hiçbir sebebi, olayı ve kurumu Allah'a ortak koşmaz. Tümü, önceden taksim edilmiş kader ve belli bir süre içindirler.

"Sonuçta her şey Allah'a döner."

"De ki: "Allah'a karşı kim sizin için bir şeye güç yetirebilir? Şayet sizin için bir zarar veya fayda dilerse? Şüphesiz Allah, işlemekte olduklarımızdan haberdardır." (48 Fetih/11)

Bu, Allah'ın takdirine teslimiyeti ve duraksamaksızın O'nun emrine itaati ilham ettiren bir sorudur. Durmak, gecikmek, zararı defetmediği gibi iyiliği de geciktirmez. Mazeretleri sıralamak Allah'ın ilmini gölgeleyemez.

Allah'ı birleyen beşer kalbi; O'ndan başkasına kullukta bulunmaz. O'ndan başkasının önünde eğilmez. Ondandır başkasından bir şey istemez. Yarattıklarından birine dayanmaz. O'nun gözünde, yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) güçlüdür; kullarının üzerinde kahredici güce sahiptir. Kulların tümü onun yanında zayıf ve cılızdırlar. Hiç kimse O'na bir zarar veya fayda dokunduramaz. Onlardan birisinin yardımına ihtiyaç duymaz. Onlar kendi nefislerine de bir fayda veya zarar dokunduramazlar. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), dilediğini vermeye veya engellemeye kadirdir. Kulların O'ndan başkasına yönelmeye ihtiyaçları yoktur. O, zengin, kullarıysa fakirdir.

Böylece tevhidin etkisi, davranış ve tasarrufla görüldüğü gibi, düşünce ve duygularda da kendini gösterir. Hayat için tam, açık ve belirgin bir metod çizer. Tevhid, dille söylenen bir kelime olmaktan çıkar. Bununla beraber, Allah'ın indirdiği kitabın sıkça tekrarladığı ve açıkça anlaşılmasına çalıştığı tevhid akidesinin, her zaman, her çağda ve herkes tarafından anlaşılması gerekmektedir. Tevhid, bu kapsamlı ve geniş anlamıyla idrak edilmeyi gerektirir.

5 - Ondandır Başka İlah Yoktur. Öldürür ve Diriltir

Yalnızca, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), uluhiyet sıfatına sahiptir. Herşey ve herkes O'nun kuludur. Sonsuz kudret ve uluhiyet makamını uhdesinde bulundurmamak, öldürüp diriltmek, bu vasfının yüceliğinin gereğidir. Bütün varlığa tek başına hükümandır. Yarattıklar üzerindeki hakimiyeti ortaksızdır. Uluhiyete tek başına sahip olan, insanların hayatı ve ölümü üzerinde de söz sahibi kimsedir, insanların onun dinine uymaları gerekir bu yüzden. "*Allah'tan başka ibadete layık ilah yoktur*" şahadet cümlesi, kendisi olmaksızın iman ve İslam'ın söz konusu olmay-

acağı gerçeğinin bir başka yönünü de kapsamaktadır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) şöyle buyuruyor:

*"Allah O'dur ki, yerin ve göklerin mülkü O'nundur.
O'ndan başka ilah yoktur. Öldürüp diriltendir." (7
A'raf/158)*

Buradaki mesele, bu sıfatlara haiz Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya iman meselesidir. Hayat ve ölüm, her an meydana gelen iki olgudurlar. Allah'tan başka ölüm ve hayat üzerinde kimsenin bir tasarrufu yoktur. En üstün yaratık olan insan, bir tek hücreye hayat vermekten aciz olduğu gibi herhangi bir canlıdan da gerçek anlamda hayatı alamaz. Hayatı bağışlayan onun sırrını da bilir. Onu bağışlamaya ve geri almaya muktedirdir. İnsanlar hayatı yok etmek için sebepler oluştururlar. Buna rağmen bir canlıdan gerçek anlamda hayat sıfatını yok edemezler. Şüphesiz, öldürüp diriltten yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır, başkası değil.

"O, diriltilip öldürendir."

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), ölüm ve hayat üzerindeki görünen sebepleri ve gerçek mahiyetleri hakkındaki düşüncüyü düzeltmeyi ve onların üzerindeki egemenliği, her işi düzenleyip idare eden kudrete havale etmeyi irade, buyuruyor. Ayrıca bu konuda güven içinde olmalarını, görevlerini yerine getirmede telaşa ve üzüntüye kapılmamayı öğretilmeyi irade buyuruyor. Çünkü takdir neyse o olacaktır.

Ölüm ve hayat, neticesi itibariyle Allah'ın elindedir. Sakınmak, ölüm konusunda fayda vermez. Korku ve telaş, hayatı artırmaz; eceli uzatmaz ve kazayı meydana gelmekten alıkoyamaz. Hayatı veren de, alan da Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır. Verirken de alırken de en iyisini O bilir. Yüksek ilahi hikmet, vermenin ve almanın ardında gizlidir. Şüphesiz her iki halde de insanların iyiliği söz konusudur. Verirken de alırken de Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın onlara olan fazlı gerçekleşiyor.

Korku, üzüntü ve sakinme, insanların gidişatını değiştiremediği gibi, onlardan ölümü de uzaklaştıramaz. Aynı zamanda Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın kaderini de geri çeviremez. En iyisi, sabır ve sebatır. Telaş, kaderi değiştiremez ve korku da hayatı ecelden koruyamaz. Çünkü hayat canlıların bir çabası olmaksızın Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) tarafından başlanmıştı. O halde korkakların gözleri ölüm korkusuyla kaymasın. Hayat ve ölüm, hayatın ve ölümün hakikati, İslam düşüncesinin önemli bir yönünü oluşturur. Bu düşüncenin bundan sonra hayatı görünür bir şekilde kuşatması kaçınılmazdır. Doğru ve sahih bir görüşün ürünü, mutmain ve sabit bilgi üzerine kurulu, hayatın nizamı, davranışların kuralların ahlakın ve adabın metoduna kaynaklık eden bir düşünce...

Bu düşünce itikadi düşünceden soyutlanmamıştır. Aksine onun üzerine kurulu ve ondan neş'et etmektedir. Çünkü düşünce akideye bağlantı kurmadan, doğru bir ölçü ve istikamet bulamaz. Hayatın istikameti; varlığın hakikati ve varlığı bahşeden yaratıcısı ile ilişkilerin hakikatini kapsamlı bir biçimde ele alan bir düşünceyle mümkündür. Mekkî surelerin tümünü dolduran bu itikadi düşüncenin kuvvetli odaklaşması insanların Medine'de nazil olan surelerin ele aldığı bütün şer'i konuları, direktifleri ve hayatın tüm ilişkilerini anlamalarına yardımcı olmaktadır. Diriltme ve öldürme herkesçe görülen iki hakikattir. Ancak her ikisi de bütün yaratıkların gücünün üzerindedir. Bu hakikat basit bir bakış ve az bir düşünmeyle anlaşılabilir. Ölüm sahnesi, hayat sahnesi, beşer kalbine dokunur, onu sarsar, heyecanlandırır, etkilenmeye hazırlar, kabullenmeye ve karşılık vermeye alıştıırır. Bu yüzden Kur'an-ı Kerim'de, ölümden sıkça söz edilir. Göndermelerde bulunulur. Zaman zaman Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) şöyle buyurur:

"O'ndan başka ilah yoktur. Diriltip öldüren O'dur. O sizin ve ilk atalarınızın Rabb'idir." (44 Duhan/3)

*"Allah, ölüm anında her nefsin ruhunu alır." (39
Zümer/42)*

Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*), her nefsin canını, öleceği zaman alır. Ölüm beşer kalbine yönelmekte ve etrafına kaçıışı imkansız bir duvar örmektedir. Ölüm gerçeği, hiç kimsenin geri çeviremeyeceği, çevresinden uzaklaştıramayacağı ve canlıların tümünün tadacağı soğuk ve korkunç bir olaydır. Her an tekrarlanıp durmaktadır. Büyük küçük, zengin fakir, kuvvetli zayıf, herkesin başına gelecektir. Onun karşısında herkes eşit bir konumdadır. Hile, aracı ve kuvvet kullanma, şefaât, uzaklaştırma ve geciktirme söz konusu değildir. İnsan, her an şu düşünceyi hissetmektedir:

Ölüm, bir merciden gelmektedir ve bütün insanlar onu engelleyemez. Bu yüce merciye teslimiyetten başka da çare yoktur.

"Hayır ne zaman ki can köprücük kemiklerine dayanır ve "Kim afsun yapar, acaba?" denir ve kendisi artık bunun ayrılık zamanı olduğunu anlar. Ve bacak bacağa dolaşır. İşte O gün'de sevk, Rabb'inedir" (75 Kıyame/26-30)

Bu, ölüm sahnesidir. Her canlının sonu olan ölüm... Hiçbir canlının başından uzaklaştıramadığı ölüm... Sevenleri ayıran ölüm... Durmadan, sapmadan hiçbir ah-u vah sesine, ayrılık hasretine, ısrarlının dilemesine ve korkanın korkusuna aldırış etmeden, yoluna devam eden ölüm... Zayıf kişileri devirdiği gibi, aynı kolaylıkla güçlü kuvvetli kişileri de deviren ölüm... Müstekbirleri kahrettiği gibi mustaz'afı da kahreden ölüm... Ve beşerin hiçbir hilesinin geçerli olmadığı ölüm... Buna rağmen insanlar bir zaman sonra vuku bulacak bu müthiş olayı gereği gibi düşünmüyorlar.

"Birinize ölüm geldiği zaman, elçilerimiz ruhunu alır. Onlar unutmazlar." (6 En'am/61)

Her insanın alacağı nefesler sayılıdır. Bilinmeyen bir süre için dünyaya gönderilmiştir, insan için bu bir gaybdir. Onu bilemez... Yaşayacağı süre Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yanında kayıtlıdır. Bu süre öne alınmadığı gibi, geciktirilemez de. Her nefsin üzerinde, nefeslerine ve eceline vekil bir melek vardır. Önceden belirtilmiş ve va'dedilmiş an geldiğinde, koruyucu görevini yapmakta, elçi risaletini yerine getirmektedir. Bu hakikat, insanı titretmeğe yeter. O, bununla kuşatıcı gayb olan kaderi hissetmekte ve her an canının alınabileceğini bilmektedir. Her nefeste kesin olan ecel, gelebilir.

"Umulur ki, ecelleri yaklaşmış ola." (7A'raf/85)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), kalblere, bilinmeyen gayb aleminde ve fakat yakınlarında gizlenmiş ölüm düşüncesiyle dokunmaktadır. Onlar bu konudan gafilirdiler. Ecellerinin yakın olduğunu, Allah'ın gaybını bilemeyeceklerini, O'nun kontrolünden kurtulamayacaklarını, bundan daha güzel ve etkili hiçbir şey ifade edemez. Şüphesiz gayb olan ecele ruhlara dokunmak, ecelin her an gelebileceğini hissettirmek, beşer kalbini uyandıran, açan ve görmesini sağlayan bir titreyişle sarsar. Kur'an'ı indiren ve insanı yaratan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), bu temasların hiçbir kalbi gafil bırakmayacağını şüphesiz bilir. Buna rağmen bazı kalpler inad eder ve büyüklenir. Ölüm, Allah'tan başka her canlı için bir sondur...

"Sen de, onlar da öleceksiniz, sonra da Kıyamet günü Rabb'inizin yanında hesaplaşacaksınız." (39 Zümer/30)

Ölüm karşısında, Muhammed (*sallallahu aleyhi ve sellem*) de dahil olmak üzere bütün insanlar eşittirler. Bu hakikatin zikredilmesi, Kur'an'ın yerleştirip güçlendirdiği tevhidin bir halkasıdır, ölüm yolun sonu değildir. Sadece bir halkadır. Kendisinden sonra takdir edilmiş iradenin ürünü halkaların olduğu bir halkadır. Sonradan olan her şey fanidir ve başlangıcı olan

her şeyin sonu vardır. Bu tabiatta yürürlükte olan bir kanun ve istisnası olmayan bir kuraldır.

"Senden sonra hiçbir beşeri ölümsüz kılmadık. Sen öleceksin de onlar ebedi mi kalacaklar? Her nefis ölümü tadacaktır." (21 Enbiya/34)

Canlılar için bunun hesabını yapmaktan daha önemli bir şey olmasa gerek. Çünkü ölüm, her canlının ve yeryüzündeki kısa seyahatin sonudur. Ve her şey sonuçta Allah'a döner. İslam Düşüncesinin Pratiği ve Yaşam Üzerindeki Etkileri Bu akide, kendisine inananlara şunu öğretiyor: Nefisleri de dahil hiçbir şey, kendilerine ait değildir. Her şey Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*)'nınadır.

Bu yüzden O'nun uğruna cihada çıktıklarında yalnızca O'nun için çıkıyorlar. O'nun için hareket edip O'nun uğruna savaşıyorlar. Onlar kendilerini O'nun kaderine teslim etmişlerdir. Nasıl olursa olsun, kaderden kendilerine isabet edeni hoşnutluk ve teslimiyetle karşılıyorlar. Fakat, nefisleri, düşünce eksenleri, takdirleri ve değer yargıları bozulmuş olanlara gelince, Kur'an-ı Kerim onların durumlarını şöyle anlatmaktadır:

"Eğer, bu işte bizim payımız olsaydı burada öldürülmezdik..." (3 Al-i İmran/154)

Bunlar, akideyi kavrayamamış kişilere musallat olan şüphe ve vesveselerdir. Özellikle yenilgi söz konusu olduğunda, bozulmanın baş gösterdiği anlarda, sonucun pahalıya mal olacağını sandığı ve sonucun içinde bulunduğu durumdan kat kat acı olduğunu zannettiği anda, kendilerini tehlikeye atan önderliğin yerine geçmeyi ve kendileri önder olsalardı bu yenilginin söz konusu olmayacağını sanıldığı anlarda... Evet, imanı gereği gibi anlayamamış zayıf kalbilere böyle anlarda bu vesveseler musallat olur. Bunların bu bulanık düşünceyle, olayların ardındaki Allah'ın gücünü ve imtihanın hikmetini anlamaları mümkün değildir.

Onlar için ortada bir gerçek var... Zarar üstüne zarar... Kayıp üstüne kayıp... Aşağıdaki ayette Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), bu işlerin gerçek mahiyetini bildiriyor. Hayat ve ölüm gerçeğini, imtihanın ardındaki gizli hikmetin gerçeğini bildiriyor.

"De ki, şayet siz evlerinizde olsanız, ölüm zamanı yaklaşmanız yatacağı yere varırdı. Allah göğsünüzdekileri denemek, kalplerinizdekini gidermek diliyor. Allah göğüslerde gizli olanı bilir." (3 Al-i İmran/154)

De ki; Eğer siz evlerinizde otursanız, önderliğin savaş çağrısına karşılık vermeseniz savaşa çıkmazsanız bile ölüm, vakti geleni ortaya çıkaracaktır. Önceden belirlenmiş bir ecel vardır. Öne alınmadığı gibi geciktirilemez de... Önceden belirlenmiş bir yatak vardır. Zamanı gelince sahibinin gelip yatması kaçınılmazdır. Ecel yaklaşınca, kişi kendi ayağıyla ona koşar ve kendi yatağına gelir. Hiç kimse önceden tayin edilen eceline geciktiremez. Hiç kimse taksim edilen yatağını reddedemez... Mahiyetini anlamadıkları bir etken tarafından sürekli itildikleri yatak... O etken onları anlıyor, onlara hükmediyor ve istediği gibi işlerinde tasarrufta bulunuyor. O'na teslim olmak, kalbi canlandırır, nefsi dindirir ve vicdanı rahatlatır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), hayat ve ölüme egemen olan kaderin hakikatini açıklayarak, kafirlerin ve münafıkların bu konu hakkındaki düşüncelerinin ne kadar basit ve yersiz olduğunu ortaya çıkarıyor. Ardından mü'minlerin düşüncelerinin bunlarınkine benzememesi konusunda uyarıda bulunuyor.

"Ey iman edenler! Şöyle diyen kafirler gibi olmayın; yeryüzünde bir sefere veya gazaya çıktıklarında kardeşleri için şöyle derler: Bizimle beraber olsalardı, ölmezlerdi ve öldürülmezlerdi." Allah'ın bunu kalblerinde bir hasret yapması için söylüyorlar." (3 Al-i İmran/156)

Kafirlerin "*Şayet yanımızda olsalardı ne ölürlerd i ne de öldürülürlerdi.*" sözü, hayatın ve olayların cereyan ettiği kanun hakkındaki inanç ve düşünceye sahip olanla olmayan arasındaki farkı belirleyen kesin bir ölçüdür. İnanç sahibi, Allah'ın kanununu idrak eder, O'nun iradesini kabullenir ve kaderine rıza gösterir. O, bilir ki, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yazdığından başka birşey ona isabet etmez. Başına gelen şey de özür ve hatasından kaynaklanmaz. Hatanın isabet etmesi diye bir şey yoktur. Bu yüzden, sıkıntıya karşı üzülmez, bollukta da şımarmaz. Bundan ve ondan dolayı nefsi kederlenmez. "Bunu yapmasaydım, böyle olmazdı." diye yanmaz. Ya da iş olup bittikten sonra herhangi bir şeyi elde edemediğine hayıflanmaz.

Değerlendirme, plan, görüş bildirme ve istişarenin zamanı harekete geçmeden öncedir. Bilgi ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın emirleri-yasakları doğrultusunda harekete geçtikten sonra, her sonucu büyük bir güven ve teslimiyetle kabullenip, olanın Allah'ın kaderi, tedbiri ve hikmeti uyarınca olduğuna kanaat getirip kendi davranışlarıyla sebeplere sarılmış olsa da olanın dışında bir şey olmayacağına inanmak gerekir.

Hareket ve teslimiyet, tevekkül ve sonucu kabullenişin arası dengelenir. Bundan sonra adımlar istikamet bulur, vicdanlar huzura kavuşur. Ancak kalbini bu şekilde Allah'a iman etmekten yoksun bırakan, istikamet bulmadığı gibi sonsuza kadar parçalanmışlık, sıkıntı ve "şayet", "olmasaydı", "keşke" ve "eyvah" ların girdabında bocalanıp durur. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), mü'minleri kafirlere benzemekten sakındırıyor... Evrende ve her şeyde yürürlükte olan, güç ve faaliyet hakkındaki düşüncelerin bozuk olmasından dolayı bu tür sözleri sarf eden kafirler, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) ve hayatta yürürlükte olan güçle ilişkileri kesik olduğundan, görünen sebepler ve yüzeysel görüntülerden başka bir şey göremezler.

Bu düşünce, nefislere hasret ateşini kor, "*Allah, bunu kalblerinde bir hasret yapsın diye.*" Onlara göre, kardeşleri rızık ara-

mak için çıktıklarından öldüler ya da savaşa çıktıklarından öldürüldüler... Onlara göre, ölmenin ve öldürülmenin nedeni çıkmaktır. Bu yüzden çıkmalarına engel olamadıkları için hasret ateşiyle yanıp tutuşuyorlar. Şayet onlar, ecelin gelmesi, sonun yaklaşması ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın, ölüm ve hayat hakkındaki kanununun gerçek sebep olduğunu bilselerdi, hasretle yanıp tutuşmazlardı ve imtihanı sabırla karşılayıp Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın kaderine rıza gösterirlerdi.

"Allah diriltip öldürür..."

Hayatı bahşetmek ve insanlar; evlerinde çocuklarıyla beraber iken veya rızık ve akide için savaş meydanında bulunurken, belirlenen süre ve ecelin gelmesi durumunda bahşettiğini almak O'nun elindedir. Hepsi Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya dönecekler ve O'nun huzurunda toplanacaklar, ister yataklarında, ister yeryüzünde dolaşırken ölsünler, ya da cihad meydanında öldürülsünler, farketmez. Bunun dışında dönecekleri bir merci ve varacakları bir son yoktur. Farklılık, ameller, niyetler, yönelişler ve değerlerde olur. Fakat sonuç hep birdir. Ölüm ve öldürülme, tayin edilmiş zamanda olur. Dönüş Allah'adır. Ve herkesle beraber haşrolunur... Ya Allah'tan mağfiret ve rahmet ya da gazap ve azap...

Ahmakların ahmağı, her halükârda öleceğini bildiği halde kendisine kötü sonu seçenlerdir. İşte böyle, ölüm, hayat ve Allah'ın kaderinin hakikati kalplerde yer eder. Ve böylece kalpler, kaderin getirdiği imtihanlara karşı kaderin ötesindeki hikmetle tatmin olur. Münafıklar, Allah'ın takdiri, ecelin kesinliği, hayat ve ölümün hakikati ve bunları tek başına Allah'ın kaderine bağlamayı gerektiren İslam düşüncesini bozmaya çalışarak şöyle derler:

"Bize uysalardı öldürülmezlerdi..."

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) bir taraftan onların hilelerini bozuyor, bir taraftan da İslam düşüncesini bulanıklıktan kurtarıyor.

"De ki, eğer doğruysanız, ölümü kendinizden savın bakayım..." (3 Al-i İmran/168)

Ölüm, savaşa çıkana da evinde oturana da, cesuru da korkağı da bulur. Hırs ve sakinme onu geri çeviremez. Korkaklık ve evde oturma onu geciktirmez... Tartışmasız, en büyük delil de ortada yaşanan gerçeklerdir... Böylece, evrende yürürlükteki kanunların, olayların üzerinde egemen kaderin, takdir ve tedbirin ötesindeki Allah'ın hikmetinin, evde oturmanın geciktiremediğı, çıkmanın çabuklaştıramadığı, korunma, sakinme ve tedbirin engelleyemediğı yazılmış ecel ve takdir edilmiş ölümün hakikati üzerine kurulu bu doğru düşünceyle kalpler huzur ve vicdanlar istikrar bulur.

"De ki, "Ölümden ve öldürülmekten kaçsanız da bu kaçış size fayda vermeyecektir. Bu durumdan ancak kısa bir süre yararlanırsınız." De ki, "Eğer Allah size bir kötülük ya da rahmet dilerse sizi ondan kim koruyacaktır." Onlar için Allah'tan başka dost ve yardımcı da bulunmaz." (33 Ahzab/16)

Belirtilen yola sevk etmesi ve kaçınılmaz sonla neticelendirmesi bakımından, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın takdiri, olaylara ve sonuçlarına egemendir. Ölüm ya da öldürülme, bir saniye dahi öne alınamayan ve geciktirilemeyen vadeleri gelince, kaçınılmaz birer takdirdirler. Kaçış, kadere karşı kaçana bir fayda vermez. Onlar kaçsalar bile yakın bir zamanda takdir edilen ölümlelerini tadacaklar.

Bu dünyada va'dedilen her şey yakındır. Dünyanın metayısa azdır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan ve O'nun olmasını dilediğı şeyden koruyacak kimse yoktur. İster kötülük dilesin ister rahmet, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka onları koruyacak bir dostları ve yardımcıları da yoktur. Dolayısıyla Allah'ın kaderini kendilerinden uzaklaştıramazlar. Teslimiyet ve itaat-tan, darda olsun genişlikte olsun Allah'a verilen söze bağlı kalmaktan başka çare yoktur. İşleri O'na havale etmek ve tam

bir güvenle O'na güvenmek, sonra da dilediğini yapmasına rıza gösterip teslim olmak kaçınılmazdır. Bu hakikata inanmak, İslamî Tevhid düşüncesinin bir kuralıdır... Ölüm zamanı gelince kesinlikle vuku bulan bir hakikattir.

"De ki; "Kaçtığınız ölüm sizi bulacaktır. Sonra da görüleni ve görülmeyeni bilene döndürüleceksiniz. O, size işlediklerinizi haber verir." (62 Cuma/8)

Bu şekilde Kur'an, insanların duygularını harekete geçirip, unuttukları ve fakat başlarına gelmesi kaçınılmaz hakikati yerleştiriyor... Bu hayat bitecektir... Sonra da her şey Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya dönecektir. O'ndan, ancak O'na sığınılır. Dönüşten sonra hesap ve ceza kaçınılmaz olarak görülecektir. Bundan kaçış mümkün değildir. Taberanî, Muaz bin Muhammed el-Hezdi'nin, Yunus'tan, onun da Hasan'dan, onun da Semre'den rivayet ettiği hadiste şöyle nakletmektedir:

"Ölümden kaçan kişi borcunu isteyen topraktan kaçan tilki gibidir. Bunun üzerine tilki yorulana kadar kaçar ta ki deliğine girene kadar. O anda da toprak: "Ey tilki; borcum" der. Bunun üzerine korkudan boğulacak gibi olur. Bu durumu, çatlayıp ölene kadar devam eder."

Ölüm ve hayat, Allah'ın elindedir. Ölümden sonra da varlıklara o varis olur.

"Diriltip, öldüren biziz ve biz varisiz." (15 Hicr/23)

"Göklerin ve yerin mülkü O'nundur. O diriltir, öldürür ve O herşeye kadirdir." (57 Hadid/2)

Göklerin ve yerin, mülkünde ortağı olmayan tek hükümranı O'dur. Diriltip öldüren, hayatı ve ölümü yaratan, her canlıya hayatı ve ölümü takdir eden ve takdirinin haricinde hiçbir şey meydana gelmeyen O'dur. Hayat hiç kimsenin nerden ve nasıl geldiğini söyleyemeyeceği bir sırdır. Ayrıca gerçek manada mahiyetini de kimse bilemez. Kur'an söylüyor:

"Allah O'dur ki, diriltir ve öldürür..."

Canlılara hayatı bahşeden O'dur. Kimse bunu inkar edemediği gibi, aksini de isbat edemez. Ölüm de hayat gibi kapalıdır, kimse tabiatını bilemez ve ondan söz edemez. Dolayısıyla hayatı verenden başkası onu geri alamaz.

"Allah'ın izni olmadan hiçbir nefis ölemez. Bu yazılmış bir eceldir." (3 Al-i İmran/145)

Her nefis için önceden takdir edilmiş bir yaşama süresi vardır. Bu süre dolmadan bir kişinin ölmesi mümkün değildir. Korku, telaş, hırs ve muhalefet bu süreyi uzatamadığı gibi, cesaret, sebat ve vefa da ömrü kısaltamaz. O halde korkuya gerek olmadığı gibi, korkakların da gözlerinin kaymasına bir neden yok. Ecel önceden tayin edilmiş olup bir gün uzatılmadığı gibi kısaltılamaz da.

İşte yol... Bu kadar açık... Bundan sonra arzular istikrar bulur ve o insan, imanî görevlerini yerine getirir. Arzusunu ve hevasını hesaba katmaz. Korkudan ve telaştan kurtulduğu gibi, insan, yokluk ve hırsın ayak bağı olmasından da kurtulur. Bütün yükümlülükleri ve görevleriyle yolda sabırla istikrar sağlar. Ecellere tek başına hükümlan olan Allah'a güvenilir yalnızca...

"De ki, şayet siz evlerinizde olursanız da, ölmeleri takdir edilenler, ölecekleri yere varır." (3 Al-i İmran/154)

"De ki: ölümden ve öldürülmekten kaçsanız da bize bir fayda vermeyecektir." (33 Ahzab/16)

"Diriltip öldüren O'dur. O, bir şeyin olmasına hükmedince sadece "ol" der. O da oluverir." (3 Al-i İmran/185)

Kur'an, bütün bunları temelinde çözümleyerek, böylece ölüm ve hayatın hakikatleri üzerindeki bulanıklığı gidermiş oluyor... Ölüm, hayat, ecel ve kader hakkındaki düşünceyi ve insanların korkup kaçmamaları için bunların savaş gerçeği ile olan alâkalarını düzeltiyor Kur'an. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) buyuyor:

"Nerede olursanız olun, ölüm sizi bulacaktır. İsterseniz sağlam kalelerin içinde olun." (4 Nisa/78)

Ölüm, takdir edilen va'desi gelince kaçınılmazdır. Savaşla, barışla ya da bulunulan yerin güvenli olup olmamasıyla ilgili değildir. Savaş emri kaldırılınca ölüm gecikmez. Cihada çıkmak da bu zamanı çabuklaştıramaz. Bu ayrı, o da ayrıdır. Aralarında hiçbir ilişki yoktur. Buradaki ilişki, ecel ve ölüm, Allah'ın takdir ettiği kaderle bu kaderin tahakkuk zamanının gelmesiyle ilgilidir. Bunun dışında herhangi bir ilişki söz konusu değildir. O zaman insanların, savaşta ya da savaşın dışında, korkmalarının bir anlamı kalmıyor. Bu temas ile Kur'an, bu konuda hatıra gelen bütün vesveseleri, korku ve ürkekliğin ürünü düşünceleri tedavi ediyor.

Ancak bunun anlamı, insanın sakınmayı, ihtiyatlı davranmayı ve gücü oranında yeteneklerini kullanmayı hazırlık ve korunmayı elden bırakması değildir. Nitekim Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), korku zamanında, ihtiyatı emrediyor, aynı şekilde sayıca çok olmalarını ve hazırlık yapmalarını emrediyor. Ancak bunların tümü ayrı bir şey, ölüm ve onun ecele ilişkisi ayrı bir şeydir. Sakınmak ve sayı artırmak, uyulması gereken bir emirdir. Gizli açık hikmetleri vardır. Arkasında Allah'ın tedbiri mevcuttur. Bununla beraber, ölüm ve takdir edilen ecel hakkındaki doğru düşünceye uymak da ayrı bir emirdir. Onun da gizli açık hikmetleri var. Onun da ardında Allah'ın tedbiri ve hikmeti gizlidir. Denge ve ahenk, her yönüyle yakınlık... Her tarafıyla düzen ve ahenk, işte İslam budur. Ve işte onun fert ve toplum için kaçınılmaz terbiye metodu...

Kur'an-ı Kerim, müslüman cemaati, korumakla yükümlü oldukları değerlere yöneliyor. Bu hakikatlerin nefislerde yer etmesi kaçınılmazdır. Yeryüzündeki hayatın, belli bir süre için verildiği, ecele sınırlı olduğu ve kesinlikle sonunun geleceği hakikati... Şüphesiz, salih olan, olmayan, cihada giden, gitmeyen, akide sayesinde yücelen, kendini kulların kulluğuna

terkeden, zulme başkaldıran cesurlarla, her şeylerini feda etmek pahasına da olsa hayata düşkün korkaklar, büyük değerler ve yüksek hedefler sahibi kişilerle, aşağılık bir meta uğruna yaşayan ahmaklar... Hepsi de ölecektir.

"Her nefis ölümü tadacaktır."

Her nefis bu damlanın tadına bakacak ve bu hayattan ayrılacaktır. Herkese sunulan kadehteki bu damlayı tatmakta, kimsenin kimseye karşı bir ayrıcalığı yoktur. Ayrıcalık başka bir şeydedir. Fark başka bir değerdedir. Fark, karşılaşılabilecek son dadır...

"Kıyamet günü hepinizin amellerinin karşılığı verilecektir. Kim ateşten uzaklaştırılırsa, şüphesiz kurtulmuştur." (3 Al-i İmran/185)

İşte bu, farklılık arzeden değerdir. Falanın filandan ayrı muamele gördüğü sondur. Çalışmanın ve emeğin hakkettiği değer, "zuhzih" lafzı, ateşin bir çekiciliğinin olduğunu ve yaklaşanı yutacak gibi olduğunu ifade etmesi açısından uygun düşmektedir. Kim, yutmak üzere yaklaşan cazibeli ateşten uzaklaştırılırsa, cennete girecektir. Şüphesiz o kurtulmuştur... Kesin, canlı bir sahne... İçinde hareket ve çekicilik olan bir sahne... Hakikati ve tabiatı itibarıyla de canlı bir sahne... Ateşin çekiciliği olur da, günahın çekiciliği olmaz mı? Nefis, kendisini günahın çekiciliğinden çekip uzaklaştıracak birine muhtaç değil mi? Kesinlikle evet...

İşte, insanın ateşten uzaklaştırılması budur. Aynı zamanda insan, bütün çabasına, daimi uyanıklığına rağmen amel bakımından hep eksik olup Allah'ın fazlına muhtaç değil midir? Evet... Allah'ın fazlının gelip onu ateşten uzaklaştırması da onun kurtuluşudur.

Hayat ve ölüm, yaratıcıya özgü işlerdir. Yaratılmışların boyu bunlara yetişmez. Boyunlarını uzattıklarında örtülü bir gaybten başka bir şey göremezler. Bütün çabaları sonuçsuz kalır. Diriltme ve öldürme, her an görünür bir şekilde gerçekleşen, in-

sanın duygusuna ve aklına etki eden gerçeklerdir. Aynı zamanda beşeri olmayan bir kaynağa başvurmayı gerektiren birer sırdırlar. Bunlar yaratıkların gerçekleştiremeyeceği bir vak'adır. Bütün canlıların aciz kaldığı bu bilmecenin çözümü için, "yaratıp yok etmeye kadir bir uluhiyet" makamına sığınmaktan başka çare yoktur.

Biz şu ana kadar ölüm ve hayatın hakikati hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Ancak diriltme ve öldürme anındaki görünümü idrak edebiliriz. Aynı zamanda biz, bu hakikatte, tam anlamıyla kavradığımız güçlerin dışında bir kaynağın gerektiğini de kabul ediyoruz. Bu da Allah'ın gücüdür.

Ölüm, ne zaman geleceği bilinmeyen bir gaybdır. O halde müslüman olarak ölmek isteyen, o andan itibaren ve her an müslüman kalmalıdır. Kur'an-ı Kerim, nefse bu gerçeğin ötesinde bir adım daha attırıyor. Ömür yazılı ve ecel önceden tayin edildiğine göre, her nefis yarın için ne hazırladığına ve ne istediğine bakmalı... İmanın yükümlülüklerine karşı yerinde oturmalı mı, yoksa gereken özeni göstermeli mi? Sadece bu dünya için mi yaşamalı? Yoksa, yüce ufuklara, üstün değerlere ve bu dünyadan daha büyük bir hayata mı muttali olmalı? Hayatı ve ömrü harcamaya bunlardan hangisi daha lâyıktır? Ölüm ve ecele göre sonuçları bir görünse de, iki hayat ve değer arasındaki fark ne kadar da büyük!... Yalnızca dünya hayatını yaşayan ve dünya sevabını isteyen, sürüngenlerin kurtların ve aşağılık hayvanların hayatını yaşar. Sonra da takdir edilen eceliyle tayin edilen zamanda ölür.

"Hiçbir nefis Allah'ın izni olmadan ölemez. Bu yazılmış eceldir."

İşte böyle... Kur'an-ı Kerim, ölümün ve hayatın, canlıların, ya da sürüngenlerin ve insanlarınki gibi uzak ya da yakın değerlerine uygun sonlarının hakikatini yerleştiriyor. Bununla insanlar, ölüm korkusu ve yükümlülüklerin ağırlığından kaçınmaktan, meşguliyetten kurtulup kendileri için faydalı olana yönelir-

ler. Çünkü hayat ve ölüm konusunda herhangi bir şeye malik değildirlere. Güçleri nisbetinde, dünya ya da ahireti için çalışmaktadırlar, sadece... İnsanlar, ulaşmak için çabalamaları gereken bir gaye için yaratılmışlardır. İnsan başıboş bırakılmamıştır.

"İnsan başıboş bırakılacağını mı zannetti?"

İnsanların nazarında hayat, sebebi, hedefi ve gayesi olmayan bir hareket oldu. Rahimden çıkıp kabre ulaşılan bir süreç oldu hayat. İkisinin arasında, oyun, eğlence, süs, kibirlenme ve hayvanları gibi az bir yararlanmadan başka bir şey yoktur. Burada bir fikri konunun olması, onun ötesinde bir hedef, hedefin ötesinde bir hikmetin olması... İnsanın bu hayata, takdir edilen bir hedefe giden bir kaderin gereği olarak gönderilmesi... Hayatın hesap ve ceza ile sonuçlanması... Bu dünyadaki hayatın, hesap ve cezasıyla sonuçlanacak bir imtihan olması...

Her şeyin bir kader doğrultusunda işlediğini ve belli bir sona gittiğini, bunların ötesinde her şeye kadir bir ilahın varlığını idrak eden böylesine titiz ve düzenli bir düşünce, zaman, olayları ve hedefleri idrak etmesiyle insanı hayvandan ayıran, günümüz insanların şuurundan ne kadar uzaktır. Kendi varlığının ve çevresinde olan her şeyin varlığının bir hedefinin ve gayesinin olduğunu bilmesi, insanı, her şeyi kuşatan varlık kanunuyla uyum içinde yaşamaya sevkeder. Eşyayı ve olayları bu kanuna göre algılar. Ömrünü anlara ve olaylara göre bölerek yaşamaz. Düşüncesinde, zaman ve mekan; geçmiş, gelecek ve şimdiki zaman, hep biri birine uygun bir ölçü ve kanun dairesinde dizilir. İnsan, imtihan için yaratılmıştır.

"Hanginizin daha iyi amel işlediğini denemek için ölümü ve hayatı yarattı." (67 Mülk/2)

Ölümü ve hayatı Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) yaratmıştır. Ölüm, hayattan önceki dönemle hayattan sonra meydana gelen ölüm olayını kapsamaktadır. Hayat sözü de, hem ilk hem de son hayatı içine alır. Her ikisini de Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) yarat-

mıştır. Nitekim İslam düşüncesindeki bu hakikate kaynaklık ettiği gibi diğer taraftan ardındaki amaç ve imtihana karşı uyanık olmayı da ilham etmektedir. Şu halde olay, boş ve amaçsız bir şey değildir. Tersine, insanların Allah'ın ilmi çerçevesinde yeryüzünde işledikleri amellerin karşılığını almalarını doğuran bir imtihan söz konusudur. Vicdanlarda bu gerçeğin yer etmesi, ona sürekli bir uyanıklık ve kesin bir korunma, gizli-açık, büyük-küçük her niyet ve ameli iyice değerlendirme duygusunu verir. Onu gaflet ve oyalanma içinde bırakmaz. Ayrıca onu, rahatlık ve zevkle de baş başa bırakmaz. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), İslam'ın kalblerde yer etmesini sağlamak için onu etraflıca tasvir eder. Şüphesiz Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) insanları kovmayı ve onlara azap etmeyi dilemez. Sadece varlık gayelerini bilmeleri, hakikatlerinin seviyesine yükselmeleri konusunda uyarıyor. Çünkü bu sayede Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın insana, ruhundan üflemesi ve birçok yaratığına üstün kılması suretiyle yaptığı lütuf gerçekleşmiş olur.

6 - Allah'tan Başka Dualara Karşılık Veren Yoktur

"Kullarım sana beni sorarsa, şüphesiz ben yakınum; bana dua edince dua edenin duasına karşılık verir-im. O halde onlarda bana karşılık versinler, bana iman etsinler, ta ki doğru yola ulaşmış olalar." (2 Bakara/186)

Bu ayet gerçekten hayret vericidir... Bu ayet, mü'minin kalbine, güzellik, tatlılık, sevgi, yakınlık, hoşnutluk, güven ve bağlılık duygularını serpiyor. Mü'min bu nimetlerle, huzur içinde güvenli bir şekilde yaşar... Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), "Onlara de ki; ben yakınum" demiyor da... Sadece isteklerine cevap vermek için Yüce zatıyla kuluna aracısız yöneliyor ve "yakınum" diyor... Ve "yakarışlarını duyurum" da demeyip; en acil şekilde yakarışlarına icabet ettiğini ifade için; "dua edenin duasına karşılık veririm" diyor...

İmandan ve icabetten kaynaklanan bu durum olgunluğun, doğruluğun ve hidayetin ta kendisidir. Allah'ın seçtiği Rabbani metod, doğru yola ileten yegane metoddur. Onun dışındakiler, doğrudan hoşnut olmayan ve sonuçta doğruya götürmeyen cahili metodlardır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya icabet ettikleri ve doğru yolda oldukları sürece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), kullarının dualarına icabet eder... Kulların dua etmesi ve fakat acele etmemeleri gerekir. Çünkü Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), hikmetli kaderi doğrultusunda icabet zamanını takdir buyurur. İbni Meymune, Selman-ı Farisî (*radıyallahu anh*)'dan naklen Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in şöyle buyurduğunu rivayet eder:

"Kul iki elini açarak, yüce Allah'tan hayır dilerse, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) onları boş çevirmekten haya eder"

Tirmizi, Ubade bin Samit (*radıyallahu anh*)'dan Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in şöyle buyurduğunu rivayet eder:

"Yeryüzünde yaşayan müslüman bir kişi, Allah'tan bir istekte bulunduğu zaman günah işleyip sıla-i rahmi kesmedikçe Allah'u Teala da ya onun istediğini verir ya da o nisbette kötülüğü ondan defeder."

Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurur: "Sizden biriniz, 'dua ettim kabul olunmadı' diyerek acele etmedikçe Allah'u Teala duanızı kabul eder."

Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurur: "Kul günah işleyip Sıla-i Rahmi terk ve de acele etmedikçe, duası kabul olunur."

Orada bulunanlar; "Ey Allah'ın Resulü! Acele etmek nedir?" dediler. Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu:

"Dua ettim de duamın kabul olduğunu görmedim, diyerek dua etmeyi terk etmektir."

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), bize dua etmemiz ve yalnızca Ona yönelmemiz için kapılarını açıyor. Dua edene karşılık vermeyi üzerine aldığı ilan ediyor. Büyüklük taslayarak dua et-

mekten kaçınanları, kendilerini bekleyen alçaltıcı ateşe düşmek-ten korkutuyor.

"Rabbiniz şöyle dedi: Bana dua edin size karşılık vereyim kulluğumdan kaçınıp büyüklük taslayanlara gelince, alçalmış olarak cehenneme gireceklerdir." (40 Mümin/60)

Dua için, uyulması gereken bir edep vardır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya hulus-i kalple yönelmek, zaman, mekan ve belirgin bir şekil tayin etmeksizin karşılık göreceğine inanmaktır... Çünkü şart tayin etmek, istemenin adabından değildir. Aynı zamanda dua için Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya yönelmenin bir ilahi bağış olduğuna inanmak gerekir. Buna göre, icabet başka bir lütuftur. Ömer (*radıyallahu anh*) şöyle derdi:

"Ben dualarımın karşılık görmediğinin sıkıntısını çekmem. Dua edememenin sıkıntısını çekerim. Çünkü insanda dua etme duygusu uyanınca, karşılık görmesi muhakkaktır."

Bu söz, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın icabet etmeyi dilediğinde duayı ilham ettiğini idrak eden soylu bir kalbden taşan sözdür. Dua ve icabet, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) tevfik ettiği zaman, birbirine uygun ve mutabık olurlar. Büyüklük taslayıp Allah'a yönelmekten kaçınanlara gelince, onların cezası, alçalmış ve küçülmüş olarak cehenneme girmektir. Bu, küçük yeryüzünde, basit hayatta kibirlenen Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yaratmasının büyüklüğünü ve azametini, gelmesinden şüphe bulunmayan Ahiret'i ve yeryüzünde büyüklük taslayıp kibirlenmenin Ahiret'teki alçaltıcı azabını unutmaya uygun bir karşılıktır. Allah'tan başkasına dua etmek sapıklıktır. Çünkü Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka kimse dualara karşılık vermez.

"Gerçek dua O'nadır. O'ndan başka çağırdıkları, onlara bir şeyle karşılık veremezler. Ancak onların hali, suya ulaşmak için iki avucunu açan ve fakat bir türlü suya kavuşamayanın haline benzer. Kafirlerin

duası sapıklıktan başka bir şey, değildir" (13 Ra'd/14)

Bu sahne, konuşan, hareket eden canlı bir sahnedir. Bir tek dua vardır ki, karşılığını hakkederek ve karşılık bulur: Allah'a dua etmek, O'na yönelmek, O'na güvenmek ve O'nun yardımını rahmetini ve hidayetini istemek... Bunun dışındakiler, bâtıldır, ziyandır ve boştur. O'ndan başkasına dua edenin halini görmüyor musunuz?

İşte onlardan biri, susamış, avuçlarını açarak kollarını uzatmış ve ağzını açmış dualar mırıldanıyor. Suyu istiyor, su kaynağına kavuşmak istiyor, fakat kavuşamıyor. Bunca çabaya didinmeye ve yorulmaya rağmen kavuşamayacaktır da... Çünkü gördüğü su değil, seraptır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya iman etmeyenlerin, ortak koştuklarına yaptıkları dua da böyledir. Allah'tan başka ilahlar edinenler, onlara yönelip korku ve ümitle dua edenler de dahil olmak üzere, her şey Allah'a itaat eder. O'nun iradesine tâbi olup O'nun kanununa boyun eğerek, o kanunlara uygun hareket ederek hayatını sürdürür. Onlardan mümin olamı inanarak ve itaat ederek boyun eğerek, inanmayanıysa, zorla ve mecburen boyun eğerek. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın iradesinin dışına çıkmağa ve O'nun hayat için koyduğu fitri kanunun dışında yaşamaya kimsenin gücü yetmez.

*"Göklerde ve yerde olanlar, sabah akşam gölgeriyle birlikte ister istemez Allah'a secde eder."
(13 Ra'd-15)*

Şirk, eski müşriklerin bildikleri o basit şekliyle sınırlı değildir. Nice müşrikler vardır ki, iktidar sahiplerini, mevki ve mal sahiplerini Allah'a ortak koşarlar. Onlara yalvarırlar, dua ile onlara yönelirler. Oysa bunlar gerçek anlamda onlara icabet edemediği gibi kendi nefislerine de bir zarar ya da fayda dokundurmayaya muktedir değildirler.

"De ki, göklerde ve yerde bir zerreye malik olmayan, Allah'tan başka iddia ettiğiniz ilahları

çağırın. Onların göklerde ve yerde bir ortaklıkları ve yardımcıları da yoktur." (34 Sebe/22)

"De ki, sizden zararı gideremediği gibi, değiştiremeyen, Allah'tan başka iddia ettiğiniz ilahları çağırın. Onlar da Rabb'lerine dua ederek, hangisi daha yakın olacak diye vesile ararlar. Rabb'lerinin rahmetini dileyip, O'nun azabından korkarlar. Çünkü Rabb'inin azabı, sakınılması gereken bir azaptır." (17 İsra/56)

Nice müşrikler vardır ki, iktidar sahiplerini, mal ve mevki sahiplerini Allah'a ortak koşarlar. Onlara yalvarırlar, dua ile onlara yönelirler. Onlara dua etmek şirkdir. Yalvarmak şirkdir. Onlardan korkmak şirkdir. Fakat bu tür şirk, bir çoğunun farkına varmadığı gizli şirkdir. Hangi zaman ve mekanda olursa olsun, Allah'tan başkasını çağırandan daha sapık kim olabilir? Her ne surette olursa olsun, bunlardan hiçbirisi dua edene bir şeyle karşılık veremedikleri gibi, buna güç de yetiremezler. Dilediğini kesinlikle yapan Allah'tan başka hiçbir ibadete layık ilah yoktur.

"Kıyamete kadar kendisine karşılık veremeyecekleri; Allah'tan başkalarını çağırandan daha sapık kim olabilir? Onlar, bunların dualarından habersizdirler. İnsanlar haşrolundukları zaman onlara düşman olacaklar ve kendilerine sundukları kulluklarını inkar edecekler." (46 Ahkaf/5)

"Allah'tan başka çağırdıklarınız sizin gibi kullardır. Çağırın da size karşılık versinler, şayet doğru iseniz." (7 A'raf/194)

Onlar, kendileri gibi Allah'ın yarattığı kullardır. Hiçbir şey yaratamazlar, üstelik kendileri yaratılmışlar. Dua ve yöneliş yalnızca Allah'adır...

"Yalvararak ve gizlice Allah'a dua edin. Çünkü o, haddi aşanları sevmez." (7 A'raf/55)

"Ona korku ve ümitle dua ediniz. Çünkü Allah'ın rahmeti ihsan sahiplerine yakındır." (7 A'raf/56)

Fani yaratıkların ötesinde, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın sonsuz bekası gerçeğinden başka büyük bir gerçek daha ortaya çıkar. Bütün fani varlıklar, buldukları her yerde, yalnızca Samed, Hayy ve Kayyum olan Allah'a yönelirler.

"Yer yüzünde bulunan her şey fanidir. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabb'inin zatı bakidir. Öyleyken Rabb'inizin hangi nimetini yalanlayabilirsiniz? Göklerde ve yerde kim varsa hepsi O'ndan ister. O her an kainatta tasarruf etmektedir. Öyleyken, Rabbinizin hangi nimetini yalanlayabilirsiniz?" (55 Rahman/26-30)

Göklerde ve yerde bulunanlar, O'ndan isterler... Çünkü istek mercii O'dur. Yalnızca O'na yönelen zarar etmez. O'ndan başka birine yönelen istek merciini, ümit noktasını ve icabet ihtimalini kaybetmiş olur.

Fani olan, diğer bir faniye ne yapabilir? Kendisi muhtaç olan, diğer bir muhtaç için ne yapabilir? Bu, Allah'ın birliğidir... Yaratıcının birliği... Bu birlik, vicdan için akide, varlık için yorum, hayat için bir methodur.

Bu birlik, varlığın birliğidir. Ortada O'nun hakikatinden başka hakikat ve O'nun varlığından başka gerçek anlamda bir varlık yoktur. Diğer varlıklar, varlıklarını bu gerçek varlıktan alırlar. Ve bu hakikatten alırlar hakikatlerini. Aynı zamanda bu birlik, faaliyet halindeki bir birliktir. Varlık aleminde herhangi bir faaliyette bulunan, bir şeyler yapan yoktur O'ndan başka... Bu, kalbler için bir akide ve varlık için gerçek bir yorumdur aynı zamanda...

Bu düşünce kalplerde yer edince, vicdan, faaliyeti ve varlığı itibariyle bir olan tek bir zatın dışındaki bütün bağlardan, bulanıklıktan ve şaibeden kurtulur. Varlıklar alemindeki her şeyle alakasını keser. Çünkü ilahi varlığın dışında gerçek anlamda bir

varlık yoktur, ilahi iradenin dışındaki hiçbir faaliyetin gerçekliği yoktur. O halde kalb, gerçek anlamda bir varlık ve faaliyete sahip olmayan şeylere neden bağlansın?...

Kalp, bu hakikatin dışındakilerle olan bağdan ve hakiki varlığın duygusundan başka duygulardan kurtulunca, her türlü kayıt ve kementten kurtulur. Birçok tutkunun sebebi olan aşırı rağbetten kurtulur. Birçok bağın arkasında bulunan temel etken olan endişelerden azâde olur. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'yı bulduğu zaman bir kaybı olmayacağına göre ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın faaliyetinden başka bir faaliyetin gerçek anlamda varlığı söz konusu olmadığına göre neden korksun?

Varlık aleminde, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hakikatından başka bir şey görmeyen bu düşünce yer edince, varlığını bu gerçek varlıktan alan diğer varlıklarla ilgili birçok hakikate de vakıf olur insan... Bu makam, kalbin, her şeyde Allah'ın hikmetini gördüğü makamdır. Bunun ötesinde bir makam vardır ki; kalb, orada evrende Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka bir şey göremez. Çünkü Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hakikatından başka görünürde bir gerçeklik yoktur.

Ayrıca, bu düşüncenin yerleşmesi, sebeplerin faaliyetlerinin etkinliğine dayanan düşünceyi de çürütür. Ve her şeyi, olayı ve hareketi, ondan neş'et ettikleri ve ondan etkilendikleri ilk sebebe irca eder.... Bu hakikat, Kur'an-ı Kerim'in imanî düşünceyi yerleştirirken önem verdiği bir hakikattir. Bundan sonra zahiri sebepler bir kenara itilir ve her şey doğrudan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın iradesine bağlanır.

"Attığın zaman sen atmadın, fakat Allah attı..." (8 Enfal/17)

"Zafer ancak, Allah'ın katındadır." (8 Enfal/10)

"Allah istemedikçe siz isteyemezsiniz" (76 İnsan/30)

Ve daha bunun gibi birçok ayet... Zahiri sebepleri bir kenara bırakıp, her şeyi doğrudan Allah'ın iradesine havale etmek kalbe güven verir. Kendisinden korkulacak ve yanında olanı is-

tenecek gerçek mercii öğretir. Gerçek anlamda varlığı ve bir gerçekliği bulunmayan, zahiri sebeplere yönelmekten insanı sakındırır. Bu hakikatlerden hiçbir düşüncenin, davranışın ve yönelişin etki edemediği bir hayat metodu doğar. Bu metodun bazı özellikleri şöyle sıralanabilir:

1 - O'nun varlığından başka varlığın, O'nun faaliyetinden başka faaliyetin ve O'nun iradesinden başka iradenin gerçek anlamda var olmadığı...

"Yalnızca yüce Allah'a kulluk metodu."

2 - Sevgede ve korkuda, bollukta ve yoklukta, nimette ve meşakkatte, "yalnızca Allah'a yöneliş metodu." Zaten, gerçek anlamda bir varlığa ve varlıkta bir faaliyete sahip bulunmayan yöneliş ona ne kazandırabilir ki?

3 - Akide, düşünce, değerler, ölçüler, şeriatlar, kanunlar, toplumsal rejimler ve düzenler, adab ve gelenekler konusunda "yalnızca Allah'a başvurma metodu" Bu metodun gereği olarak pratik-hayat ve vicdan, birlikte gerçek ve bir olan varlığa bağlanmalıdır.

4 - Gerçeğe yaklaşmak ve saptırıcı şaibelerle kısıtlayıcı engellerden kurtulmak için, hareket ve amel metodu...

Bu engeller kişinin nefsinde ve çevresinde olduğu gibi, çevresindeki eşyadan da olabilir. İnsanın, eşyadan bir şeye korku ya da ümitle bağlanması bu engeller arasında yer alır.

5 - Beşeri kalb ile varlıkların arasını sevgi, yakınlık ve şefkat ile birbirine bağlayan metod...

Hepsi Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın elinden çıkmıştır. Hepsinin varlığı, O'nun varlığından kaynaklanır. Hepsi de bu hakikatin nurlarından feyizlenir. Dolayısıyla hepsi birer sevgili ya da sevgiliden hediye dirler.

6 - Bu metod, son derece üstün ve her şeyi kapsayacak kadar geniştir. İnsanın, içinde bulunduğu dünya küçük, dünya hayatı kısa ve dünya hayatının metâi değersizdir. İnsan bu engel ve şaibelerden kurtulduğu oranda güvencededir.

Ancak, İslam'ın nazarında dünyadan uzaklaşmanın anlamı, inziva, ihmal, nefret ve kaçış değildir. Aksine, beşeriyetin ve beşer hayatının yükselmesi için, dünyayla sürekli bir ilişki ve yüzyüzelik emrediliyor. Bütün gücüyle uzaklaşıp özgür olmakla beraber, beşeri önderlik ve hilafetin yükünü üstlenmek söz konusudur. İnziva yoluyla dünyadan kurtulmak kolaydır. Fakat insanı her türlü alçaklıktan kurtaran ilahi metodun gereği bu değildir.

Bu zor ve meşakkatli yol, insanın insanlığını gerçekleştirmesi yani kendisine üflenen yüce nefhanın başarısı için gerekli yoldur. İşte kurtuluş budur. Ruhun ilahi kaynağa doğru kurtulması... Ve yüce hakikatini gerçekleştirmesi budur. Bu, aynı zamanda, hikmet sahibi yaratıcının, onun için seçtiği ortamda çalışması demektir.

Bütün bunlardan dolayı, ilk da'vet tevhid hakikatinin bu şekilde kalplerde yer etmesi üzerinde yoğunlaşmıştır. Çünkü bu şekliyle tevhid vicdan için akide varlık için gerçek bir yorum ve hayat için bir metoddur.

Yoksa sadece dille söylenen bir kelime ya da vicdanlarda yer eden bir inanç manzumesi değildir. Aksine o, işlerin tümü ve dinin tümü demektir. Bu hakikat böylece kalplerde yer edince, bunun dışındaki açıklama ve ayrıntılar onun tabii bir uzantısı oluverir. İslam akidesindeki tevhid düşüncesinin en belirgin özelliği, hayatın tümüne nüfuz etmesi, hayatın onun esasları üzerine kaim olması ve hayatın pratik ve faal bir metodu olmasıdır. Etkisi itikatta olduğu gibi sosyal hayatta da görülmedir. Hayatın her tarafında etkisi görülmedikçe tevhid akidesi gerçekleşmiş olmaz. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), uluhiyette bir olduğundan ve herkes O'nun kulu olduğundan, yalnızca O, ihtiyaç sahiplerinin başvuracağı mercidir. Sadece O, ihtiyaç sahiplerinin ihtiyacını giderir. Her şeye O hükmeder, O'nunla beraber hükmeden biri yoktur.

7 - Fıtrat ve Yöneliş Allah'adır

İnsan denen yaratık, son derece gariptir. Zora düşmedikçe Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*)'yı hatırlamaz ve kendisine musallat olan bulanıklık, cahiliyenin etkileri ve bozulmalardan kurtulup fitratına yönelmez. Emin olunca da ya unuttur ya da azgınlaşır. Bu durum, fitratı sağlam, canlı, her an karşılık vermeye hazır ve daima iman cilası ile cilalanan kişiden başka herkes için geçerlidir.

"Sizi, karada ve denizde yürüten O'dur. Gemide olduğunuz zaman, gemiler, içinde bulunanları hoş bir rüzgarla götürürken kasırga gelip de her yerden gelen dalgalar onları sardığı ve artık kendilerinin tamamen kuşatıldıklarını sandıkları zaman 'dini yalnızca Allah'a has kılarak' O'na dua ederler. "Eğer bizi bundan kurtarırsan şükredenlerden olacağız" derler. Ama onları kurtardığımız zaman yeryüzünde haksız yere azgınlık yaparlar" (10 Yunus/22,23)

Dalga dalga gelen korkunun ortasında fitratları, biriken günahlardan soyutlanır, kalbleri, üzerine çöreklenmiş cahilî düşüncelerden kurtulur. Bozulmamış sağlam fitrat, tevhid ve dini Allah'a has kılma ile harekete geçer. Kasırga diner ve korkudan çırpınan kalpler sakinleşir... Gemi güvenle kıyıya yanaşır. İnsanlar hayatlarından emin olurlar. Ayakları karaya basmıştır artık. Bu yaşanan bir sahnedir. Her nesilden insanlar arasında örneği görülür bu sahnenin... Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*), insanların, biri rahatlıkta biri sıkıntıda olmak üzere iki çehresini arz etmektedir. Onlara, dönemliklerini, zaaflarını, iddialarını ve onları Rabb'lerine ulaştıracak, O'nu tanıtacak, O'nunla tatmin edecek, doğru yolu gösterecek, hakikati öğretecek ve Allah'ın bahsettiği insani özelliklerden yararlanmalarını sağlayacak metod üzerindeki sebatlarını göstermektedir.

"İnsana bir sıkıntı arz olunca, Rabb'ine dönerek yalnızca O'na dua eder. Rabb'i bu sıkıntıyı nimet

çevirince, daha önce yaptığı duayı unuttur. Yolundan sapmak için O'na ortaklar koşmaya başlar. De ki; küfründe biraz oyalan, şüphesiz sen ateş ehlisin."
(39 Zümer/8)

İnsan fitratı, sıkıntı anında aslî haline döner. Cahilî tortular düşer, engeller ortadan kalkar ve vehimlerin baskısından kurtulur. Yalnızca Rabb'ine yönelir ve O'na döner. O, bilir ki, sıkıntıyı O'ndan başka kimse gideremez. İddia ettiği ortaklar ve şefaathçilerin yalan olduğunu bilir. Ancak sıkıntı gidip bolluk geldiğinde, Allah nimetini ona verdiğinde ve belayı uzaklaştırdığında, sıkıntı anında fitratı şirkten soyutlanmış insan, eski şirkine döner ve cahili tortular yeniden kalbinin üzerine çöreklenir, Rabb'ine yalvarışını, tevbesini ve O'nu birlemesini unuttur, üzerindeki sıkıntıyı giderecek kimse olmadığı zaman Rabb'inin birliğini idrak etmişti oysa... Bunların tümünü unuttur ve Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*)'ya ortak koşmaya başlar.

Bu, ilk cahiliyetteki gibi ilahlara, ilkel anlamda ibadet etmek şeklinde olabilirken, günümüz cahiliyesinde olduğu gibi, değerleri, şahısları ve düzenleri kendi yanında Allah'a ortak kılmak şeklinde de tezahür edebilir. Aynı şekilde, sıkıntı anında dini yalnızca Allah'a has kılan bu insan, bir de bakarsınız şehvetine, arzularına, hevasına, korkularına, malına, evladına, egemen olanlara ve büyük saydıklarına Allah'a kulluk eder gibi, kulluk etmeye başlar. Onları Allah'ı sever gibi, hatta daha da şiddetli sevmeye başlar.

Şirkin çeşitleri vardır. Bunlardan, insanların şirk olarak telakki etmedikleri gizli olanı da vardır. Bunun bilinen şirk çeşitlerinden birisine benzememesi onları yanıltmıştır. Oysa, kesinlikle şirktir. Sonu da Allah'ın yolundan sapmaktır. Allah'ın yolu birkaç tane değil, yalnızca bir tanedir. O'nun, ibadette, yönelişte ve sevgide birlenmesi ona giden yegane yoldur. Allah'a iman, kalbte şirkin bulunmasına tahammül etmez. Mal, çocuk, vatan, toprak, arkadaş ve akrabanın ortaklığına tahammül etmez. Bun-

lardan hangisine kalpte yer verilirse bu, Allah'a eş koşmaktır ve onun yolundan sapmaktır. Dünya metaından az bir yararlanmadan sonra ateşe varan bir sona yuvarlanmaktadır. Sıkıntı, fitrat üzerine birikmiş hevesleri, şehevi duyguları silker, fitratta ve vicdanda gizli kalan hakkın ortaya çıkmasını engelleyen etkenlerin baskısını giderir. O zaman, Allah'ı görür ve yalnızca O'na yönelir.

"İnsana bir sıkıntı ulaşınca bize dua eder. Biz de nimetimizden ona verince, "Bunu kendi bilgimle kazandım" demeye başlar Aksine bu, bir denemedir, fakat onların çoğu bilmezler." (39 Zümer/49)

Şiddet gidip bolluk gelince, bu insan sıkıntıda söylediklerini unuttur. Heva ve hevesin etkisiyle fitratı bozulur... Nimet, rızık ve ilahi fazilet hakkında, *"Onları kendi bilgimle kazandım"* der. Bunu daha önce Karun da söylemişti. Bilgi, sanat ve mal biriktirmesini sağlayan yeteneklerine aldanarak, bilgiyi, sanatı ve bu yetenekleri bahşeden ilk sebep'i unutan herkes gibi...

Bu, insanların içinde bolca görülen bir örnektir. Fıtratı Hak'tan sapmayan, yalnızca O'na dönen ve O'nun yolunu bilen, bollukta da, sıkıntıda da fitratın doğrultusundan sapmaz. Muhtaç olan kişi, sıkıntı ve kötülüğü gidermesi için Allah'a sığınır. Bu sığınma duygusunu göğsü daraldığında, dayanakları yıkıldığında, insanın etrafına bakınıp, yardım araçları ve kurtuluş sebeplerinden uzak, kendini yapayalnız görünce daha bir belirginleşir. Hiçbir kuvvet yok... Yeryüzünde kurtaracak hiçbir güç yoktur. Saydıklarının tümü, şiddet anında gözden kayboldular. Sıkıntı karşısında yalvardıkları onu inkar ettiler ya da yüz çevirdiler... İşte bu anda, fitrat uyanır, yardıma ve kurtarmaya malik yegane güce sığınır. Bundan sonra insan, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya yönelir. Rahatlık anında unuttuğu Rabb'ine... Çünkü, dua edince ihtiyaç sahibine cevap verecek yalnızca O'dur. Kendisini kötülükten koruyacak, güvence ve selamete ilete-

cek O'dur. Kendisini boğmak üzere olan sıkıntıdan yalnızca O kurtarır, başkası değil...

İnsanlar, bolluk zamanında ve gaflet anında bu hakikati unuttular. Yardımı, gücü ve himayeyi yeryüzü menşeli bir kuvvetten beklerler. Zorluk baş gösterdiğinde, sıkıntı çekilmez olduğunda, fitratlarının üzerinde gaflet ve perdeler yok olduğundan daha önce ondan gafil olsalar da, tevbe ederek Rabb'lerine dönerler. Oysa, hayatta açıkça görülen ve nefislerinin derinliklerinde gizli olan bu hakikatten gafilidiler. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), sabit bir değere dayanmayan ve açık bir metoda uymayan, insan nefsinin bir görüntüsünü gözler önüne seriyor.

"İnsanlara bir zarar dokununca, O'na dönerek Rabb'lerine dua ederler. Onlara rahmetinden biraz tattırınca da, onlardan bir grup hemen şirk koşar. Kendilerine geleni inkar etsinler, dünyadan da biraz yararlınsınlar, pek yakında bilecekler!" (30 Rum/33)

İnsan nefsinin bir özelliği de; meydana gelen olaylardan, düşüncelerden, gelişmelerden ve akımlardan etkilenmesidir. Bir zararın dokunması insanlara Rabb'ini hatırlatır. O'ndan başka koruyan olmayan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya sığınır. Ayrıca O'na sığınmanın dışında hiçbir şeyin onları kurtaramayacağını da bilirler. Gam dağılınca, sıkıntı ortadan kalkınca ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), rahmetinden onlara tattırınca,

"Onlardan bir grup hemen Rabblerine şirk koşar..."

Bunlar, kendilerini doğru yola iletecek sağlam bir inanca sahip olmayan gruptur. Bunun sebebi, rahatlığın, kendilerini Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya sevkeden sıkıntıyı ortadan kaldırması ve kendilerini Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya döndüren şiddeti unutmalarındandır. Bu durum, şükür ve tevbe üzerinde kalacaklarına, hidayet ve rahmetten kendilerine geleni inkar etmeye sevk etmektedir. İnsanların çoğu sabretmedikleri gibi şükür de etmiyorlar. Onlara bir zarar isabet ettiğinde Allah'a yal-

varıyorlar. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) onlardan zararını giderip onları kurtardığında ise çok azı şükreliyor.

"Dalgalar dağlar gibi ansızın çıkıp geldiğinde dini Allah'a has kılarak O'na dua ederler. Onları karaya çıkarıp kurtardığımız zaman, içlerinden bir kısmı orta yolu tutar. Ayetlerimizi gaddar ve nankör olandan başkası inkar etmez." (31 Lokman/33)

Bunun gibi tehlikeli durumlarda... Dalgalar dağ gibi birbiri ardınca geldiği zaman, gemi korkunç bir okyanusta bir o yana bir bu yana bir kuş tüyü gibi sallanıp durur. İşte o zaman nefisler aldatici güçlerden kurtulur. Bolluk zamanında fitratının hakikatına perde olan uyduruk güçler silinir. Fitrat ile yaratmanın arasına giren bütün engeller ortadan kalkar. O zaman fitrat her türlü örtüden arınmış olarak Rabb'ine doğru yol alır. O'na yönelerek dini yalnızca O'na has kılar. Bütün şirk çeşitlerini reddeder ve her türlü müdahaleyi atar. Dini O'na has kılarak yalnızca O'na dua eder. Onları karaya çıkarıp kurtardığında...

"içlerinden bir kısmı orta yolu tutar..."

Güvenlik ve rahatlık eski hallerini unutturup şımartmaz, aksine daha çok şükretmelerini ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'yı anmalarını sağlar. Zikir ve şükürde Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hakkını veremezlerse bile, orta yolu tutarak şükreden ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'yı ananlardan olmaya çalışırlar. Tehlike kalkar kalkmaz, rahatlık gelir gelmez onlardan bir kısmı Allah'ın ayetlerini inkar ederler. Çünkü onlar şiddetli ve zalim gaddarlardır... Çünkü onlar, küfürde aşırı olanlardır. Şiddet anında insan fitratı, gerçek ilahına sığınır...

"De ki: Kim sizi karanın ve denizin karanlıklarından kurtarır ki; O'na, boyun bükerek gizlice yalvarırsınız. Şayet bizi bundan kurtarırsan şükredenlerden oluruz" diyerek? De ki: Allah sizi bundan ve her sıkıntıdan kurtarır. Yine de siz şirk koşarsınız." (6 En'am/64)

İnsanların, kolaylık ve bolluk zamanlarında fitratlarından nasıl uzaklaştıklarını görüyoruz... Korku ve sıkıntı onlara kendilerini kontrol etme fırsatını doğuruyor. Ancak bu durum sürekli değildir. Korkuyla ara sıra karşılaşılıyorlar. Sıkıntı anında Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başkasına yönelmiyorlar. Onları bu sıkıntıdan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başkası da kurtaramaz. Ancak, kolaylık ve bolluk anında, tekrar içinde buldukları eski şirklerine dönüyorlar.

Tehlikeyi düşünmek, korkuyu hatırlamak, serkeş nefisleri durdurur, katı kalpleri inceltir. Nefse, zaafını ve Allah'a tevbe ettiği anı hatırlatır. Bu, sıkıntıya düşen herkesi ve sıkıntıya düşenin kederlendiği anı gören herkesin bildiği bir tecrübedir. Karanın ve denizin karanlıkları çoktur. Uzaklık bir karanlıktır. Tehlike bir karanlıktır. Mahlukatı, karada ve denizde bekleyen her şey gizlilik perdesinin arkasındadır. Ve insanlar her ne zaman bu karanlıklardan birisine düşmüş olsa, boyun bükerek dua edecekleri ve sessizce yalvaracakları Allah'tan başka kimseyi bulamazlar.

"Denizde, size bir zarar dokunduğu zaman O'ndan başka çağırduklarınızın tümü kaybolur. Sizi karaya çıkarıp kurtardığında ise, yüz çevirirsiniz. İnsan gerçekten nankördür..." (17 İsrâ/67)

Bu, zorlukları tadanın algılayabileceği bir sahnedir. Ayrıca dağ gibi dalgaların üstünde şiddetli rüzgarda sallanan tüy gibi, büyük küçük meydana gelen her sarsıntıyla, her titreyişle ilgilenen uyanık ve ürperen kalpler de hisseder bu sahneyi... Fakat insan yine o insandır. Su çekilip kara ortaya çıkınca, ayaklarının altındaki karayı hissedince az önceki durumunu unuttur. Dolayısıyla Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'yı unuttur. Hevalar sarar etrafını, şehvetler onu kuşatıp tehlikenin ortaya çıkardığı sağlam fitratının üzerine çöreklenirler.

"Sizi karaya çıkarıp kurtardığında, hemen yüz çevirdiniz. Gerçekten insan nankördür." (10 Yunus/12)

Ancak, kalbini Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya bağlayan, onu aydınlatıp nurlandıran müstesna... Şiddet anında fitrat, üzerine çöreklenen cahilî kalıntılardan arınır ve derinliklerindeki gizli hakikat ortaya çıkar... Uluhiyetin teklîği hakikati... Hak İlah'ına ortaksız olarak yönelir. Çünkü o anda, şirk düşüncesinin boşluğunu ve ortak koştuklarının bir gerçekliğe sahip olmadığını idrak eder... İşte böyle anlarda sıkıntıya düşenler vaadlere başlarlar...

"Şayet bizi bundan kurtarırsan şükredenlerden oluruz" diyerek? De ki: Allah sizi bundan ve her sıkıntıdan kurtarır..."

Ondan başka icabet edecek, ve sıkıntıyı giderecek kimse yoktur... Öyle bir durumda, kalpler titreyip dua etmeye başlar.

"İnsana bir zarar dokunduğunda, yanı üzerinde, oturarak ve ayakta yalnızca bize dua eder. Biz zararı giderince, zararın dokunması anında bize, hiç dua etmemiş gibi gerisin geri döner. İşte böyle müsriflere, işledikleri süslü görünüyor."

Bu, beşerin durumunu anlatması bakımından sürekli tekrarlanan başka bir örnektir... İnsan, hayatın gelişmesine paralel olarak hayatını sürdürür. Hata eder, günah işler, azgınlaşır ve savurganlıkta bulunur. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın koruyup merhamet ettiklerinin dışında aczini, za'fını ve güçsüzlüğünü bilip Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya yöneleni pek azdır. Bolluk zamanında unuttandır. Kendini kendine yeterli sandığı an azgınlaşır. Ancak kendisine bir zarar dokunduğunda aynı kişi, bakarsınız çokça dua etmeye başlar, sürekli yalvarır, üzerine musallat olan zorluktan sıkılır, rahata kavuşmak için acele eder. Duasına karşılık verilip zarar def edilince, durup düşünmeden hemen uzaklaşır, içinde bulunduğu eski sapıklığına ve kokuşmuşluğuna geri döner. Kur'an'ın çizdiği bu tablo, insanlar arasında sürekli tekrarlanan, gözle görülen bir örnektir.

"Allah dedi ki: "İki ilah edinmeyin. Ancak O, bir tek ilahtır. Yalnızca benden korkun!" Göklerde ve yerde bulunanlar O'nundur. Değişmez din O'nundur. Allah'tan başkasından mı korkuyorsunuz? Sizin yanınızdaki her nimet Allah'tandır. Sonra size bir zarar dokununca O'na koşarsınız. Sizden bu zarar defedilince de sizden bir grup Rabb'lerine ortak koşarlar. Kendilerine verileni inkar edip az bir süre yararlısınlar. Bir zaman sonra bileceklerdir." (16 Nahl/51-55)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), insanların iki ilah edinmemelerini emrediyor. O, ikincisi bulunmayan bir tek ilahtır. Bu, akidenin temel konusudur. Onsuz olmayacağı gibi, bu hakikat, açık seçik, tam ve net bir şekilde yerleşmeden; bir vicdanda akidenin varlığından da söz edilemez... O, bir tek ilahtır... Aynı zamanda da O, tek başına hükümandır...

"Göklerde ve yerde olanların tümü O'nundur."

İnsanlar için değişmez kanunlar koyan O'dur...

"Değişmez din O'nundur."

Nimetleri veren O'dur...

"Size verilen nimetlerin, tümü Allah'tandır."

Zorluk ve sıkıntı anında, fitratınız yalnızca O'na sığır. Ortak koşmadan tek başına O'na yönelir. Böylece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), uluhiyette, hükümanlıkta, dinine tabi olmakta, nimet vermede ve yönelinecek merci olmada birleşmiş olur. İnsan fitratı, zararın baş göstermesinde bu sayede şirkin bulanıklığı kalktığı anda bunların tümüne şahitlik eder.

Bununla beraber, insanlardan bir grup, zarar kendilerini kuşattığı anda birledikleri Rabb'lerine kurtulduklarında ortak koşarlar. Bu her zaman görülebilen bir örnektir. Darlıkta, kalpler, yalnızca Allah'a yönelir. Çünkü O'nun dışında kimsenin onları koruyamayacağını bilir. Refahta ise, nimet ve dünya metayı ile eğlenir, değerlerini, kanunlarını, gelenek ve göreneklerindeki

ölçülerini Allah'tan başkasından almak suretiyle Allah'a ortak koşmaya başlar. Bu, Kur'an'ın çizdiği bir tablodur.

"Sonra size bir zarar dokunduğunda hemen ona koşarsınız. Sonra sizden zararı giderince, sizden bir grub rabblerine ortaklar koşarlar."

Fıtratın bozulması ve kokuşması günümüzde biraz daha şiddetlenmiştir. İnsanların bazıları şiddet anında bile Allah'a yönelmiyorlar. Allah indinde bir dereceleri olduğunu zannederek, bazı kullarına, yardım, zararı giderme ve kurtuluş için sığınıyorlar. Hastalık ve sıkıntının şiddetinden kurtarmaları için evliyaya dua edenler gibi. Bunlar, eski cahiliye müşriklerinden daha çok fıtratlarının hakikatından sapmışlar. Halbuki, korku fıtratı cahilî etkilerden arındırıp yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya yönelmeyi sağladı.

"De ki; "Görüyor musunuz? Şayet Allah'ın azabı gelse ya da Kıyamet kopuverse, Allah'tan başkasını mı çağıracaksınız? Eğer doğru iseniz söyleyin. Aksine yalnızca O'nu çağırırsınız. Dilerse, dua etmenize neden olan sıkıntıyı giderir de ortak koştuklarınızı da unutursunuz." (6 En'am/40-41)

Bu, fıtratın, korku düşüncesiyle yüzleşmesidir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dünyadaki azabı helak ve yok etme, ya da kıyametin beklenmediği anda kopuvermesi düşüncesi... Fıtrat bu teması hissettiği, bu düşüncüyü idrak ettiği vakit –Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), idrak edeceğini önceden biliyordu şüphesiz- bu hakikatin, kendi derinliğinde gizli olan hakikati temsil ettiğini de idrak eder. Bunun üzerine silkinir, titrer ve şirkin her türlü etkisinden arınarak, yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya dua eder ve daha önceki şirkini unuttur.

Şüphesiz korku, fıtratınızı arındırır. Bu yüzden, kurtuluşu dileyerek yalnızca ona yönelirsiniz. Daha önce birini O'na ortak koştuğunuzu da unutursunuz. Hatta şirk mefhumunu bile unutursunuz. Çünkü fıtratın, Rabbini tanınması kendisinde gizli bir

hakikattir. Ancak şirk, dış etkenler sonucu fitrata arız olan yüzeysel bir örtüdür. Üzerinde yoğunlaşan cahili birikimlerin etkisiyle meydana gelen bir örtü... Korku neticesinde sarsıldığında, birikimler düşer, örtü kalkar ve fitratın gerçek çehresi meydana çıkıp fitri işlevini yerine getirerek bu korkudan kurtarması için Rabb'ine yalvarır.

8 - Allah'tan Başka Güç ve Kudret Sahibi Yoktur

Şüphesiz güç, kuvvet ve iktidar, uluhiyetin özelliklerindedir. Kulluk ve ibadetin bu yüce uluhiyet makamına yönelik olması da kaçınılmazdır. Bu düşünce imanın ilk aşamasıdır... Bütün gücün ve kuvvetin Allah'a ait olduğuna inanmak ve böylece itikad etmek...

"Allah'tan başka güç ve kuvvet yoktur."

Ebu Musa (*radıyallahu anh*)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*): "Sana Cennet hazinelerinden birini göstereyim mi?" dedi.

"Evet" dedim. O da: "La havle velâ kuvvete illa billah (Allah'tan başka güç ve kuvvet yoktur)" buyurdu.³

Evrendeki gücün hakikatini, çoğu zaman insanlar kavrayamamaktadır. Her konuda yanlış değerlendirme yapıyorlar. Nereye yöneldiklerini, neyi atıp neyi atmamaları gerektiğini bilmez bir duruma düşüyorlar. O zaman da gördükleri güç ve kuvvetleri yeryüzüne asıl egemen güç kabul ediyor, ona yöneliyorlar, ondan korkup ondan bir şeyler ümit etmeye başlıyorlar. Onların eziyetlerini uzaklaştırmak için onları hoşnut etmeye çalışarak yanlarında kendilerine sığınak, edinmeye çabalyorlar.

Bazı kereler, malı, insanların ve hayatın kaderi üzerinde egemen güç zannediyorlar. İstekle ve korkuyla ona koşuyorlar. Onu elde edip her tarafa egemen olacaklarını zannediyorlar. Bazı kere, ilmin gücüne aldanırlar. Onu, gücün, malın ve diğer

³ Muttefakun aleyh.

kuvvetlerin kaynağı kabul ederek, mabedlerdeki kullar gibi huşu içinde etrafında dolanıyorlar.

Gerek fertlerin, gerekse toplumların elindeki bu zahiri güçler insanları aldatırlar... Kelebeğin, lambanın ve ateşin etrafında dolanması gibi dolanıp duruyorlar bu güçlerin etrafında... Ama, bütün bu kuvvetleri yaratan, onlara egemen olan ve onları dilediği yerde kullanan asıl gücü unutuyorlar.

İster toplumların, ister fertlerin elinde olsun, bu tür güçlere sığınmanın örümceğin kendi ördüğü evine sığınması kadar basit bir şey olduğunu unutuyorlar. Oysa örümcek, güçsüz, zayıf himayesiz ve ağından başka sığınağı bulunmayan zavallı bir hayvandır. Halbuki, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın himayesinden başka himaye, O'nun sarsılmaz gücünden başka güç yoktur yeryüzünde....

"Allah'tan başka dostlar edinenlerin durumu kendine yuva yapan örümceğin misali gibidir. Oysa evlerin en çürüğü şüphesiz örümceğin evidir. Keşke bilselerdi." (29 Ankebut/41)

Bu hakikat, Kur'an'ın mü'min kitlenin ruhuna yerleştirdiği; bununla yeryüzünün en büyük güçlerini yendikleri, en büyük hükümdarları ayaklar altına aldıkları, kaleler fethettikleri gücün kaynağıdır. Bu büyük hakikat o gün için her nefiste yer etmiş, her kalbe sızmış ve kana karışarak damarlarında dolaşmıştır. Yalnızca dille söylenen bir söz, tartışılan bir konu olmaktan çıkıp ruhlarda karar kılan bir hakikat olmuştur. Duygularında ve hayallerinde bu hakikatten başka hiçbir güce yer kalmamıştır.

Gerçek kuvvet, tek başına Allah'ındır. Ve biricik dostluk, Allah'ın dostluğudur. Bunun dışındakiler, ne kadar üstün görünürse, ne kadar böbürlenirse, ne kadar azgınlığına, ne kadar taşkınlık ederse ve ne kadar zulüm, sindirme ve ezdirme araçlarına sahip bulunursa bulunsun hepsi de çürük, cılız ve gülünç dostluklardır. Bunlar örümcek gibidirler. Örümceğin, ağından başka nesi var ki?

"Evlerin en çürüğü şüphesiz örümceğin evidir. Keşke bilselerdi."

Fitne, eziyet, aldatma ve baştan çıkarmalara duçar olan dava adamları, bu yüce hakikatin karşısında uzun uzadıya düşünmeli ve bir an bile onu akıllarından çıkarmamalıdır. Çeşitli güçlerle karşılaşacaklardır: işte şunlar, onları yok etmek istiyor...

Bunlar da onları ezmek, aldatmak ve satın almak istiyor... Akide sağlam olduğu, güçlerin hakikati bilindiği, hakiki güç idrak edildiği ve gerçek değerler Allah'ın dinine göre takdir edildiği zaman, bu güçlerin tümünün, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hesabında ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın öngördüğü akidenin hesabında örümceğin ağı mesabesinde olduğu anlaşılacaktır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) kiminle olursa, ona karşı çıkacak hiçbir güç yoktur. Şayet bir güç karşı çıkmaya yeltenirse, varlığı, hakikati ve etkisi bulunmayan boş bir şey olduğu bilineceğinden önemsiz bir konumda olacaktır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), kiminle beraber olursa, onun yoldan sapması mümkün değildir.

"Ve Allah dedi ki, "Ben sizinle beraberim" (5 Maide/12)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın beraberliği, ona hidayet verdiği gibi, güvence olarak da yeterlidir. Allah kiminle beraber olursa, onun için üzüntü ve bedbahtlık söz konusu değildir. Çünkü Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya yakınlık onu tatmin eder ve mutlu kılar. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya yakın olma, şartları yerine getirilmeden, şahsi üstünlük vs. ile elde edilen bir derece değildir. Ancak hakkıyla O'na ibadet eden, hayat metodunu, nizamını ve davasını yüklenenler içindir. Bu, Kur'an'ın sürekli vurguladığı ve yerleştirmeye çalıştığı bir hakikattir... Mü'minle Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) arasındaki bağın, mü'minle evrene egemen güç arasındaki bağın hakikati... Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), onların safını kendi safı, onların işini kendi işi ve onların

tasarrufunu kendi tasarrufu kılmıştır. Onları kendi yanında yüceltmiş, himayesine almış ve düşmanlarını kendi düşmanı kılmıştır... Onlara yönelen kötü bir girişimi, kendisine yönelik saymıştır.

"Allah'ı ve iman edenleri aldatmaya çalışıyorlar..."

(2 Bakara/9)

Bu, yüce olduğu kadar büyük bir lütuftur. Mü'minlerin makamını ve hakikatini üstün bir seviyeye çıkaran bir lütuf... Bu lütuf, aynı zamanda iman hakikatinin en büyük ve en kıymetli hakikat olduğunu belirginleştiriyor. Bu fazilet, mü'min gönüllere sonsuz güven duygusu serpiyor.

Görüyorlar ki; Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), meselelerini kendi meselesi, çarpışmalarını kendi çarpışması ve düşmanlarını kendi düşmanı kılmıştır. Onları kendi safına almış ve yüce katına yükseltmiştir. Bundan sonra, kulların değersiz hilesi, aldatması ve eziyeti ne yapabilir ki?...

Şüphesiz mü'min topluluk Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'yı bulmuştur. Sıfatlarını nefislerinde hissettikleri büyük gücü bulmuştur. O'nu gerçek hayatta tasarrufuyla bulmuştur. O'nun kendilerine yakın olduğunu ve kendilerini işittiğini hissediyorlar. Açıkça işlerini düzenlediğini görüyorlar. Şikayetleri ve gizli tutukları her şeyin vasıtasız Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya ulaştığını biliyorlar. Onları ihmal etmediğini, başkasına havale etmediğini de idrak ediyorlar. Bu yüzden, Rabb'lerinden bir ünsiyet içinde, koruması altında, yakınında şefkati ve gözetimi altında hayatlarını sürdürüyorlar. Bunların hepsini, ruhlarında, canlı ve pratik olarak hissediyorlar. Sırf düşünce ya da farazi olarak değil...

Bu hakikati, Kur'an-ı Kerim, işte böyle tasvir ediyor... İman ve küfür, hak ve bâtl, bir olan Allah'a davet edenlerle yeryüzünde haksız yere büyüklük taslayan tağutlar arasındaki çarpışmanın hakikatini... Çarpışma oldukça eskidir, beşeriyetin doğuşu kadar eski...

Çarpışmanın alanı bütün yeryüzünden daha geniştir. Çünkü bütün varlık Rabbine inanmış ve O'na teslim olmuştur. Bu koca evrende, yalnızca kafirler Rabb'lerinin ayetleri hakkında mücadeleye girişirler. Biz, hakkın uzun ve sağlam saflarıyla bu yeryüzünde böbürlenmelerine, güce, egemenliğe, metaa mazhar olmalarına rağmen bâtılın, az, cılız ve o zayıf topluluğun arasındaki çarpışmanın sonucunda iki tarafın denk olmadığını biliyoruz. Hakkın taraftarları hep üstün olagelmışlerdir.

Kur'an-ı Kerim, bu hakikati kalplerde yerleştirmeye ve her zaman ve mekanda hakkın davasını omuzlayanlara kendine has üslubuyla öğretmeye çalışıyor. Ta ki belli bir zaman dilimi ve coğrafi bölgeyle sınırlı bâtılın zahiri gücü, onlara büyük görünmesin. Bu, dış görünüş gerçek değildir. Gerçek olan Allah'ın kitabının anlattığı ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın söylediğidir...

"Allah kuluna yetmez mi? Seni O'ndan başkasıyla korkutuyorlar." (39 Zümer/32)

Bu, bütün genişliği, gücü, açıklığı ve derinliğiyle, imani düşüncenin mantığıdır, Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in kalbinde yer ettiği gibi, O'nun risaletine ve davasına inanan her mü'minin kalbinde yer etmesi gerekir... Ona yeterli olan, kendini güvencede hissetmesini sağlayan ve maksadına ulaştıracak yolu gösteren yegane ilke budur. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), kendi doğru ölçüyle kuvvetlerin değerini ölçtükten sonra mü'minin kalbine bahsettiği, yakîn, güven ve bağlılığı tasvir ettiği gibi, Hakk'a çağıranlarla, yeryüzünde onlara karşı çıkanlar arasındaki mücadelenin hakikatini de gözler önüne seriyor...

"Allah kuluna yeterli değil mi"

Kesinlikle evet! Bundan sonra onu kim neyle korkutabilir? Allah onunla beraber olduktan sonra? İnsan kulluğunu bilip, gereklerini yerine getirdikten sonra? O kullar üzerinde sonsuz güç ve kudrete sahip olduğu halde, kim kulunu O'nun gücü ve yeterliliği konusunda şüpheye düşürebilir?...

"Seni Allah'tan başkası ile korkutuyorlar"

Nasıl korkar ki? Allah'ın koruduğunu, Allah'tan başka hiçbir şey korkutamaz... Ve yeryüzünde bulunan her şey Allah'tan başkası değil midir? Mesele, zihnî çabaya ve tartışmaya gerek kalmayacak kadar açık ve geniştir. Bir tarafta Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) diğer tarafta O'ndan başkası...

Durum böyle olunca ve ortada şüpheye ve karışıklığa mahal kalmayınca, O'nun iradesinin etkin, dilemesinin galip ve kulların nefislerinde kalplerinin hareketinde ve şuurlarında O'nun kaderinin hükümran olduğu kavranınca, kulluğunu hakkıyla yerine getireni hangi güç, hangi kudret, nasıl korkutur?

Allah kullarına kefil ve yeterli olduğu halde hiç kimse mü'minleri korkutamaz. Şüphesiz, kuvvetiyle kullarına yardım etmeye ve onları korumaya malik olan kim ise, kulluk yapılmaya da o müstahaktır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) şöyle buyuruyor:

"Bir şey yaratmadıkları gibi kendileri de yaratılmış olan şeyleri mi Allah'a ortak koşuyorlar? Oysa bunlar, ne onlara ne de kendilerine bir yardım dokunduramazlar." (2 Bakara/191,192)

İddia ettikleri tanrıların ise hiçbir kuvvetleri ve kudretleri yoktur. Onlara yardım edemedikleri gibi kendi kendilerine de yardımları dokunmaz. O halde, kendilerinin ve çocuklarının hayatı üzerinde Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) ile beraber onlara nasıl egemenlik payı verebilirler? Kuvvet, tamamiyle Allah'ındır. Bu, başkalarının yanında, kuvvetin olmadığına delildir.

"İzzet tamamiyle Allah'ındır..." (4 Nisa/139)

O'na yöneldiklerinde, O'ndan başkasından üstün olacaklarını gösteren bir hakikattir bu... Bu hakikat beşerin ruhunu yücelten ve özgür kılan kulluktur. Allah'a kulluk... Eğer kalpler Allah'a kullukta tatmin olmazsa, çeşitli değerlerin, şahısların, itibarların ve korkuların kulu olur... Herkesin, herşeyin ve her itibarın ayrı ayrı kulu olmaktan, hiçbir şey onu koruyamaz. Ya tamamen Allah'a kulluk; tabiatıyla, üstünlük, izzet ve kurtuluş...

Ya da, kullara kulluk; dolayısıyla, alçaklık, zillet ve çözülme... İsteyen dilediğini seçsin... Allah'a iman ettiği halde, Allah'ın düşmanlarından, izzet, yardım ve güç talep eden biri düşünülebilir mi?... Yeryüzünde Allah'ın düşmanlarından yardım bekledikleri halde, kendi kendilerini müslüman zanneden ve müslüman olarak adlandıran topluluklar, Kur'an'ı anlamaya ne kadar muhtaçtırlar. Şayet, müslüman olmaya içlerinden gelen bir arzu varsa... Yoksa? Allah, alemlerden müstağnidir!

9 - Yalnız Allah'tan Korkulur

İslam akidesi ve İslam düşüncesi, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya bağlı gönüllerde bu büyük hakikatin yer etmesine neden olurlar. Her şeyin ve insanların Rabbi olan Allah'tan başkasından korkmamak... Bu, Kur'an'ın arzettiği mü'minlerin bir vasfıdır.

"Onlar ki, insanlar onlara "İnsanlar sizin için toplandılar; o halde, onlardan korkun." dediklerinde bu, ancak onların imanını artırır Ve şöyle derler: "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir." (3 Al-i İmran/173)

Şeytan, dostlarının durumunu, olduğundan fazla gösterir. Onlara kuvvet ve kudret kisvesi giydirir. Böylece, kalplere onların fayda ve zarara muktedir güç ve kuvvet sahibi oldukları hissini verir. Ta ki, yeryüzünde şer ve fesat yayılsın, boyunlar onların önünde eğilsin ve kalpler onlara itaat etsin. Hiç kimseden bu durum yüzünden inkar sesi yükselmesin. Hiç kimse yeryüzünde şer ve fesadın kalkması için bu duyguları bir kenara atmayı düşünmesin.

"İşte şeytan, sizi dostlarıyla korkutuyor. Onlardan korkmayın, benden korkun, eğer mü'min iseniz." (3 Al-i İmran/175)

Şeytan, bâtılın kabarık ve kötülüğün güçlü görünmesinden fayda umuyor. Böylece, güçlü, kuvvetli, heybetli ve zalim bir

görünüm arz ederek kimsenin karşı çıkmaya ve galip gelmeye cesaret edememesini sağlıyor. Şeytan, işin böyle olmasından fayda umuyor. Böylece dostları korku ve dehşetin perdesi altında, terör ve zorbalığın gölgesinde gözlerinin kestiğini yeryüzünde yapmaya başlarlar. İyiyi kötüye, kötüyü iyiye çevirirler. Böylece yeryüzünde fesadı, bâtılı ve sapıklığı yayıp hakkın, doğruluğun ve adaletin sesini bastırırlar. Kendilerini, kötülüğü koruyan, iyilikle savaşılan ilahlar konumuna getirirler. Kimsenin onları uyarmasına, karşı çıkmasına ve önderlik makamından uzaklaştırmasına müsaade etmezler.

Aynı şekilde kimsenin bâtılı küçümseyip hakkı yüceltmeye çalışmasına göz yummazlar. Hileci, aldatıcı ve döneş şeytan, dostlarının ardına gizlenerek, vesveselerinin mahiyetini bilmeyenlerin göğsüne onlarla korku salar. İşte bu noktada, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), şeytanın hilesini ortaya çıkarır, bütün yeteneklerinden soyutlar. Artık onu, hilesi ve tuzağı bile gizleyemez. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), mü'minlere onun hakikatini anlatarak, ondan sakınmaları için onun tuzağının ve vesvesesinin mahiyetini kavramalarını sağlar. Artık şeytanın dostları, onları korkutamaz ve ürkütemez. Şeytan ve dostları Rabb'ine yönelen ve O'nun gücüne dayanan mü'minleri korkutmaktan uzaktırlar.

Kendisinden korkulan güç, fayda ve zarara malik bulunan güçtür. Bu da, yalnızca Allah'ın gücüdür. Bu güç, mü'minlerin Allah'tan korkmalarını sağlar. Onlar, yalnızca her kuvvetliden daha kuvvetli olandan korktuklarından, onların yanında yeryüzünde korkulacak hiçbir güç söz konusu olmayacaktır. Ne şeytanın, ne de onun dostlarının hiçbir gücü yoktur.

*"Onlardan sakınmayın, benden sakınun..." (2
Bakara/150)*

Kur'an, güçleri ve değerleri yerli yerine oturtacak bir ölçü yerleştirmesi için indirilmiştir. Varlık aleminde bir tek gücün bulunduğunu ve onun da Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın gücü olduğunu yerleştirmek için... Aynı şekilde, evrende, iman

değerinden başka değer olmadığı hakikatini da yerleştirmiştir. Allah'ın kuvveti kiminle beraber olursa, o bütün zahiri kuvvetlerden yoksun olsa bile, onun için bir korku yoktur. Allah'ın kuvveti kimin aleyhinde olursa, bütün güçler ona dayanak olsa bile, onun için bir emniyet ve huzur söz konusu değildir. Aynı şekilde, iman değerine sahip olan, bütün iyilikleri elde etmiş demektir. Onu kaybedene de hiçbir şey yarar sağlayamaz.

İbadet, inancın davranışlara yansımalarıdır. İnanç sağlam olmayınca ibadet de sahih olmaz. Başkasından değil, yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan korkmak kolay kolay gerçekleştirmeyen bir duygudur. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) için her şeyden soyutlanmak lazımdır. İster düşüncede, ister davranışlarda olsun şirkin her türlü gölgesinden kurtulmak kaçınılmazdır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka birinden, korkmak, inanç ve amelin tamamıyla Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın rızasına uygun olması için, Kur'an'ın uzak durulmasını emrettiği gizli şirkin bir çeşididir. Mü'min, kullardan korkmaz. Çünkü o, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka hiç kimseden korkmaz, insanlardan korkanlara gelince; Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), korkulmaya ve sakınılmaya daha müstahaktır.

"Onlardan mı sakınıyorsunuz? Allah sakınılmaya daha müstahaktır. Şayet mü'minseniz." (9 Tevbe/13)

Mü'minin kalbinde Allah korkusundan başka korkunun yer etmesi caiz değildir. Kulların sizin üzerinizde hiçbir otoriteleri yoktur. Sizin işlerinizde de hiçbir şeye malik değildirler. Dolayısıyla, onlara önem vermeniz ve benden gelen bir şey için onlara yönelmeniz yakışık almaz. Dünya ve ahiret işlerinizin maliki olmamdan dolayı, yalnızca ben korkulmaya müstahakım.

"Onlardan sakınmayın, benden sakının."

Burada, Allah'a imanın ve O'ndan korkmanın değeri ortaya çıkıyor. Allah korkusu, zorbaları hakir görmeyi sağlamakta ve korkunç tehlikeler karşısında insana cesaret aşılamaktadır. Al-

lah (*Subhabehu ve Tealâ*), iki ayrı korkuyu bir kalpte bir araya getirmemez. Allah korkusu ve insanların korkusu...

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan korkan, O'nun dışında hiçbir şeyden korkmaz. Yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan korkulmalıdır, başkalarından değil... İnsanın yüceliğine yakışan da budur. Kılıç ve kırbaç korkusu, aşağılık kişilerin düştüğü bir derekedir. Allah korkusu, daha evla, daha yüce ve daha temizdir. Üstelik Allah korkusu, gizli ve açık vicdanla arkadaşlık eder...

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'yı bulan nasıl korkar? Niye korkar ve neden korkar? Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın gücünden başka bütün güçler saçma olduğundan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın saltanatından başka bir saltanattan korkulmayacağından, mü'minin de korkması mümkün değildir.

Mü'minin kalbi yeryüzünde hiçbir gücün sarsamayacağı kadar sağlam olmalıdır. Çünkü o, emrinde galip ve kulların üzerinde kahredici güce sahip Allah'ın gücüne bağlanmıştır. Bir tehlike anında, sarsılması caiz olsa bilebu sarsıntının, yenilgi ve kaçışa neden olması doğru değildir.

Bütün eceller Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın elindedir. Dolayısıyla, mü'minin yaşam korkusuyla sarsılması caiz değildir. Bu, nefse gücünden fazlasını yüklemek anlamına gelmez. Mü'min insandır ve aynı şekilde karşılaştığı düşman da insandır. İkiyi aynı yeryüzünü paylaşıyorlar. Üstelik mü'min, üzerinde bir güç bulunmayan büyük güce bağlanmasıyla temayüz eder. Sonra o, yaşarsa Allah için yaşar, şayet kendisine şehadet yazılmışsa Allah için şehid olur. Her halükarda karşılaştığı düşmanından daha güçlüdür. Bu durum Kur'an'da kesin bir hükümdür.

"Kim o gün, savaşmak için bir tarafa çekilmek ya da başka bir birliğe katılmak dışında, arkasını döner (kaçar)sa o, Allah'tan bir gazaba uğrar, onun yeri cehennemdir. O, ne kötü bir varılacak yerdir." (8 Enfal/16)

O halde, korkuya gerek yoktur. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), ruhi bir sahneyi tasvir ediyor. Düşünceleri kötü olanların hissedildiği ve görüldüğü bir sahne... Burada onların ve başkalarının yanlış düşünceleri, ölüm ve hayat, ecel ve kader, hayır ve şer, fayda ve zarar, kazanç ve ziyan, ölçüler ve değerlerin hakikati hakkındaki anlayışlarının yanlışlığını düzeltiyor. Bu hakikatleri etkileyici ve ruhları sarsıcı bir üslupla beyan ediyor.

"Kendilerine ellerinizi savaştan çekin, namazı kılın, zekatı verin" denilmiş olanlara bakmaz mısınız? Şimdi onların üzerine savaş farz kılınca içlerinden bir grub Allah'tan korkar gibi hatta daha şiddetli bir korku ile insanlardan korkuyorlar. Bunlar "Ey Rab-bimiz üzerimize şu savaşı niye farz kıldın? Ne olurdu bizi yakın bir tarihe kadar geri bırakaydın!" demektedirler. Onlara de ki: "Dünyanın zevki pek azdır. Ahiret ise sakınanlar için elbette daha hayırlıdır. Ve kıl kadar haksızlığa uğratılmayacaksınız. Nerede olursanız olun, sağlam kaleler içinde dahi olsanız ölüm sizi bulacaktır" (4 Nisa/77)

İmanî düşünceleri olgunlaşmamış ve itikadın işaretleri kalplerinde ve akıllarında açığa kavuşmamış zayıf imanlı bir topluluk karşısında duruyoruz. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) bu insanların acaip hallerini tasvir ediyor. Sürekli feryat, sürekli korku... Hiç kimsenin O'nun gibi azap edemeyeceği ve O'nun gibi misakına bağlı kalamayacağı yüce Allah'tan korkan, insanlardan korkmaz... Kalbini Allah korkusuyla onaran, hiç kimseden korkmaz. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) dilemedikçe ona ne yapabilirler ki?... O halde, gerçek güç sahibi kim ise korkulmaya ve sakınılmaya o layıktır.

Allah'ın indirdiğiyle hükmetmek durumu, her zaman ve mekanda insanlardan bazılarının itirazıyla karşılaşacaktır. Bu insanlar, onu hoşnutluk, inanç ve teslimiyetle karşılamayacak-

lardır. Yeryüzünde haksız yere büyülenen tağutların ve iktidar sahiplerinin itiraziyle karşılaşacaktır. Çünkü bu durum, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın izin vermediği konularda, insanlar için koydukları kanunlarla hükmetme yetkisini almak suretiyle uluhiyet iddialarını reddetmek ve uluhiyeti tamamen Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya geri vermek demektir.

Aşırı kâr, zulüm ve haram üzerine kurulu maddi güç sahipleri Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdikleriyle hükmetmenin karşısına dikileceklerdir. Çünkü Allah'ın şeriatının egemen olması durumunda onların zulümlerini sürdürmelerine imkan kalmayacaktır. Şehvet, heva-heves, fuhuş, metâ ve kokuşmuşluğun simsarlarının itiraziyle karşılaşacaktır. Çünkü hüküm, yalnız Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın olunca, onların büyük maddi kazanç sağladıkları bu pislikten arınmaları ve yargılanmaları kaçınılmaz olacaktır. Aynı şekilde, bunların dışında, yeryüzünde, hayrın, adaletin ve Allah'ın dininin gölgesinde barışın egemen olmasını istemeyen daha nice şer odakları, Allah'ın hükmüyle hükmedilmesine karşı çıkacaktır. Şüphesiz Allah, indirdikleriyle hükmetmenin çeşitli odaklarca itiraza ve mukavemete maruz kalacağını biliyordu. Aynı şekilde, bu mukavemetlere karşı koyacak, Allah'ın hükmünü koruyacak, O'nun mala cana yüklediği sorumlulukları yerine getirecek fedakâr insanlara gerek olduğunu da biliyordu. O yüzden onlara şöyle sesleniyor:

"İnsanlardan korkmayın, benden korkun"

İşte yol budur... İnsanların korkusu, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdikleriyle hükmetmeye engel olmamalıdır. Allah'ın şeriatinden yüz çevirip O'nun uluhiyet hakkını teslim etmeyen tağutlar; Allah'ın şeriatının, vurgunlarına engel olacağını bilen sermayedarlar, Allah'ın şeriatının hükümlerini ağır bulan ve ondan sapan bütün sapıklar, bozuk tabiat ve ahlak itibarıyla düşük olanlar... Bunların etrafa saçtıkları korku, Allah'ın şeriatının egemen olmasına engel olmamalıdır. Evet insanlardan

duyulan korku, uluhiyetin başta gelen özelliği olan hakimiyetin yalnızca Allah(*Subhabehu ve Tealâ*)'ya verilmesi anlamına gelen şeriatın egemen olması olayına engel olmamalıdır. Yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) korkulmaya müstehaktır. O'ndan başkasından sakınılmaz bu yüzden...

Kendilerine müslüman ismini veren bazı insanlar var ki, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hükmünü istemeyen, mal, mülk ve iktidar sahipleri karşısında hayata ve dünya malına olan düşkünlükleri ve korkuları yüzünden sus pus oluyorlar. Bu durum, her zaman ve mekanda, din adamlığını meslek edinen bazı insanlar için de geçerlidir. Bu adamlar, Allah'ın ayetlerini, hayat metodunu ve düsturunu düşük bir metâ karşılığında satıyorlar.

"Ayetlerimizi az bir ücret karşılığın satmayın." (2 Bakara/41)

Bunlar, bâtıldan korkarak susmayı yeğlerler. Ya da küçük bir rütbe, görev, ünvan ve fayda karşılığı Allah'ın dinini tahrif ederek zorbaların meşruluğunu gösteren fetvalar verirler. Allah'ın dinini satmak suretiyle cehennemi satın alırlar. Güvenilen birinin ihanetinden daha alçak ve koruyucu konumunda olan birinin, bozguncu olmasından daha çirkin bir şey yoktur.

Din adamları unvanını taşıyan bu insanlar, korumaları gereken dine ihanet edip onun hakikatini gizliyorlar. Bunlar, Allah'ın indirdikleriyle hükmetmemek karşısında sustukları gibi Allah'ın kitabına rağmen, kelimelerin yerlerini değiştirerek iktidar sahiplerinin arzusuna uygun fetvalar çıkarıyorlar. Allah'ın dininin davetçileri, yüklendikleri mesajı sunarken mahlukatı hesaba katarak davranmamalıdır. Kendilerini tebliğ, amel ve uygulama için gönderen yüce Allah'tan başkasından korkmamalıdır.

"Allah'ın risaletlerini tebliğ edenler, ondan korkarlar. Allah'tan başka hiç kimseden korkmazlar." (33 Ahzab/39)

Allah'ın sisteminin yeryüzünde egemen olması için, mü'minlerin cihad etmesi kaçınılmazdır. "Allah yolunda" cihad ederler; kendilerinin, kavimlerinin vatanlarının ya da ırklarının yolunda değil... Allah'ın metodunun gerçekleşmesi, O'nun hükümranlığının yerleşmesi, O'nun şeriatının uygulanması ve bu yolla insanlık için iyiliğin gerçekleşmesi için yalnız Allah yolunda... Kendilerinin bu işte bir müdahaleleri yoktur, nefislerine bir pay ayırmazlar. Hiçbir surette ortağı bulunmayan Allah yolunda cihad...

Allah yolunda cihad ederler ve kınayanın kınamasından korkmazlar. Allah'ın fitri yasalarına tabi oldukları ve O'nun hayat metodunu tanıdıkları halde, hangi cahili örf ve değer yargısı onları yollarından alıkoyabilir ki? Ölçülerini ve hükümlerini insanların hevasından alanlardır ki, insanların kınamasından korkarlar. Bir de insanların yanından yardım ve bir takım beklentiler umarlar... Ancak, insanların heva ve heveslerinin şehvetlerinin ve değerlerinin üzerine egemen kılmak için Allah'ın ölçüsüne, mizanına ve değerlerine müracaat ederler. Güç ve izzetlerini Allah'ın gücünden ve izzetinden alırlar. Kendileri, konumları ne olursa olsun ve medeniyetleri, bilimleri ve kültürleri ne düzeyde olursa olsun, insanların onlar hakkında söylediklerinden etkilenmezler.

Bugün için biz, insanların söylediklerini, yaptıklarını, sahip olduklarını, uygun gördüklerini ve hayatlarında değer verdikleri ölçülerini, itibarlarını ve değer yargılarını, bir şey yaparken, düşünürken veya uygularken hesaba katıyoruz. Çünkü biz, ölçüde, mikyasta ve değerlendirmede müracaat etmemiz gereken esas merciden habersiziz.

Bu da, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın metodu, şeriatı ve hükmüdür. Sadece o tek başına Hakk'tır. Ona aykırı olanların tümü ise bâtıldır, isterse bu bâtıl, milyonlarca insan tanısın veya asırlar boyu bütün nesiller uygulasin, hiçbir değeri yoktur.

Milyonlarca insanın tanınması ve hayatının kuralı kılması, İslam düşüncesi nazarında bir ölçü ifade etmez. Ancak, bir değer, durum, örfün veya geleneğin değeri, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın metodundan kaynaklanıyorsa bir anlam ifade eder. Bu yüzden mü'min topluluk, Allah yolunda cihad ederken kınayanın kınamasından korkmaz. Bu da Allah'tan başka hiçbir şeyden korkmayan seçkin mü'minlerin bir üstünlüğüdür. Bazı durumlarda ailenin korkusu da söz konusu olabilir. Bu, beşer hayatında derin bir hakikattir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), gerek akrabalık şefkatine ve gerekse hayat olayları arasındaki içice ilişkilere değinmektedir.

*"Mallarınız ve çocuklarınız sizin için bir imtihandır.
Allah ise katında büyük bir ecir olandır." (8
Enfal/28)*

Aile, bazen insanın, imanın mükellefiyetlerini, gelecek tehlikelerin korkusuyla yerine getirmemesine sebep olur. Çünkü Allah yolunda cihada çıkan kişi birçok kayıplara maruz kalır ve fedakârlıklarda bulunur. Hem kendisi hem de ailesi sıkıntılara duçar olabilir. Kendisine gelen sıkıntılara katlanabilir ancak eşine ve çocuklarına gelen sıkıntıya tahammül edemez. Onların rahatını, güvenliğini, istikrarlarını ve mal-mülklerini te'min için korkaklaşır, cimrileşir, kendisini hayırdan alıkoydukları ve insanlık gereği olan görevini yerine getirmesine engel oldukları için çocukları ve eşi onun birer düşmanı konumuna gelmiş olurlar.

Aynı şekilde ailesi ve çocukları karşısına dikilerek, başına bir sıkıntı gelmesinden korkarak görevini yapmasına engel olabilirler. Ya da bulunduğu yoldan farklı bir yolda da olabilirler. O ise, ailesiyle Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) arasında bir ayrım yapmakta ve Allah için onlardan uzaklaşmakta zorluk çekebilir. Bu yüzden mü'min kalplerin uyanması için Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) tarafından uyarı gerekmiştir. Bu duygulara takılıp kalma-

maları ve durumlarının te'sirinden kurtulmaları için bu uyarı gereklidir.

10 - Yalnızca Allah'a Tevekkül Edilir

Yalnızca Allah'a tevekkül etmek, tevhidin başta gelen özelliklerindedir. Mü'minler, yalnızca Allah'a tevekkül ederler, başkasına değil. Zaten Allah'a iman, tevekkülün yalnızca Allah'a olmasını gerektirir.

"Ve Rabblarına tevekkül ederler." (16 Nahl /99)

Mü'min, Allah'a ve sıfatlarına inanır, varlık aleminde hiç kimsenin O'nun dilemesi haricinde bir fiil yapamayacağına ve izni olmadan hiçbir şeyin meydana gelmeyeceğine inanır. Bunun sonucu olarak, yalnızca ona tevekkül eder ve hiçbir işi yapmak veya yapmamak bakımından O'ndan başkasına yönelmez.

Başını dik tutması ve Allah'tan başkasının önünde eğilmemesi için, Allah'tan başkasından dilemeyen ve korkmayan, darlıkta sağlam yürekli, bollukta istikrarlı ve nimetin bolluğu veya yokluğundan etkilenmeyen birisi olmak, herkes için gerekli bir duygudur. Bu duygu, davet önderleri için çok daha gereklidir... Tevhid hakikati, imanî düşüncenin esasını oluşturmaktadır. Bunun sonucu olarak da tevekkülün yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya yönelik olması gerekir. Kayıtsız, şartsız Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya tevekkül...

"Müminler yalnızca Allah'a tevekkül etmelidirler."

(58 Mücadele/10)

Eğer mü'min iseler, bundan daha sağlam dayanak olabilir mi?

"Bir işe azmettiğin zaman, Allah'a tevekkül et!

Çünkü Allah tevekkül edenleri sever" (3 Al-i

İmran/159)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın sevdiği bir özelliğe mü'minlerin sarılması kaçınılmazdır. Çünkü mü'minlerin belirgin özelliği budur. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya tevekkül etmek ve her işin sonucunu da Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya havale etmek; İslam düşüncesi ile İslami hayat arasındaki son denge çizgisidir. Bu, evrene hakim büyük hakikat ile beraber hareket etmektir. Her şeyin sonuçta Allah'a döneceği ve Allah'ın dilediğini yaptığı hakikâti... Hazırlık yaptıktan ve engelleri bertaraf ettikten sonra Allah'a tevekkül etmeli ve işlerin sonucunu Allah'ın kaderine bağlamalı... Allah'ın mutlak takdirinin yerleşmesi ve bu kaderin insanın faaliyetinde ve amelinde gerçekleşmesi hakikati arasındaki mutlak denge İslam düşüncesinin en belirgin özelliklerindedir.

Allah'ın evrende cari olan kanunu sebep-sonuç tertibiyle yürüyor. Ancak, sonuçları doğuran sebepler değildir. Etkin güç Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), kendi kaderi ve dilemesiyle sonuçları sebeplerden çıkarıyor. Bundan sonra insandan görevini yapmasını, çaba sarfetmesini ve gerekeni yerine getirmesini istiyor. Bunlar için gerekli olan sonuçları kaderine uygun olarak gerçekleştiriyor. Böylece Allah'ın kaderine ve dilemesine bağlı olarak sebep-sonuç zinciri uzayıp gidiyor. Yalnızca O'dur ki, dilediği zaman sonuçların meydana gelmesine izin verir. Böylece müslümânın düşüncesiyle hayatı dengelenir. O gücü nisbetinde çalışır, çabalar, sonra da bu çalışmasını Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın kaderine ve dilemesine bırakır. Onun düşüncesinde sebep - sonuç kesinliği yoktur. O, hiçbir işte Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'yı zorlayamaz.

Bu evrendeki büyük ve mutlak hakikat, Allah'tan başka kuvvetin, O'ndan başka kudretin ve O'nun iradesinden başka iradenin olmadığı hakikattir. Bu hakikatten eşya ve olaylar meydana gelir. Fakat bu küllî ve mutlak hakikat, müslümanı, metoduna tâbi olmaktan, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya yönelmekten, görevini yerine getirmekten, çaba sarfetmekten

bunlardan sonra da Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya tevekkül etmekten, alıkoymamaz.

"Tevekkül edecekler yalnızca Allah'a tevekkül etsinler." (14 İbrahim/12)

Bununla müslümânın düşüncesi, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başkasından bir şey bekleme durumundan kurtulup kalbini varlık aleminde, faaliyet halindeki mutlak güce bağlanır. Yardım, himaye ve sığınma amacıyla sarıldığı bütün güçlerden elini çekerek, Allah'ın hikmeti sonucu meydana gelen olayları ve neticeleri tam bir teslimiyetle kabullenip Allah'a tevekkül eder, mü'min. Bu, beşer kalbi için İslam'dan başka hiçbir sistemde görmediğimiz harikulade bir dengedir. Mü'min sadece Allah'a tevekkül eder.

"Yalnızca Allah'a tevekkül edin, eğer mü'minlersiniz." (5 Maide/23)

İşte bu, imanın özelliği ve alâmetidir. İmanın mantığı ve bu mantığın kaçınılmaz gereğidir.

"Allah'a tevekkül et, vekil olarak Allah yeter." (33 Ahzab/3)

Evet!.. Vekil olarak Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) yeter... O'nun vekil olduğu, kimseye hiçbir zarar verilemez. Hiçbir çokluk hiçbir tuzak ve hiçbir hile onu korkutamaz. Kalplerinde Allah'tan başka birine ya da sebebe, güven duygusu barındıranlar, öncelikle kalplerinde Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'yı aramalıdır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) şöyle buyuruyor:

"Mü'minler ancak o kimselerdirler ki, Allah anıldığında kalpleri titrer; O'nun ayetleri kendilerine okunduğunda imanları artarak Rabb'lerine tevekkül ederler." (8 Enfal/2)

İbarenin ifade ettiği gibi, yalnızca O'na tevekkül ederler. Ona kimseyi ortak koşmazlar.

Ya da İbni Kesir (rh)'ın tefsirinde dediği gibi; O'ndan başkasından dilemezler, O'nun dışında kimseye kulluklarıyla

yönelmezler, sadece O'nun himayesine sığınır. O'ndan başka kimseden ihtiyaçlarını gidermeyi talep etmezler ve sadece O'ndan bir şeyler arzu ederler...

O'nun dilediğinin olacağını, dilemediğinin ise asla olamayacağını bilirler. Aynı şekilde, mülkünde yegane tasarruf sahibi olduğunu, ortağı bulunmadığını verdiği hükümden dolayı sorumlu tutulamayacağını ve hesapları çabuk gördüğünü bilirler. Bu yüzden Said bin Cübeyr şöyle demişti:

"Allah'a tevekkül etmek imanın toplamıdır."

Bu, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın birliğine iman etmenin ve kulluğu sadece O'na hasretmenin ifadesidir. Çünkü bir kalpte, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın birliğine iman ile, O'ndan başkasına tevekkül etmek bir arada olamaz. Bununla beraber, Allah'a tevekkül etmek, sebeplere sarılmaya engel değildir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), sarılmayı emrettiği için mü'min, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya olan imanı ve O'na itaatinin gereği olarak sebeplere sarılır. Ancak o, sebepleri, neticelerin üzerinde doğrudan etkili görmez ve onlara dayanmaz. Şüphesiz, sebepleri halkettiği gibi sonuçları da halkeden Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır.

Mü'minin bilincinde, sebeple sonuç arasında doğrudan bir ilişki yoktur. Sebeplere sarılmak, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya kulluk ve itaat etmektir. Sonucun meydana gelmesi ise, sebepten tamamen bağımsız ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın takdirinin eseridir. Bu sayede mü'minin şuuru sebeplere kulluk etmekten ve onlara bağlanmaktan azâde olur. Bununla beraber, sebeplere sarılır ta ki sebeplere sarılmak suretiyle Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya itaat etmenin sevabına nail olsun. Mü'min kendisine isabet eden hayrın ve şerrin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın iradesinden neş'et ettiğine ve kendisine yardım edecek olanın Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olduğuna inanır.

"Deki, Allah'ın yazdığından başkası asla bize isabet etmez. Bizim dostumuz O'dur. O halde müminler, yalnızca Allah'a tevekkül etsinler." (9 Tevbe/51)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın kaderine inanmak ve O'na tam manasıyla tevekkül etmek, insanın gücü yettiğince hazırlık yapmasına engel değildir... Bu konuda Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın açık emri vardır...

"Gücünüzün yettiğince onlar için kuvvet hazırlayın." (8 Enfal/60)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın emrini yerine getirmeyen hakıyla ona tevekkül etmiş sayılmaz. Aynı şekilde, sebeplere sarılmayan, kimseye ayrıcalık tanımayan, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın fitri yasanını idrak etmeyen kişi, hakıyla Allah'a tevekkül etmemiş demektir. Oysa, Allah'a tevekkül etmek, imanın işareti ve gereğidir. Bütün güçler, mülkler, azametler ve makamlar Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yanında son bulur. O kendisine sığınana ve kendisini dost edinene yeter.

"Şayet yüz çevirirlerse de ki, "Allah bana yeter, O'na tevekkül ettim. O, büyük arşın Rabbidir." (9 Tevbe/129)

Biricik dost ve yardımcı Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır.

"O'na kulluk edin ve O'na tevekkül edin." (11 Hud/123)

"O'na tevekkül ettim." (42 Şura/10)

Mü'minlerin tek başına Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya dayanmalarının metodu budur... İnsanlardan bir grub, güç bakımından ne kadar şiddetli görünürlerse görünsünler, netice itibarıyla insandırlar, zayıftırlar ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın kullarıdırlar.

"Kim ki, Allah'a tevekkül ederse, O, ona yeter. Allah, buyruğunu yerine getirendir." (65 Talak/3)

Yalnızca Allah'a tevekkül... Kendisine tevekkül edene O, yeter. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) buyruğunu yerine getirendir.

Takdir ettiği şey gerçekleşir. Neyi dilerse o olur. O'na tevekkül etmek, her şeye kâdir bir güce, kahredici bir kuvvete ve dilediğini yapan bir iradeye tevekkül etmektir. Ayet umumidir. Amaç, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın iradesi doğrultusunda, kalplerde sağlam bir iman düşüncesi inşa etmektir.

"Allah, her şey için bir kader kılmıştır.."

Her şey, O'nun ölçüsü; zamanı ve mekanı bürümesi; neticesi ve sebepleriyle mukadderdir. Hiçbir şey tesadüf eseri değildir. Evrende, insanın ruhunda ve hayatında hiçbir şey boş ve amaçsız değildir. Bu da, iman düşüncesinin üzerine dayandığı büyük bir hakikattir. Mü'min sadece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya tevekkül eder, kalbi başkasına iltifat etmez; O'nun dışında kimseden yardım dilemez. Yalnız ve yalnız O'nun himayesine sığınır.

*"O halde mü'minler Allah'a tevekkül etsinler." (9
Tevbe/51)*

"Bize ne oluyor ki, yolumuzu gösterdiği halde Allah'a tevekkül etmeyelim?" (14 İbrahim/12)

Bu söz, yolundan ve durumundan mutmain, velisinin ve yardımcısının nimetine nail olmuş ve kendisini yoluna hidayet ettiren Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yardım etmeye muktedir olduğuna inanan kişinin sözüdür. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın, yolunu çizdiğine inanan ve kendisini yoluna hidayet ettiğini bilen bir kalp, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya bağlanmış bir kalptir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın uluhiyeti ve kahredici gücünden şüphe etmeyen bir kalptir. Yolundaki engeller ne kadar zorlu olursa olsun, yolunu kesen tağutlar ne kadar güçlü olurlarsa olsunlar, onu yolundan çeviremezler.

Bu hakikat, mü'minin kalbi ile Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hidayeti ve O'na güvenmek arasındaki irtibatın hakikatidir. Bu hakikati, cahiliye ile fiili bir mücadeleye girişen, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın elini ruhunda hisseden, nurun kapısını açan, onunla ufukları seyretmesini sağlayan ve O'nun

yakınlığını ve ünsiyetini hisseden kalpler idrak eder. Dolayısıyla artık onu, tağutlar ve ellerindeki imkanlar korkutamaz. Aldatılması ve korkutulması imkansızdır. O, tağutları ve ellerindeki zulüm araçlarını hakîr görür... Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya bağlanmış bir kalbi, bu şekilde korkutmak mümkün mü? Bu zavallı kullardan hangisi onu korkutabilir?

"Bize ne oluyor ki, Allah'a tevekkül etmeyelim?..."

"Tevekkül edecekler Allah'a tevekkül etsin."

Mü'min, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya dayanmada, yönelmede ve O'na güvenmede kimseyi ortak koşmaz.

"Ölümsüz, diri olana tevekkül et. O'nu teşbih ederek hamd et" (25 Furkan/58)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka her şey ölecektir. Yalnızca ölümsüz, diri olan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) baki kalacaktır. Eninde sonunda ölecek birisine tevekkül etmek, yıkılmak üzere olan bir yere ya da az sonra kaybolacak bir gölgeye sığınmak gibidir. Şüphesiz, yalnızca, daimi diri olana, zeval bulmayana tevekkül edilir...

"Allah'a tevekkül et! Vekil olarak Allah yeter."

Onların hilelerine, tuzaklarına aldırma! Bütün işlerini, ilmi, hikmeti ve haberdarlığıyla tasarrufta bulunacak Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya havale et. Her işi sonuçta Allah'a havale etmek, yalnızca O'na tevekkül etmektir ki, kalb onunla tatmin olur, onunla haddini bilir ve ona bağlanır. Bağlılık, güven ve yakîn konusunda her şeyi işlerin arkasındaki hakiki güce bırakır. Bu yüzden mü'minler, Allah'tan başkasına tevekkül etmezler.

"Mü'minler yalnızca Allah'a tevekkül etsinler."

Bunun ötesinde bir tevekkül söz konusu değildir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka, mü'minlerin tevekkül edecekleri bir kimse de yoktur. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya tevekkül edilir. Çünkü O korur, himaye eder ve yalnızca O güçlüdür, azizdir. O, alimdir, haberdardır, görülen görülmeyen her şeyi bilir, gözetir. Evrende iradesi dışında hiçbir şey meydana gelemez. O,

mü'minleri korumayı va'detmiştir. Bundan daha büyük bir güvence ve yakîn var mıdır? Bu tevekkülden sonra mü'min saf ve berrak akidesini ilan eder.

"De ki, "Allah 'a ortak koştuklarınızı çağırın! Sonra hiç beklemeden, bana tuzak kurun! Şüphesiz benim dostum kitabı indiren Allah'tır ve O, salihlerin dostudur. O'ndan başka çağırduklarınız size de yardım edemezler, kendi nefislerine de. Onları hidayete çağırırsanız işitmezler. "Sen onları sana bakıyor görürsün, oysa onlar görmezler." (7 A'raf/195-198)

Bu söz, mü'minlerin cahiliyeye meydan okuyuşlarıdır. Bunu, Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) söylemişti ve kendi dönemindeki müşrikleri ve iddia ettikleri tanrılarına meydan okumuştur. Rabbinin, kendisine emrettiği gibi:

"De ki, "Allah'a ortak koştuklarınızı çağırın sonra da bana tuzak kurun, haydi beklemeyin!"

Şüphesiz bu meydan okuyuşu onların ve iddia ettikleri ilahların yüzüne haykırmasıdır. Ve onlara şöyle söylemişti:

"Siz ve ilahlarınız hiç beklemeden tuzaklarınızı kurunuz."

Bunu sağlam bir yere dayanmanın ve onların hilesinden koruyacak olanın gücüne güvenen biri rahatlıkla söylemişti.

"Şüphesiz benim dostum kitabı indiren Allah'tır. O, salihlerin dostudur."

Bu ilanı, gücüne sığındığı yüce makam adına yapıyordu. Çünkü o, kitabı indiren Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*)'nın hakimiyetine sığınmıştı. İndirdiği hükmüyle Rasulü'nün bu hakikati insanlara haykırmasını dilediğine işaret ediyordu. Aynı şekilde, O, Rasulü'yle gönderdiği Hakk'ın üstün olmasını takdir etmişti. Aynı zamanda, hakkı tebliğ eden, onu yüklenen ve ona bağlı kalanları himaye edeceğini de ilan etmişti. Bu, Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'den sonra Allah'a davet eden bütün

davetçilerin çağdaş oldukları tağutlara ve onlara kul olanlara karşı haykıracakları bir kelimedir.

"De ki, Allah'a ortak koştuklarınızı çağırın, sonra hiç beklemeden bana tuzak kurun, şüphesiz benim dostum kitabı indiren Allah'tır. O, salihlerin dostudur."

Dava adamlarının, yeryüzü dayanaklarından arınmaları ve bunları küçümsemeleri gerekir. Çünkü bunlar her ne kadar son derece güçlü görünseler de aslında oldukça zayıf ve zavallıdırlar.

"Ey insanlar, bir örnek veriliyor, ona kulak veriniz. Allah'tan başka çağırdıklarınız onun için bir araya gelseler de bir sinek bile yaratamazlar. Şayet sinek onlardan bir şey götürürse onu geri alamazlar. İsteyen de istenen de zayıftır." (22 Hac/73)

"Allah'tan başka dostlar edinenlerin misali kendine bir yuva kuran örümceğin misali gibidir. Oysa evlerin en çürüğü örümceğin evidir. Keşke bilselerdi."

Allah'a davet edenler, Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*)'nın koruması altındadırlar. Allah'tan başka tutulan bu dostlar ve güvenilen dayanaklar da ne oluyor? Onların gerçek değeri nedir ki, verecekleri eziyet ne olsun? Onlar Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*)'nın takdiri ve izni olmadan bir eziyet dokunduramazlar. Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*) dostlarını korumaktan aciz olmadığı gibi onlara yardım etmekten de geri kalmaz. Ancak mü'minleri, salihleri, terbiye etmek, arındırmak ve insanlığa önderlik görevine alıştırmak, bozguncu kullarını da sağlam tuzacağına yavaş yavaş ve sırayla düşürmek için imtihana tabi tutar.

Müşrikler, Hz. Ebubekir (*radıyallahu anh*)'a eziyet ediyorlardı. Tekmelerle yüzüne gözüne vuruyorlardı. Onu bıraktıklarında ağız burnu kan içindeydi, iğrenç günahkârların dayakları boyunca, yeryüzünün Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'den sonra taşıdığı bu en şerefli insan, şöyle söylüyordu:

"Ne kadar halimsin ya Rabbi... Ne kadar halimsin... Ne kadar halimsin..."

O kendisi için bu eziyetlerin ötesinde Rabb'inin hilmini görüyordu. O, Rabb'inin düşmanlarını yok etmekten aciz olmadığını biliyordu. Aynı şekilde Rabb'inin dostlarını yalnız bırakmayacağını da kesinlikle biliyordu. Kâbe'nin etrafında, müşriklere Kur'an dinlettiği için, müşrikler, Abdullah bin Mes'ud (*radıyallahu anh*)'ı ayakta duramayacak kadar dövmüşlerdi. Bu eziyetler karşısında o şöyle söylüyordu:

"Vallahi, bu kadar zayıf olduklarını daha önce bilmiyordum."

Onların Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya isyan ettiklerini biliyordu. Ve şunu kesinlikle biliyordu ki, Allah'a isyan eden yenilmeye mahkum bir zavallıdır. O halde Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dostlarının yanında da zavallı bir konumda olmalıdırlar.

Abdullah bin Mauz (*radıyallahu anh*)'ın kardeşleri Allah yolunda eziyet gördükleri halde, bir müşrikin himayesinde olmaya tahammül edemeyip, Utbe bin Rebia'nın himayesini reddetmişti. Bunun üzerine üstüne çöreklenen müşrikler, bir gözünü morartmışlardı. O esnada kendisini görüp tekrar himayesine girmeye davet eden Utbe'ye şöyle diyordu:

"Hayır! Senden daha güçlü birisinin himayesindeyim."

"Ey kardeşimin oğlu, görüyorsun ki, bir şeyin isabet etmesi sonucu gözün morarmış." diyen Utbe'ye şöyle karşılık veriyordu:

"Diğerinin de Allah yolunda birinciye benzemesi senin himayenden daha evladır."

O, biliyordu ki, Rabb'inin himayesi, kulların himayesinden daha iyidir. Ve biliyordu ki, Rabb'i, himayesine gireni asla terketmez. Bu eziyetleri çekmesi ise, o üstün ufuklara yükselmesi için bir denemeydi.

"Hayır vallahi, diğerinin de Allah yolunda birinciye benzemesi senin himayenden daha evladır."

Bunlar, Kur'an'ın terbiyesi altında, Muhammed (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in kontrolünde ve bu Rabbanî direktiflere mazhar olan o üstün neslin hayatından kesitlerdir.

"De ki, "Allah'a ortak koştuklarınızı çağırın, sonra da hiç beklemeden bana tuzak kurunuz! Benim dostum Kitab'ı indiren Allah'tır. Ve O, salihlerin dostudur."

Müşriklerin, bunca eziyetinden ve buna karşılık Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın mü'minleri korumasından sonra ne oldu? Tarih, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dostları için zafer ve üstünlük, salihlerle savaşan tağutlar için de, yok olma, zillet ve yenilgiden söz etmektedir. Geriye kalan bir kısmının da göğsünü Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), İslam'a açmıştı. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya bağlılıkları sonucu eziyete tabi tutulan mü'minlerse sarsılmadıkları gibi, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dininden hiçbir surette uzlaşmaya da gitmemişlerdir. Her zaman ve mekanda Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya davet eden dava adamlarının yanında hiçbir şey, bu bağlılık, bu kararlılık ve pürüzsüz inancın yerini tutamaz.

"Benim dostum kitabı indiren Allah'tır. Ve o, salihlerin dostudur."

Bâtıl, zulmünde aşırı gidip davetçilere tehditler savurduğunda, hak davasının karşısına dikildiğinde, düşüncede ve davranışta tamamen saldırganlaştığında, dava adamlarının, bütün bunlara aldırmadan, taviz vermeden ve davanın gereği neyse onu yerine getirerek yoluna devam etmeleri gerekir.

İslam düşüncesinde, önemli bir yer tutan bu hakikatin tekrar açıklanmasında fayda vardır. Neticeyi irade eden ilahi takdir, aynı zamanda sebepleri de yaratır. Gayet mantıklı ve açık olan İslam akidesi bütün işleri Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya havale eder. Ancak, görülen alemde sonuçların meydana çıkmasına yardımcı olan tabii sebeplere sarılmaktan insanı muaf tutmaz. Sebeplere sarılmanın sonunda neticenin gerçekleşmesi

ya da gerçekleşmemesi meselenin hakikatine inanmaya yetmez. Çünkü her konuda işlerin döneceği nokta ilahi takdirdir. Bedevi, devesini Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in Mescidi'nin kapısında bağlamadan bırakarak namaz kılmak için mescide "Allah'a tevekkül ettim" diyerek girdiğinde Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*); "Deveni bağla sonra tevekkül et!" diye buyurmuştu. İslam akidesinde tevekkül, sebeplere sarıldıktan sonra işlerin sonucunu Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya bırakmaktır.

11 - Allah'tan Başka Kanun Koyucu Yoktur

Cahiliye sadece, yaşanmış bir tarihi dönem değildir. İnsanın insana kulluğu söz konusu olan bütün hayat sistemleri ve nizamları, cahiliyedir. Bugün yeryüzünde egemen olan bütün hayat sistemleri ve düzenleri istisnasız olarak bu kapsamın içindedirler. Beşerin tâbi olduğu bugünkü sistemlerin tümünde, insanlar, düşüncelerini, ilkelerini, ölçülerini, değerlerini şariat ve kanunlarını gelenek ve göreneklerini kendileri gibi insanlardan alıyorlar. Bu durum, her yönüyle cahiliyenin ta kendisidir. Bazısının bazısını Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka rabbler edinmesiyle, beşerin beşere kulluğu esasına dayanan cahiliye... İslam ise, insanların düşüncelerini, ilkelerini, ölçülerini, değerlerini, şariat ve kanunlarını, gelenek ve göreneklerini aldıkları yegane merci Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olduğundan, beşerin beşere kulluk yapmaktan kurtulduğu biricik sistemdir.

Başlarını eğerken, yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın önünde eğerkler. Yasalara itaat ettiklerinde bir tek Allah'a itaatleri söz konusudur. Sisteme boyun eğdiklerinde yalnız ve yalnız Allah'a boyun eğmiş olurlar... İşte o zaman -ortaksız- Allah'a boyun eğmiş olurlar. İşte o zaman, yalnızca o zaman -ortaksız- Allah'a kul olmak suretiyle kullara kul olma zilletinden kurtulmuş olurlar.

İşte her çeşidiyle cahiliye ile İslam arasındaki yol ayrımı... Bu dinin (İslam), ya da daha genel bir ifadeyle tarih boyunca gelen bütün Rasullerin tebliğ ettiği "Allah dini"nin ele aldığı temel

sorun, yeryüzünde uluhiyetin ve kullar üzerinde rububiyetin kime ait olacağı sorunudur.

Diğer bütün sorunlar, insanları ilgilendiren bütün konular, bu sorulara verilen cevap üzerine ikame edilir. Uluhiyet ve Rububiyet kime aittir? Yarattıklarından hiçbir ortağı bulunmayan yüce Allah'a... İşte iman budur... İşte İslam budur... Ya da, onunla beraber veya onsuz bazı ortaklarıdır, uluhiyet ve rububiyet. İşte inkar budur... Apaçık küfür budur...

Uluhiyetin ve rububiyetin sadece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya ait olması demek; İnsanların yalnızca O'na boyun eğmesi, O'na kuluk etmesi, O'na itaat etmesi ve yalnızca O'nun -kulları için seçtiği ve razı olduğu- hayat sistemine ortak koşmadan uyması demektir.

Kullar için hayat metodu ve sistemi koyan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır, insanlara şeriat gönderen, insanlar için ölçüler, değerler, hayat prensipleri ve toplumsal düzen koyan biricik ilah ve rab olan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır. O'nun şeriatına uymak durumu müstesna, ferd olsun, toplum olsun bu konularda hiç kimsenin bir yetkisi yoktur. Çünkü bunlar, uluhiyetin ve rububiyetin başta gelen özellikleridir.

Uluhiyet ve rububiyetin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) ile beraber veya O'nsuz başkasına verilmesi; kulların hayatında Allah'tan başkasına boyun eğme, itaat etme, kuluk yapma ve insanlardan bir kısmının diğerleri için Allah'ın kitabına ve otoritesine dayanmayan; başka otoritelere dayalı kanunlar, değer yargıları ve ölçüler benimsetme şeklinde ortaya çıkar. Bundan sonra, Allah'a imandan ve İslam'dan söz edilemez. Bu, apaçık şirk, küfür, fısık ve isyandır...

İşin hakikati budur. Allah'ın hududunu aşmak, bir tek emirde olduğu gibi bütün bir hayat nizamında da olabilir. Sonuç itibarıyla ikisi de birdir. Çünkü bir tek emir din olduğu gibi, bütün bir hayat nizamı da dindir. İnsanların hayat sistemlerini düzenlemede başvurdukları merci, onların uluhiyyet ve rubu-

biyyete uygun gördükleri merciye gösterir. İnsanlar bu noktada; ya sadece Allah'a tâbi olurlar, ya da müslüman olduklarını iddia etmelerine rağmen O'ndan başkasına tâbi olmak suretiyle şirki ve küfrü tercih etmiş olurlar.

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın İslam ümmetinin omuzlarından kaldırdığı ve onlardan önce Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yeryüzündeki hilafetini reddedip Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hududunu çiğneyen milletlerin omuzuna bindirdiği yük, beşere kulluk yüküdür. Kulların kullar için kanun koyması ve kişilere, sınıflara ve uluslara boyun eğmesi şeklinde beliren kula kulluk yükü... Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), müminleri kendisine kulluğa, itaate çağırılmış yalnızca kendi yasalarına döndürerek kula kulluk yükünden kurtarmıştır. Bir olan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya kul olmaları suretiyle, ruhlarını, akılların ve hayatlarını kula kulluk zilletinden kurtarmıştır. Bir tek olan Allah'a kulluk, şeriat ve kanunların, değer ve ölçülerin yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan alınması demektir.

Bu nokta, beşerin kurtuluş ve hürriyet noktasıdır. Zorbaların, tağutların, mabed bekçilerinin, kahinlerin, evham ve hurafenin, örf ve adetin, heva ve şehvetin egemenliğinden kurtuluş noktasıdır. Aynı zamanda, Allah'tan başkasının önünde eğilmek suretiyle, büyüklük taslayan her gücün zilletini taşımak külfetinden beşeri kurtaran bir özgürlük bildirisidir.

Yeryüzünde meydana gelen en büyük bozgunculuk olayı, tevhitte yüz çevirenlerin bu davranışlarıyla sebep oldukları bozgunculuktur. Tevhidi sırf kalben tasdik etmek, onup pratik hayattaki gereklerini yerine getirmemek fesadın başlıca nedenidir. Tevhidî gerçeğin en başta gelen özelliği, Rububiyetin ve ubudiyetin birlenmesidir.

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başkasına kulluk yapılmaz. O'ndan başkasına itaat edilmez. Her konuda başvurulacak merci Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır. Teşri, değer ve ölçüler, adap-ahlak ve beşeri hayatın düzenlenmesi için gerekli olan bütün

konularda, başvurulacak biricik merciin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olması, tevhidin sosyal boyutunun gerçekleşmesi için kaçınılmazdır. Aksi halde, kupkuru bir itaat ve sosyal hayatta hiçbir uzantısı görülmeyen kalben kabulleniş şirk ve küfürdür. Çünkü, teslimiyet, itaat ve boyun eğme şeklinde belirmeyen hiçbir kabullenişin İslam nazarında değeri yoktur. Evrendeki bu nizam ve intizam, onun üzerinde egemen olan bir ilahın varlığını kaçınılmaz kılıyor. Aksi takdirde fesat olurdu...

"Eğer orada Allah'tan başka ilahlar olsaydı mutlaka bozgunculuk olurdu." (21 Enbiya/22)

Uluhiyetin gereğinin kulların hayatına yansıyan tarafı, kulların ibadetlerinin o merciye dönük olması, uluhiyet makamının, onların hayatı için yasalar tayin etmesi ve hayatlarında başvuracakları bir ölçünün ikame edilmesidir. Kim bunlardan birini kendisi için iddia ederse, kuşkusuz kendisini insanlar için bir ilah olarak takdim etmiş olur. Yeryüzünde fesat, böylesine ilahların bollaşmasının dışında başka bir şekilde yayılmaz. İnsanlar, kendileri gibi insan olanlara kulluk ettiğinde; insanlardan birinin şahsı için insanlar üzerinde bir egemenlik iddiasında bulunduğu; onlar için kanun, değer ve ölçü ikame etme yetkisine sahip olduğunu iddia ettiğinde, Firavun'un;

"Ben sizin yüce Rabbinizim." (79 Naziat/24) dediği gibi söylemese bile bu, apaçık uluhiyet iddiasıdır.

Bu iddiayı, boyun eğme, itaat etme ve teslim olma şeklinde kabul etmek şirk ve küfürdür. Ayrıca bu olay, yeryüzünde işlenen en iğrenç bozgunculuktur. Yalnız ve yalnız Allah'a kulluk yapmağa davet etmek, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamaktır. Beşer olsun, taş olsun... Bu davet, nebi, resul veya başka biri olsun, bazısının bazısını "rabb" edinmemesi davetidir. Tümü de Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın kullarıdır, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) onları kendi dinini tebliğ etmeleri için görevlendirmiştir; uluhiyetine ve rububiyetine ortak olmaları için değil... Allah

(*Subhabehu ve Tealâ*), kimlerin müslüman olduğunu açık seçik belirtiyor...

Yalnız ve yalnız Allah'a ibadet eden, kulluk davranışlarını sadece O'na takdim eden ve birbirlerini Allah'tan başka rabler edinmeyenlerdir ancak, "müslüman" ismini hak edenler. Bu özellikleri, onları diğer milletlerden, hayat metodlarını beşeri metodlardan ayıran en belirgin özelliğidir. Bu özellikler ya gerçekleşir ve bu durumda onlar müslüman olurlar ya da gerçekleşmez ve bu durumda da bütün müslümanlık iddialarına rağmen müslüman olamazlar. İslam, "kula kulluk" tan, mutlak surette kurtuluştur. Bütün sistemler arasında yalnızca İslam nizamı bu kurtuluşu gerçekleştirir. Bütün yeryüzü menşeli düzenlerde insanlar birbirlerini Allah'tan başka rabler edinirler. Bu durum, demokrasiden diktatörlüğe kadar bütün beşeri düzenler için geçerlidir. Çünkü rububiyetin başta gelen özelliği, insanların ibadetlerini hak etmesidir. Bu hak, sosyal yaşamda hayat düzeni ve metodunu, şeriat ve kanun, değer yargıları ve ölçüler koymak şeklinde belirir. Yeryüzü menşeli bütün sistemlerde bu hakkı, insanlardan bazıları kendileri için iddia ederler. Bu sistemdeki işlerin dönüş mercii Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) değil, insanlardan bazısıdır. Bu insanlar, geri kalanlar için yasalar, değer yargıları, ölçüler ve hayat metodu koyarlar, onlar da bu durumu kabullenerek onları Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka rabbler edinirler.

Her ne kadar, onlar için secde ve rükuda bulunmasalar bile yaptıkları iş, yalnız ve yalnız Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) için olması gereken kulluktan başka bir şey değildir. Yalnızca İslam düzeninde insanlar bu alçaltıcı durumdan kurtulurlar. Diğer insanlarla beraber düşüncelerini, hayat metodlarını ve nizamlarını, şeriat ve kanunlarını, değer ve ölçülerini sırf Allah'tan almak suretiyle hürriyetlerini elde ederler. Bu noktada bütün insanlar eşittir. Hepsi bir efendiden emir alarak sadece Allah'a boyun eğerek birbirlerini rabler edinme zilletinden kurtulurlar. Sadece Allah'a kul olmak suretiyle, bütün şekilleriyle kula kul-

luktan gerçek anlamda kurtulmuş oluyorlar. Bu nokta, bütün şekilleriyle cahiliye ile İslam arasındaki yol ayrımıdır.

Şüphesiz din, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın insanların hayatı için koyduğu bir nizam ve hayatlarını doğrultusunda sürdürecekleri bir metottur. Yalnız ve yalnız Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), böyle bir metodu koyma hakkına sahiptir. Aynı zamanda din, sadece kendisine itaat edilen, tâbi olunan, yalnızca kendisine başvuru ve sadece kendisine teslim olunan Rabbanî önderliğe itaat etmek ve tâbi olmaktır. Müslüman toplumun, kendine özgü inancı, düşüncesi olduğu gibi, kendine özgü bir önderlik kurumu da vardır. Bu önderlik, Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in şahsında ve onun Rabbinden aldığı şeriat ve metotta somutlaşmıştır. Müslüman toplumun, bu Rabbanî önderliğe uyması onların "müslüman toplum" ismini almalarını sağlar. Bundan başkasına tâbi olmaları durumunda, hiçbir şekilde ve hiç bir durumda müslüman olmazlar.

Bu uyma, Allah ve Resulüne başvurmak, her işi Allah'a döndürmek ve O'nun Resulü'nün hükmünü kabul ve teslimiyetle beraber hoşnutlukla uygulamak şeklinde olmalıdır. Böylece dinin anlamı ve kapsamı belirlenmiş, imanın sınırı çizilmiş, İslamın ve müslümanın toplum nizamı ve hayat metodunun şartları belirlenmiş olur. Böylece iman, düşünce ve sembollerden ibaret olmaktan, İslam da bazı kelime ve davranışlar, namaz gibi ferdi kulluk davranışlarından ibaret olmaktan kurtulmuş olur.

İslam bunları da kapsamakla beraber, hükmeden bir düzen, uyulan bir metod, itaat edilen bir önderlik; belli bir sisteme, metoda ve önderliğe dayanan bir düzendir. Bunlar olmadan İslamın, kendisi olmayacağı gibi İslam toplumu da olamaz. Toplumda gerekli bütün sosyal düzenlemeler, bu hakikatin yerleşmesinden sonra, kulluğun gereği olarak, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın belirlediği, dinin anlamından, imanın kapsamından, İslamın şartlarından kaynaklanır. Çünkü söz konusu olan sadece sosyal düzen ve şeriat değildir. Aynı zamanda, iman etmenin Al-

lah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın uluhiyetini kabul etmenin ve uluhiyeti ona özgü kılmanın ve belirlediği Rabbani önderliğe başvurmanın gereğidir. Bundan sonra yasama ve düzenlemelerin tümü bu temel ve değişmez kaynağa dayandırılır.

Bu mesele, hüküm, şeriat ve hükme başvurma meselesidir. Dolayısıyla uluhiyet, tevhid ve iman meselesidir. Bu mesele özünde şu soruya verilecek cevabı da taşımaktadır: Hüküm, şeriat ve hükme başvurma, semavi dinlerin birbiri ardınca getirdikleri, Rasullerin kendilerinden sonrakilerin uyması için çizdikleri hidayetin üzerinde Allah'ın şeriatine, O'nun misakına ve O'nun insanlarla yaptığı fitri ahde göre mi olacak? Yoksa değişken arzulara, Allah'ın şeriatından bir temele dayanmayan düzenlemelere veya bir ırkın ya da ırkların geleneğine göre mi olacak? Diğer bir ifadeyle, yeryüzünde ve insanların hayatında, uluhiyet, rububiyet ve otorite, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın mı olacak? Yoksa izin vermediği halde bunların tümü ya da biri, O'nun kullarından birinin mi olacak?

Allah'tan başka ibadete layık ilah yoktur. O biricik ilah olmasından ve kullarının yegane Rabb'i olmasından dolayı şeriatının yeryüzüne hükmetmesi gerekir. Peygamberlerin hükmettiği ve onlardan sonrakilerin hükmedecekleri yegane yasa budur. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), bu konuda tavizin, gevşekliğin az da olsa sapmanın söz konusu olamayacağını bildiriyor. Çünkü o, bir ırkın üzerinde ittifak ettikleri bir gelenek ya da az çok Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın izin vermediği şeylerde birleşen bir kabilenin geleneği değildir.

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) meselenin; İman ve küfür, İslam ve cahiliye, Şeriat ve heva arasındaki bir mesele olduğunu bildiriyor. Orta yol yok, uzlaşma yok, İki tarafın arasında barış yok... Mü'minler, bir harfini gizlemeden ve hiçbir şeyini değiştirmeden Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdikleri ile hükmedenlerdir. Kafirler, zalimler ve fasıklar da, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdikleriyle hükmetmeyenlerdir.

Yönetenler ya Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatına göre hükmedecekler ve bu durumda iman üzere olacaklar, ya da başka şeriatlarla hükmedecekler ki bu da kafir, zalim ve fasık olmaları demektir.

Yönetilenler işlerinde; ya yönetenlerden Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hükmünü kabul edecekler ve mü'min sıfatını hak edecekler, ya da başka hükümler kabul edip iman dairesinden çıkacaklar.

Bu iki yol arasında bir orta yol yoktur. Bu konuda hiç bir delil, hiç bir özür ileri sürülemez. Bunda bir iyilik beklenemez, insanların Rabbi olan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), insanların iyiliğine olanı bildiği için şeriatını onların iyiliğini gerçekleştirecek şekilde indirmiştir. O'nun hükmünden daha güzel bir hüküm veya şeriat söz konusu değildir. Aynı şekilde, O'nun kullarından hiç kimse: 'Ben Allah'ın şeriatını terk ediyorum. Çünkü ben, insanların çıkarını Allah'tan daha iyi biliyorum' iddiasında bulunamaz. Böyle bir söz veya davranış insanı iman dairesinden çıkarır. İman etmek, bunun yanında Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatıyla hükmetmemek veya ondan hoşnut olmamak bir arada olamaz.

Hayatlarında Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatıyla hükmetmeyenler ya da hükümlerinde ondan razı olmayanların kendileri ya da başkaları için kullandıkları iman sıfatı boş bir sözden başka bir şey değildir. Yalan bir iddiadır. Ve şu kesin nas onların yalanlarını yüzlerine çarpmaktadır.

"Onlar mü'min değildirler:" (24 Nur/47)

Konu sadece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdikleriyle hükmetmeyen yönetenlerle ilgili değildir. Ayet-i kerimenin işaretleriyle yönetilenler de müslüman olduklarını iddia etmelerine rağmen böyle bir durumda iman dairesinden çıkarlar.

"Hayır, Rabbin'e andolsun ki, aralarında geçen meselelerde senin hükmüne başvurmadıkça sonra da verdiğin hükme içlerinde bir şüphe olmaksızın"

tam bir teslimiyetle razı olmadıkça iman etmiş olmazlar." (4 Nisa/65)

Bu ayetin muhatabı, yönetenlerle beraber, yönetilenlerdir de... Allah'ın ve Resülü'nün verdiği hükme razı olmayan ve O'ndan yüz çevirenler iman dairesinden çıkmışlardır. Bu mesele, akidenin meselesi olduğu gibi dinin de meselesidir. Ortak koşulları ilahlar, müşriklere, hayatlarını mahvetmek ve gerçek dinlerini bulandırmak için yasalarını ve törelerini onlara süslü gösteriyorlar. Çünkü dini bulandırmakla hayatı mahvetmek aynı anlama gelir. Ya Allahın şeriatı hakim olur ki o, apaçık bir dindir ve dolayısıyla hayat, sağlıklı bir şekilde yürür. Ya da başka şeriatler hakim olur ki, bu da bulanık bir dindir ve neticede hayat, çeşitli yokolma tehditleri altında anormal bir tarzda sürüp gider.

İslam'ın ilahi bir metod olması, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın uluhiyetini yeryüzüne yerleştirmek için gelmesi, kulluğun yalnızca O'na yapılması gerektiğini bildirmesi ve bu hakikatin insan topluluklarının sosyal hayatına yansımalarıyla, "kullara kulluk" tan kurtulup, "kulların Rabbi'ne kulluk" makamına yükselmesi ve böylece O'nun şeriatinden başka bir şeriatin egemen olmaması, diğer bir tabirle uluhiyeti bütün özellikleriyle Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya vermesi; bunun kaçınılmaz sonucu olarak, ferdlerin vicdanlarına ve akıllarına hitap edebilmesi için engel teşkil eden bütün sultaları/güçleri, otoriteleri ortadan kaldırmağa çalışması onun en tabii hakkıdır.

Evet bu özellikleri olan bir İslam ile, sadece kendisine yönelen saldırıları defetmeye çalışan yerel bir düzen, belli bir coğrafyaya tutunmaya çalışan bir İslam arasındaki mesafe uçurum gibi korkunç bir mesafedir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın Rab oluşunun genel anlamda ilan edilmesi ve insanların topluca kurtulması için insanları kullara kulluktan çekip kurtarmak ve yalnızca Allah'a kul olmalarını sağlamak İslam'ın en belirgin özelliğidir. İslam nizamı egemen olmadıkça, sadece düşüncede

ve birtakım bireysel davranışlarla Allah'a kulluk gerçekleşemez. Yalnızca İslam nizamındadır ki, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) tek başına, kullar için kanunlar koyar. Bu kanun yöneten ve yönetilenler, siyah ve beyaz, uzak ve yakın, fakir ve zengin herkes için sadece aynıdır... Tümü de o kanun önünde eşittirler...

Fakat diğer sistemlere gelince; Orada insanlar kullara kulluk etmektedirler. Çünkü hayatları için gerekli yasaları kullardan alırlar. Halbuki bu, ilah olmanın başta gelen özelliğidir. Her kim kendisinde insanlar için kanun koyma yetkisini görürse, ağzıyla söylese de söylemese de "ilahlık iddiası" nda bulunmuş demektir. Her kim de bu iddia sahibinin bu hakka sahip olduğunu itiraf ederse ağzıyla söylese de söylemese de ona uluhiyet (ilahlık) atfetmiş olur.

Yeryüzü, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatının dışındaki sistemler ve kanunlarla düzelemez. Çünkü, şeriat ve kanunların uygulanması vicdanlara hükmedecek takva gibi bir denetim unsurunu gerektirir... Fakat kalplerde gizli olanı bilen Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan gelen şeriatın egemen olması durumunda fert, kanuna karşı gelmenin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın emrine isyan ve iradesine karşı gelmek olduğunu bilir. Çünkü o, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın, niyetini ve amelinin ne olduğunu bildiğini idrak eder. Ayakları dolaşır, vücudu titrer ve takva duygusu vicdanını sarar.

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), kullarını en iyi bilendir, onların fitratından psikolojik ve sinirsel oluşumlarından en iyi haberdar olan O'dur. Çünkü onları yaratan O'dur. Kalplerinde kendi ölçü, etki ve korkusunun yer etmesi için şeriatını, kanununu, nizamını ve metodunu kendisi koymuştur.

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) biliyor ki, kalplerin kendisinden korktuğu ve umutla bağlandığı bu kaynaktan doğmayan hiç bir sistem, kalpleri itaate zorlayamayacaktır. Zorla, zulümle ve terörle insanları itaate zorlasalar bile, maddi denetim un-

surlarının gevşemesi anında insanlar kalplere nüfuz edemeyen bu haksız sultalara başkaldırmaktan, karşı gelmekten geri durmayacaklardır.

12 - İslam'ın Anayasa Görüşü

"Resul size neyi getirdiyse onu alın, size neyi yasakladıysa ondan, vazgeçin. Allah'tan korkun, çünkü Allah şiddetle cezalandırır." (59 Haşır/7)

Bu, şeriatı, bir tek kaynaktan alma kuralıdır. Aynı zamanda, İslam'ın anayasa görüşünü de ifade eder. İslam'da kanunun hakimiyeti, bunları Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in Kur'an ve sünnet olarak getirmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Toplumun lideri dahil bütün ümmet Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in getirdiğine muhalefet edemezler. O'na muhalif bir hüküm koyduklarında, bu hükmün etkinliği olmayacaktır. Çünkü birinci dayanağını kaybetmiştir.

Bu görüş, milletin dilediği gibi hüküm koyması ve bu hükmün etkinliğinin olması anlamına gelen millet egemenliği de dahil olmak üzere bütün beşeri görüşlere zıttır. İslam'da hakimiyetin kaynağı, Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in getirdiği Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dinidir. Ümmet ancak buna dayanır, bunu korur ve yalnızca bunu tatbik eder. Ümmetin önderi de bu konuda ümmet adına hareket eder.

Hiçbir konuda Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in getirdiğine muhalefet etmeyecek şekilde ümmetin hakları sınırlıdır. Ümmetin karşılaştığı bir konuda, Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in getirdiğinde de bir hüküm yoksa Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e muhalefet etmeyecek şekilde hüküm koyması İslam'ın bu kuralına ters olmadığı gibi onun bir gereğidir de...

Her hangi bir yasanada, Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in getirdiği bir nass varsa ona uymak esastır. Nass bulunmadığı durumlarda da İslam'ın esaslarına ters düşecek hüküm-

lerin konulmaması gerekir. Ümmetin ve onun temsilcisi önderin kanun koymadaki yetkisi bunun ötesine geçemez. Bu sistem, beşerin bildiği hiçbir sisteme benzemeyen tek bir sistemdir. Varlığa egemen olan kanunla insana hükmeden kanunu birbirine bağlayan tek nizamdır. Bu nizam sayesinde beşerin kanunu ile evrenin konumunun çarpışmaması, insanların mutsuzluğa uğrayıp mahvolmaması ve emeklerinin boşa gitmemesi için Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın koyduğu varlık kanunlarıyla, yine Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın koyduğu şeriat arasında tam bir ahenk sağlanmışır.

Bu din, helal ve haram kılma yetkisinin Allah'a ait olduğu hakikatini yerleştiriyor. Çünkü bu ikisi, ilah olmanın en başta gelen özelliklerindedir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan bir güç olmadıkça helal ve haram kılma yetkisi kimseye verilmemiştir. İnsanlar için helal ve haram tayin eden yüce Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır. Ondan başka hiç kimsenin böyle bir yetkisi yoktur. Hiç kimsenin böyle bir hak iddia etmesi düşünülemez. Çünkü bu iddia ilahlık iddiasıyla eş anlamlıdır...

Bu itibarla, cahiliyedeki helal ve haram kavramları, yetkisiz bir kaynaktan oluştukları için temelde bâtıldır. İslam tarafından kabul görmeleri mümkün değildir. İslam geldiğinde, işe cahiliyenin helal ve haram kavramlarını geçersiz saymakla başladı. Çünkü oluştukları kaynak bu yetkiye sahip değildir. İslam, bu kavramları kendi ölçülerine göre yeniden inşa etti.

İslam bir şeyi helal ya da haram saydığı anda, bu cahiliyede de aynen geçerli olsa bile, İslam'ın bu hükmü kökten bâtıl saydığı cahiliyeye dayanmaz. Çünkü cahiliyenin bu hükmü uluhiyet yetkisine sahip olmayan bir kaynaktan neş'et etmektedir. Oysa İslam'da, helal ve haram kılma tamamıyla yüce uluhiyet makamının, yani Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yetkisindedir.

İşte, İslam'ın insan hayatında meydana gelen her olayı ve her şeyi kuşatan helal ve haram kavramları hakkındaki görüşü budur. İnsan hayatında hiçbir şey helal ve haram dairesinin

dışında değildir. Nikahta, yemekte, içmekte, giyside, harekette, işte, muamelede, ilişkilerde, örfte, adetlerde ve kanunlarda hiç kimsenin bir şeyi helal ya da haram kılma yetkisi yoktur. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatına uymak suretiyle Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın gücüne dayanan meşru otorite hariç...

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dışında, insan hayatında büyük küçük meselelerde helal ve haram sınırları tayin edenlerin yetkisi olmadığı gibi bu hükümleri de temelden bâtıldır. İslam'ın bunları onaylaması beklenemez. İslam'daki bu hükümler, cahiliyedekileri onaylamak ya da düzeltmek için gelmemiştir. Bu, yetkili yüce merciye dayanmak suretiyle yepyeni bir yapılanmadır.

İşte İslam, helal ve haramlar ile ilgili hükümlerini böyle inşa etti. Sistemini ve kanunlarını böyle yerleştirdi. Şiarlarını ve geleneklerini böyle düzenledi. Yeni baştan ve biricik otoriteye dayandırarak... İslam bu görüşü yerleştirir ve cahiliyenin helal ve haramıyla mücadelede girişirken helal ve haramda ilk ve yegane kaynağı da belirtiyordu. Kur'an Cahiliye mensublarına kınayın bir soru tarzında şöyle sesleniyor.

"De ki, Allah'ın kulları için çıkardığı ziyneti ve rızkını temiz olanını, kimmiş haram kılan?" (7 A'raf/32)

"De ki; 'Gelin, size Rabbiniz'in neyi haram kıldığını bildireyim.'" (6 En'am/151)

Bu kınama amaçlı sorularla İslam, dikkatleri esas kaynağına çeviriyordu: "Haram ve Helal" konusunda yetkili tek merci Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır. Esasında Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatına ve gücüne dayanma durumu müstesna, ferd, toplum, millet ya da bütün insanlık olsun, bu konuda beşerin hiçbir müdahalesi söz konusu değildir. Helal ve haram kılma-serbest kılma ve yasaklama- şeriatın ve dinin ta kendisidir. Helal veya haram kılan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) olduğu zaman insanlar Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dinindedir demektir.

Helal veya Haram konusunda hüküm veren Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka biriye insanlar ona kulluk ediyor ve dolayısıyla onun dinine tabi oluyorlar demektir. Bu şekilde konu, uluhiyet ve özellikleri, din ve anlamı, iman ve sınırları kapsamına giriyor. O halde yeryüzünün her tarafında müslümanlık iddiasında bulunanlar; bu gerçek nerede kendileri nerede? Bu din nerede kendileri nerede? İslam nerede, kendileri nerededir?

Bir baksınlar, şayet hala müslümanlık iddiasını sürdürüyorlarsa... Din, sadece vicdanlarda yer eden bir akide, yerine getirilen bireysel şiarlar ve kulluk davranışları ya da akideyle ve ferdi ibadetlerle ilişkisi bulunmayan maddi bir düzen değildir. Bütün bunları da kapsayan hepsini birbirine bağlayan ve esas merciye döndüren, kapsamlı bir hayat metodudur. Bu, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın birlenmesidir. Yani Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hayat üzerindeki hakimiyetiyle birlenmesi... Yukarıda sayılan konuların tümünde yalnızca O'na başvurulması... İlah ve Ma'bud olarak Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın birlenmesi, şariat ve bütün insanî faaliyetlerde yönelinecek kaynağın birliğidir mesele...

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın metodunda, kanun ve direktifler bir tek asıldan kaynaklanarak, bir nokta etrafında birleşirler. Yani Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya imandan kaynaklanıp onun birliği etrafında odaklaşırlar. Bu yüzden hepsi birbirine bağlı ve uyum içindedirler. Birini diğerinden ayırmak mümkün değildir. Asıl kaynağa döndürmeden birini anlamak oldukça zordur. Bir kısmıyla amel edip diğer kısmını geçersiz saymak İslam sıfatı için yeterli olmadığı gibi İslami hayat metodunun işlevini yerine getirip meyvelerini devşirmeye de kâfi değildir.

İnsan ve çevresindeki kainat arasındaki ilişkiler hakkındaki bütün düşünce Allah'a itikad esasından kaynaklanmalı ve toplumsal, iktisadi, siyasi, ahlaki ve uluslararası münasebetlerle ilgili yöntemler de bu düşünceye dayanmalıdır. Bu düşünce in-

sanların yeryüzündeki bütün davranışlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde etkisini göstermesi gerektiği gibi ferdin vicdanına da hükmetmesi gerek... Toplumun pratiğine de...

Bu düşünce, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın metoduna ve O'nun gözetimine bağlı olmak anlamına gelen muamelatı ibadetten, ferdin vicdanı ile toplumun adabını temizlemesi nedeniyle de ibadeti muamelatın temeli sayar. Ayrıca hayatı Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın metoduna uygun seyreden, her konuda yalnızca ona başvuran, sonuçta da ona varan bir olgu olarak zihinlere yerleştirir. İşte bu, İslam akidesinin ve İslam metodunun ayrırcı özelliğidir. Şüphesiz kanun koymak, uluhiyetin kapsamı içindedir.

Helalleri ve haramları koyan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır. Yasakları ve mübâhları tayin eden O'dur. Aynı şekilde emir ve nehiy sadece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın yetkisindedir. Büyük küçük bütün konular bu kurala göre birdir. İnsan hayatındaki bütün konuların toplamı bu esasa çevrilmelidir. Aksi taktirde Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın uluhiyetine ve egemenliğine tecavüz söz konusu olur. Oysa Allah haddini aşan mütecevizleri sevmez. Her kim bu konulardan birinde, insanların örfüne, sözlerine ve kavramlarına dayanırsa, insanların görüşünü, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın, Rasulüne indirdiğine denk tutuyor demektir. Tabiiyle denk tutma neticesinde iman dairesinden ve bu dinden çıkar. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) kanun koyma meselesini, uluhiyetin imanın ve dinin meselesi yapmak suretiyle bu konuda işlenen yanlışlığı gözler önüne seriyor.

İman, esas itibariyle Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın uluhiyetini ve ortaksız hakimiyetini kabul etmektir. İmanın gereği, kulların uluhiyetin özelliklerini iddia etmemesi ve onları Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya has kılmalarıdır. Beşerin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın helal kıldığını haram, haram kıldığını helal kılma yetkisi yoktur. Çünkü kanun koyma uluhiyet meselesiyle ilişkilidir. Uluhiyetin üzerinde yoğunlaştığı, insanların hay-

atı düzenleme hakkı, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın insanların yaratıcısı ve Razıkı olması hakikatinden kaynaklanır. Dolayısıyla yalnızca O, rızıkından dilediğini onlar için helal, dilediğini de haram kılar. Bu hakikat, beşerin itiraf etmek zorunda olduğu mantıksal bir sonuçtur. Mülkün sahibi, onun üzerinde yegane tasarruf sahibidir de...

Bu apaçık esasın dışındaki her durum haddi aşmadır. Tabiiyle mü'minler, iman ettikleri Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hakkına tecavüz edemezler. Çünkü iman ile haddi aşma bir kalpte birlikte bulunamaz. Kur'an ayetleri, bir müslümanın Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatından kaynaklanmayan ve tek başına onun hakimiyetini itiraf etmeye dayanmayan her hangi bir kanuna uymasını şirk olarak değerlendirmektedir:

"Onlara itaat ederseniz, şüphesiz siz de müşrik olursunuz."

Demek ki müslümanın Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatından kaynaklanmayan bir konuda müşriklere itaat etmesi onu dinden çıkarır. Bu konuda İbn-i Kesir (rh) şöyle der:

"Onlara itaat ederseniz şüphesiz siz de müşrik olursunuz." ayetindeki şirk, *"Hahamlarını ve ruhbanlarını Allah'tan başka Rabbler edindiler"* ayetindeki şirkin aynısıdır. Tirmizi Adıyy bin Hatem'den şöyle rivayet eder:

Adıyy, Resulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e: "Ya Rasullullah, onlara kulluk yapmıyorlardı ?" dediğinde Resulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu:

"Aksine, haramı onlara helal, helali da haram kılıyorlardı. Onlarda buna uyuyorlardı. Bu, onlara kulluk yapımlarıdır."

Yine İbn-i Kesir (rh): *"Hahamlarını ve Ruhbanlarını Allah'tan başka Rabbler edindiler"* ayetiyle ilgili Suddi'den şöyle nakilde bulunur.:

"Suddi der ki, insanlar nasihat istediler ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın kitabını aralarından attılar. Bunun üzerine Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) şöyle buyurdu:

"Bir tek ilah'a ibadet etmekten başkasıyla emr olunmamışlardı."

Yani onun haram kıldığı haram, helal kıldığı helaldir. Onun şeriatine mutlaka uyulmalıdır ve hükmettiği şey uygulanmalıdır.

Süddi ve İbn-i Kesir Kur'an'ın, kesin nassından ve Rasullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in apaçık tefsirinden aynı sonuca varmışlardır:

Kim, küçük bir meselede dahi olsa bir insanın kendi yanından uydurduğu kanuna tabi olursa o, müşriktir. Bunu yapmazdan önce müslüman olsa, bundan sonra müslümanlıktan çıkar. Allah'tan başkasına baş vurduğundan, ondan başkasına onun izin vermediği konularda itaat ettiğinden, diliyle, Allah'tan başka ilah olmadığını söylese bile İslam'ın dairesinden çıkar.

Biz bu hakikatlerin ışığında yeryüzüne baktığımızda, şirk ve cahiliyeden başka bir şey göremeyiz. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın koruduğu, uluhiyetin özelliklerini iddia eden yeryüzü menşeli Rabb'leri reddeden ve zorlama durumu dışında onların yasalarına ve hükümlerine uymayanlar bu genellemenin dışındadır. Otorite, terbiye, yönelme ve hakimiyet demek olan Rububiyet hakkı, tek başına Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya aittir. Haram kılan kim ise "Rab" de O'dur. O halde yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), Rab olmaya müstahaktır.

"De ki, gelin size Rabbinizin neyi haram kıldığını anlatayım. Ona hiçbir şey ortak koşmayız..."

"Ona hiçbir şey ortak koşmayınız."

Akide binası bu temel üzerine kurulmuştur. Bütün farzlar ve görevler ona dönüktür. Haklar ve yükümlülükler ondan kaynaklanır. Emir ve nehye ödevler ve farizalara, sistem ve kanunlara, şeriat ve hükümlere girişmeden önce bu temelin ikame edilmesi kaçınılmazdır. Evvel emirde insanların onun Rububiyetini kabullenmeleri gerekir. Evrenin işleri, sebepler ve kaideler üzerindeki biricik tasarrufunu kabul etmeleri gerektiği gibi, kıyamet günü hesapları ve cezaları üzerindeki tasarrufunu

da itiraf etmelidirler. Aynı şekilde kulların hayatına, hüküm ve şeriat koyma yetkisinin de sadece O'na ait olduğunu kabul etmeleri gerekmektedir.

Bu, vicdanın şirk kalıntılarından arınması, aklın hurafelerden kurtulması, toplumun cahiliye adetlerinden arınması ve hayatın, kulların kullara kulluğu kirinden temizlenmesi demektir. Şüphesiz şirk, yasaklanması gereken en büyük günahdır. Çünkü diğer haramlar ondan kaynaklanır... Aynı şekilde şirk, kesinlikle inkar edilmesi gereken bir konudur. Ta ki, insanlar, Allah'tan başka ibadete layık ilah, O'ndan başka hükmeden ve onun dışındaki kanun koyan birinin bulunmadığını bilsinler ve kulluklarıyla sadece O'na yönelsinler. İnançta şirk olduğu gibi hakimiyette de şirk olur.

Biz bu konuda sürekli uyarılmağa muhtacız. Çünkü şeytanların bu dini temelinden sarsma çabaları maalesef sonuç vermiştir. Hakimiyet meselesi, akide kapsamındaki yerinden sarsılmış ve itikadi aslından uzaklaşmıştır.

Bu yüzden İslam'ı savunduğunu zanneden bir çokları, bazı şiarları tashih etmeye çalışmakta veya ahlakî çöküntüden dem vurmakta ya da kanunlara muhalefet edenleri ıslah ile meşgul olmaktadır. Ancak bu kişilerin, hakimiyetin aslı ve İslam akidesindeki yerinden söz ettikleri görülmemiştir. Bu temel ilkeye oranla ayrıntı niteliğinde olan bazı kötülükleri bertaraf etmekle meşgul bu kişiler, hayatın tevhidin dışında bir temel üzerinde yapılanmasına itiraz etmiyorlar. Oysa tevhid, hakimiyet de dahil her konuda Allah'ın birlenmesidir.

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), insanlara, herhangi bir tavsiyede bulunmadan önce, ona hiçbir şey ortak koşmamalarını tavsiye ediyor. Çünkü bu temel; ferdi, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya bağladığı gibi toplumu da, beşeri hayata hükmeden bütün değerlerin döndüğü değişmez bir ölçüye bağlar.

Bu din dünyanın çehresini değiştirip yepyeni bir görünüm kazandırmak için gelmiştir. Bu dünyada tağutların hakimiyeti

iptal edilip yerine Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hakimiyeti yerleştirilir... Bütün anlamıyla yalnızca Allah'a kulluk yapılan bir dünya... Onunla beraber hiçbir kula kulluk yapılmayan... Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dilediğini kula kulluktan kurtarıp kendi kulluğuna yükselttiği bir dünya... O alemde her insan hür, saygıdeğer ve temiz olarak doğar. Şehvetlerin, heva ve hevesin ve Allah'tan başkasının kulluğundan azade olarak doğar. Bu din, beşeriyet tarihi boyunca gelen bütün nebilerin getirdiği şu ilkeyi yerleştirmek için gelmiştir:

"Allah'tan başka ibadete layık ilah olmadığına şehadet ederim."

Allah'tan başka ibadete layık ilâh olmadığına şehadetin en belirgin işareti evrendeki nizama hükmeden Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın beşerin hayatına da hükmetmesidir. O, evrene ve kullara kaza ve kaderiyle hakim olduğu gibi, kulların hayatına metodu ve şeriatıyla de hakim olmalıdır, bu temel kaideye istinaden hiçbir müslüman kainatın yaratılmasında, idaresinde ve tasarrufunda Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın ortağı bulunduğuna inanmaz. Aynı şekilde müslüman, ibadet kastı taşıyan davranışlarını Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başkasına takdim etmediği gibi, şeriat, kanun, değer yargısı, hayat ölçüleri, akide ve düşüncede ondan başkasına başvurmaz. Kullardan herhangi bir tağutun bu konuların birinde, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) ile beraber hak iddia etmesine, müsamaha göstermez. İşte bu dinin itikadı açısından üzerine kaim olduğu temel ve değişmez ilke...

Bugünkü beşeriyet bu ilkedен ne kadar da uzaktır. Beşeriyet bugün, hepsi de cahiliye olmak üzere çeşitli gruplara ayrılmıştır. Bir grup, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın varlığını temelden inkar eden dinsizlerdir. Onların durumu açıklamaya gerek kalmayacak kadar açıktır. Bir kısmı, Hindistan, Orta Afrika ve Avrupa'da şuraya, buraya dağılmış putperestlerdir. Bunlar Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın varlığına inanmakla beraber, çeşitli ilahları ona ortak koşuyorlar.

Bir grupta yahudi ve hristiyan olan Ehli kitaptır. Bunlar daha önce Allah'a oğul isnat etmekle müşrik olmuşlardı. Aynı şekilde, namaz kılmasalar, secde ve rüku'da bulunmasalar bile hakimiyet ve kanun koyma iddialarını kabul etmek suretiyle hahamlarını ve papazlarını Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başka Rabler edindiler. Günümüzde ise Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hakimiyetini tamamen hayatlarından uzaklaştırarak, kapitalizm, sosyalizm, gibi sistemler ikame edip, demokrasi veya diktatörlük gibi rejimlere tâbi olarak kendi uydurdıkları hükümlere tâbi olmak suretiyle Yunanlılar ve Romalılar gibi Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dininden uzaklaşıp koyu bir cahiliyenin girdabına girmişlerdir.

Bir grup da kendi kendilerine müslüman diyenlerdir. Bunlar, adım adım Ehl-i kitabın sistemlerine tabi olmak suretiyle Allah'ın dininden çıkıp, kulların dinine girmişlerdir. Çünkü Allah'ın dini; onun metodu, şeriatı hayat için koyduğu nizamı ve kanunudur. Aynı şekilde, kulların dini de; hayat metodları, yasaları, düzenleri ve hayat için koydukları kanunlardır.

Zaman dönüp dolaştı, bu dinin beşeriyet için geldiği günkü durumuna geldi. Beşeriyet yeniden cahiliyenin kucığına düştü. Eskiden olduğu gibi, bugün de saydığımız hiçbir grup kesinlikle Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dinine tâbi değildir. Yine Kur'an-ı Kerim, daha önce ilk defa yaptığı gibi işe, insanları akide ve düşünce noktasından Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dinine davet edip sonra da nizam ve hayatı ilgilendiren diğer ameli konularda Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatına davet etmekle girişecektir.

Cahiliye, belli bir zamana özgü tarihi bir dönem değildir. O, bir durum ve vaziyettir. Ve cahiliye bugün, yeryüzünün her tarafını sarmıştır. Bütün gruplar, ideolojiler, mezhepler, düzenler ve rejimler, Allah'ın kullar üzerindeki mutlak hakimiyetini reddederek, kulların kullara hakimiyeti esası üzerine kaim olmuşlardır. Bütün sistemler, insanın görüşü olmakla, insanı

ilahlaştırmışlardır. Dolayısıyla insanlara hükmetmek için indirilen ilahi şeriat, hayattan uzaklaştırılmıştır. Bu nizamların şekli görünüşleri, amblemleri, işaretleri, isimleri, sıfatları, taraftarları ve metodları farklı da olsa Allah'tan başkasının uydurması olmaları bakımından aynı karakteri paylaşmaktadırlar. Hepsi de cahiliye vasfıyla belirginleşmektedir. Buna göre, yeryüzünün cahiliye tarafından istila edildiği beşerin hayatına cahiliyenin hükmettiği ve İslam'ın hayattan uzaklaştırılıp, sadece ismen var olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

13 - Hüküm Allah'ındır

Bu dinin, zorunlu kıldığı bir gerçek vardır. Allah'ın şeriatına itaat etmek, O'nun Resülü'ne tabi olmak ve O'nun indirdiği kitapla yönetmek ve yönetilmek gerçeği... Bu, İslam'ın getirdiği tevhid akidesinden kaynaklanıyor. İnsanların kulluk yapacakları, emirlerine uyacakları, şeriatını uygulayacakları, değerlerini ve ölçülerini alacakları, hükmüne başvurup sonra da razı olacakları uluhiyetin birliği... İnsanların hayatında ve bütün ilişkilerinde hakimiyeti Allah'a veren otoritenin tekliği... Çünkü kainatın üzerinde yegane egemen güç tek başına Allah'tır. İnsan bu koca kainatta bağımsız bir varlığa sahip değildir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), gizli kapalı hiçbir şey bırakmamıştır. Hayatta karşılaşılabilecek problemlere çözüm bulmak için başka bir kaynağa muhtaç bırakmamıştır kullarını...

"Size kitabı açıklanmış olarak indiren O'dur." (6 En'am/114)

Buna rağmen insanın Allah'tan başkasının hükmüne ihtiyacı var mı?

"Size kitabı açıklanmış olarak indirdiği halde, Allah'tan başka hükmedici mi arayacak mısınız?"

Bu, Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in lisanı ile yöneltilecek kınama amaçlı bir sorudur. Ve bu soru hiçbir konuda Allah'tan başkasının hükmüne gerek olmadığını göstermektedir.

Her konuda hakimiyetin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya ait olduğunu ve O'nun birliğinin kabul edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Hayatın hiçbir meselesinde Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan başkasının hükmüne imkan vermeyen kesin bir vurgulamadır bu... Bu kitap, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hakimiyetini ve uluhiyetini temsilen, insanların ihtilaf ettikleri meselelerde aralarında hükmetmek için indirilmiştir. Sonra bu kitap, hayat nizamının ikamesi için gerekli ilkeleri içerecek şekilde açıklanmış olarak indirilmiştir. Aynı şekilde bu kitap, insanların ekonomi, ilim ve hayatın sair yönlerinde ihtilaf ettikleri sorunların çözümü için gerekli detaylı hükümleri de kapsamaktadır. Bunlarla da anlaşılıyor ki başka bir hükme başvurmaya gerek bırakmayacak şekilde apaçıktır Allah'ın kitabı... Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın bu kitapla vurguladığı gerçek budur. Bundan sonra dileyen şöyle söyleyebilir:

"Beşeriyet sürekli gelişme kaydetmektedir, bu nedenle ihtiyaç duyduğu şeyleri bu kitapta bulamamaktadır." Bunu söylerken de şunu da beraberinde söylemelidir: "Ben bu dine inanmıyorum, Allah'ın dediğini yalanlıyorum..." Allah'ın şu sözü ise meseleyi daha güzel açıklıyor:

*"Ey Resul, ağızlarıyla inandık diyen, kalpleriyle
inanmayanların küfre koşuşmaları seni üzmesin..."*
(5 Maide/41)

Böylece sorunun özü ortaya konmuş oluyor... Bir tek ilah vardır ve yalnızca bir tek malik vardır. Buna göre, bir tek hükmedenin, bir tek kanun koyucunun ve bir tek tasarruf sahibinin bulunması gerekir. Sonuç itibarıyla, bir tek şeriatın, metoden ve kanunun olması zorunludur. Demek ki, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdiklerine tabi olmak, itaat etmek ve onunla hükmetmek imandır, İslamdır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdiklerine karşı çıkmak O'ndan başkasıyla hükmetmek küfürdür, zulümdür, fasıklıktır.

Bu, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın bütün insanlardan bağımlık sözü aldığı ve bütün Rasulleri onunla gönderdiği dinin kendisidir. Muhammed (*sallallahu aleyhi ve sellem*) ümmeti ve ondan önceki ümmetler, bu din üzere olagelmışlerdir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın dini, onun indirdikleriyle hükmedilmesidir. Bu, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın gücünün ve hakimiyetinin göstergesidir. "La ilahe illallah" ın hayata yansımalarıdır.

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın diniyle, O'nun indirdikleriyle hükmetme arasındaki kaçınılmaz gereklilik, sadece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdiklerinin, insanların kendi yanında koyduğu sistemlerden, yasalardan, nizamlardan ve prensiplerden daha iyi olmasından kaynaklanmıyor. Bu, kesin gerekliliğin sadece bir sebebidir. Ancak en önemli sebep değildir. Bu kaçınılmaz gerekliliğin esas nedeni; Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdikleriyle hükmetmenin, onun uluhiyetini kabul etmek ve başkalarından bu sıfatı ve özelliklerini uzaklaştırmak anlamına gelmesidir. İslam'ın lügat anlamı, teslimiyettir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın gönderdiği tüm dinlerin ifade ettiği gibi, istilahi anlamı ise Allah'a teslim olmak ve bu arada uluhiyet iddiasından soyutlanmaktır...

Uluhiyetin en belirgin özellikleri olan otorite, hakimiyet ve kulların itaati, şeriat ve kanunlarına uymak suretiyle kulluklarını istemek iddiasında bulunmamaktadır. O halde insanların Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatına benzer bir şeriat edinmeleri kafi değildir. Hatta, kendilerine mal ettikleri, üzerine kendi işaretlerini diktikleri, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'ya döndürmedikleri, O'nun gücünü idrak etmekten, uluhiyetini kabul etmek ve uluhiyette birliğini itiraf etmek açısından O'nun adıyla tatbik etmedikleri müddetçe Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatı bile yeterli değildir. Çünkü, kulların kullara kulluktan kurtulmasını sağlayan, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın uluhiyetini kabullenerek O'nun şeriatını tatbik etmektir.

Kur'an'ın vurguladığı hüküm bu gerçeğin ne denli gerekli olduğunu göstermektedir.

"Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyenler kafirlerin ta kendileridir. Allah 'ın indirdikleriyle hükmetmeyenler zalimlerin ta kendileridir. Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyenler fasıkların ta kendileridir." (5 Maide/44-45-47)

Çünkü Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdikleriyle hükmetmeyenler, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın uluhiyetini kabul etmediklerini ve Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın uluhiyetini reddettiklerini ilan etmiş oluyorlar. Bunu, ağızları ve dilleriyle söylemeler de davranışları ve pratik hayatlarıyla söylüyorlar. Davranış ve pratik hayatın dili sözden daha açıktır. Hakimiyetini, reddederek Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın izin vermediği konularda kendi yanlarından kanunlar vaz'etmek suretiyle, uluhiyetin en başta gelen özelliğini haksız yere gasb ederek Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın uluhiyetini inkar etmelerinden dolayı Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) onları, kafir, zalim ve fasık olarak isimlendiriyor.

Bu, Kur'an'ın anlaşılır ayetleri aracılığı ile ortaya koyduğu tehlikeli bir sorundur. Kur'an bununla gerek yönetenler gerekse yönetilenler için imanın sınırlarını ve İslam'ın şartlarını belirtiyor. Yönetenler Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdikleriyle hükmedecek, yönetilenlerse sadece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hükmünü kabul edip uyacaklar, diğer şeriat ve hükümleri reddedecekler. Meselenin bu derece önemli olması ve bu derece şiddetle üzerinde durulmasının bir çok nedeni vardır. Kur'an'a başvurduğumuzda bu nedenleri açıkça görürüz.

Bu konudaki en önemli nokta meselenin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın uluhiyetinin, rububiyetinin, beşer üzerindeki ortak-sız otoritesinin kabulü ya da reddi olmasıdır. Bu açıdan mesele, küfür ve iman, cahiliye ve İslam meselesidir. Kur'an'ın tüm

mesajı bu hakikatin açıklanmasına yöneliktir. Yaratan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dır; kainatı ve insanı O yaratmıştır...

Göklerde ve yerde ne varsa insanın emrine vermiştir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) yaratma hususunda tektir. Bu hususun azında da çoğunda da hiç bir şekilde ortağı yoktur. Aynı zamanda maliktir... Çünkü yaratan O'dur ve yarattığına malik olması kaçınılmazdır. Göklerin ve yerin, ikisinin arasındakilerin mülkiyeti Ona aittir. O, malikiyet hususunda da tektir. Mülkünde de az veya çok olsun hiç bir şekilde ortağı yoktur.

Şüphesiz Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), Rezzak'tır. Hiç kimse ne kendisi ne de başkası için az yada çok olsun rızıklandırma imkanına sahip değildir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), evren ve insan üzerinde mutlak egemenliğe ve tasarrufa sahiptir. Çünkü O, "yaratan" dır, "malik" tir ve "rızık veren" dir. Sonsuz güç O'nundur. O olmadan, yaratma, rızık, fayda ve zarar olamaz. O, şu varlıklar alemindeki hakimiyetiyle tektir.

İman, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın bu hususlarda bir olduğunu ikrardır. Uluhiyet, mülk ve güç... Bu konularda, ortağı olmaksızın bir ve tektir. İslam ise bu özelliklerin gereklerine teslimiyet ve itaattir. Uluhiyette, rububiyette, genelde bütün varlığa özelde de insan hayatına egemen olmakta Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın bir olduğunun kabul edilmesi, şeriatı ve takdiriyle beliren gücünün kabullenilmesidir. Allah'ın şeriatine teslim olmanın anlamı, her şeyden önce, Allah'tan başkasının uluhiyetini, rububiyetini, otoritesini ve gücünü reddetmektir. Teslimiyet ya da din, dilde veya fiille olması sonuç itibariyle farketmez. Bu açıdan da mesele, küfür veya iman, cahiliye ya da İslam meselesidir. Aşağıdaki naslar bu noktaya yöneliktir.

"Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyenler kafirlerin ta kendileridir. Allah 'in indirdikleriyle hükmetmeyenler zalimlerin ta kendileridir. Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyenler fasıkların ta kendileridir." (5 Maide/44-45-47)

İkinci önemli nokta, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatının diğer beşeri sistemlerin tümüne olan kesin ve mutlak üstünlüğüdür. Aşağıdaki Kur'an ayeti, bu üstünlüğe işaret etmektedir.

"Yakînen bilen bir millet için Allah'tan daha iyi hüküm veren kimmiş?"

Bütün sosyal sistemler ve rejimler karşısında, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatının mutlak üstünlüğünü kabul etmek de iman-küfür meselesinin kapsamına girer. Hiçbir insan, herhangi bir meselenin çözümünde beşeri sistemlerin Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatından daha üstün ya da denk olduğunu iddia edemez. Şayet böyle bir iddiada bulunursa, mü'min ve müslüman olduğunu iddia edemez. Çünkü o, insanların durumunu Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'dan daha iyi bildiğini, meselelerin düzen ve idaresinde O'ndan daha sağlam hükümler edindiğini iddia etmektedir. Aynı şekilde, bu fikri ileri sürerken beraberinde şu iddiada da bulunmaktadır:

İnsan hayatının ihtiyaçları yenilenip durmaktadır. "Yüce Allah, şeriatımı vaz ederken bu ihtiyaçları bilmiyordu" veya "biliyordu da gerekli ahkamı vaz' edemiyordu." Bu iddia ile iman ve İslam davası bir arada bulunamaz. Sözle bu davayı sürdürse dahi... Bu üstünlüğü tüm boyutları ile algılamak son derece güçtür. Çünkü Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatının hikmeti, herhangi bir dönemde bütünüyle anlaşılabilir. Anlaşılanları da burada bütün detaylarıyla açıklamak son derece güçtür. Bazılarına değinmekle yetineceğiz. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatı;

a- Kapsamlı bir düzendir

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatı, beşer hayatı için kapsamlı, mükemmel bir sistemdir. Düzenleme ve gelişmeye müsait oluşuyla, beşer hayatının her tarafını, her halini ve vaziyetini kuşatmıştır. Ve o, insan varlığının ve ihtiyaçlarının, insanın da içinde yaşadığı kainatın hakikati ve kainata ve insana hükmeden değişme yasalarının tabiatı hakkında mutlak bilgiye

dayanan eksiksiz bir sistemdir. Bu yüzden insan hayatı ile ilgili hiçbir konuyu göz ardı etmez, insanlar arasında bir çatışmaya sebep olmadığı gibi, insan ve kainat arasında da bir çatışmaya imkan vermez. Aksine her yönüyle denge, itidal, uygunluk ve nizam ve intizamı sağlar. Bu problem, sorunların zahiri yönünü ve görülen tarafını, sınırlı idrakiyle kavrayabilen insan yapısı düzenlerin çözemeyeceği kadar ağırdır. İnsan yapısı sistemler, insanın cehaletiyle yoğrulmuşlardır. Dolayısıyla çeşitli unsurların çarpışmasını ve meydana gelen sarsıntıları durdurmalarına imkan yoktur.

b - Mutlak adalete dayalı bir düzendir

Öncelikle, Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*) mutlak adaletin ne ile ve nasıl gerçekleşeceğini en iyi bilendir. İkincisi, Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*) herşeyin rabbidir. Ve o, varlıklar arasında mutlak adaleti sağlamaya maliktir. Aynı şekilde, hevedan, temayülden, zaaftan, cehaletten, kusurluluktan, aşırılıktan, ifrat ve tefritten uzak bir nizam yerleştirmeye kadirdir. İster bir fert, bir sınıf, bir millet ya da bir ırk olsun, şehvetin, tutkunun, zaafın, hevanın esiri, bunlardan öte, cehalet ve kusurla malûl insanın uydurduğu hiçbir sistemin çözemediği problemleri Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*)'nın nizamı çözmüştür. Bütün bunlar, hevesler, şehvetler, tutkular, arzular hatta cehalet ve noksanlıklarla dolu insanın bu problemleri tüm boyutlarıyla bir nesil boyunca bile düşünüp araştırabilme gücüne sahip olamayışı da beşeri sistemlerin yetersizliğine yeter delildir.

c- Kainatla uyumlu bir düzendir

Çünkü bu düzeni koyan, bütün kainatın ve insanların sahibi ve hepsinin yaratıcısı olan Allah (*SubhabeHu ve Tealâ*)'dır. İnsan için bir kanun koyduğu zaman, yaratıcısının emriyle kendisine boyun eğdirilmiş varlık unsurları üzerinde egemenliği bulunan bir unsur için hüküm koyar gibi teşride bulunur. Ancak bu unsurlar, hidayet üzere bulunmak ve bu unsurlarla beraber onlara

hakim yasayı da bilmek şartıyla insana râm kılınmışlardır. Bu yüzden insanın hareketleriyle içinde yaşadığı kainatın hareketleri arasında bir uyum sağlanır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatı, onun hayatını varlık yasalarına tabi bir konuma getirir. Sadece kendisi ya da hemcinsleriyle değil, içinde yaşadığı kainatın her yönüyle uyum içinde bir hayat sürdürür. Çünkü insanın kainat düzeninden ayrılmasına imkan yoktur. O halde onunla uyum içinde ve sağlam bir metod doğrultusunda hayatını sürdürmelidir.

d - İnsana hürriyetini kazandıran bir düzendir

Sonra o, insanın insana kulluk yapmaktan kurtulduğu yegane sistemdir. İslam düzeninin dışındaki bütün düzenlerde insanlar insanlara kulluk yapmakta, insanlar insanlara itaat etmektedir. Yalnızca İslam nizamında insanlar, kula kulluktan kurtulup ortaksız Allah'a kul olma şerefine nail olurlar. Dolayısıyla gerçek anlamda ve yalnız o zaman hür olurlar.

Daha önce de söylediğimiz gibi, uluhiyetin en başta gelen özelliği hakimiyettir. İnsanlar için kanunlar koyanlar, uluhiyet makamına kurulup uluhiyetin özelliklerini kullanıyorlar demektir. Onlara tabi olanlar da, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın değil onların kuludurlar. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın değil onların dinindendirler. İslam, kanun koymayı sadece Allah'a bırakmakla, insanı kullara kulluktan kurtarıp bir olan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın kulluğuna yükseltmiştir. Bununla insanın hürriyetini ilan etmiştir. Bu konu inancın en önemli ve en büyük konusudur. Çünkü o, uluhiyet ve ubudiyet, adalet ve ıslah, hürriyet ve eşitlik, insanın hürriyetine kavuşması hatta yeniden doğuşu konusudur. Bütün bunlardan dolayı küfür ve iman, cahiliye ve İslam konusudur. Cahiliye, tarihteki herhangi bir dönem değildir. O, bir durumdur. Bir kurum ve sistemde ilkeleri mevcut olduğunda cahiliye mevcut demektir.

O temelde hüküm ve kanunu Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hayat için koyduğu şeriat ve metoda döndürmeyip beşerin heva

ve hevesine havale etmekten ibarettir. Bu heva ve heveslerin, bir ferdin, bir sınıfın, bir milletin veya bütün insanların, heva ve hevesi olması, sonucu değiştirmez. Tamamı, Allah'ın şeriatına döndürülmedikten sonra!... Hevadır, hevestir... Bir fert, bir toplum için kanun koyarsa, bu cahiliyedir. Çünkü onun heva ve hevesi, kanunlaşacaktır. Ya da görüşleri...

Sonuç itibariyle fark etmez... Bir sınıf, diğer sınıflar için kanun koyarsa, bu cahiliyedir. Çünkü o sınıfın çıkarı ya da çoğunluğun görüşleri kanunlaşacaktır. Sonuç itibariyle fark etmez.! Hepsi de cahiliyedir. Toplumdaki her sınıfın, her bölgenin temsilcileri bir araya gelip kanun koysalar, bu cahiliyedir. Çünkü, insanların hiçbir zaman soyutlanamadıkları heva ve hevesler ya da cehaletleri kanunlaşıyor ya da halkın görüşü kanunlaşıyor demektir. Hiç farketmez... Bunlar da cahiliyedir. Hatta bütün milletleri temsil eden bir kurum kanun koysa, bu da cahiliyedir. Çünkü o zaman ulusal hedefler ya da bu topluluğun görüşü kanunlaşıyor... Netice aynı... Cahiliye...

Fertlerin, toplumların, milletlerin ve nesillerin yaratıcısı, herkes için kanun vaz'ettiği zaman, işte o, -yalnızca o- Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatıdır. Orada, ne fert, ne toplum, ne devlet, ne herhangi bir ırk, kimse kimseye karşı himaye edilmez. Çünkü Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), herkesin rabbidir ve herkes O'nun huzurunda eşittir. Çünkü Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), tümü için en uygun olanı bilir. İfrat ve tefrite düşmeden, herkese en uygun olanı gözetmek yalnızca Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın özelliğidir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) insanlar için kanun koyduğu zaman, bütün insanlar hür ve eşit olurlar. Kimsenin önünde eğilmeden yalnızca O'na kullukta bulunurlar. Böylece bu meselenin, insanoğlunun hayatında ve kainat nizamındaki önemi anlaşılmış oluyor.

"Hak onların hevalarına tabi olsaydı, gökler, yer ve ikisinde bulunanlar fesada uğrardı." (23 Mü'minun/

71)

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdiklerinin dışında, bir şeyle hükmetmenin anlamı, şer, fesat ve sonuçta iman dairesinden çıkmaktır. Bunu Kur'an söylüyor... Şeriat indirme ve kanun koyma hakkına sadece Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) sahiptir.

"Aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet! Gerçek olan sana gelmiş bulunduğuna göre, onların heveslerine uyma." (5 Maide/48)

Bu hitap, hüküm için kendisine başvuran Ehl-i kitapla ilgili meselede adaletle hükmetmesi için Rasulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e yöneliktir. Fakat bu hakikat, sadece bu olaya özgü değildir. Aksine kıyamete kadar kalıcı ve geneldir. Bu son merciyle ilgili herhangi bir şeyi değiştirecek yeni bir risalet ve resul de gelmeyecektir.

Şüphesiz bu din kemale ermiştir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın müslümanlar üzerindeki nimeti de tamamlanmıştır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), insanların hayatı için bir metod olarak ondan hoşnut olmuştur. Bundan sonra, onda herhangi bir şeyi iptal etmek, değiştirmek, başka bir hükme başvurmak suretiyle geçersiz kılmak, ya da başka bir şeriata uymak suretiyle bir kenara bırakmak, hiçbir surette doğru bir davranış olmayacaktır. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), ondan insanlar için hoşnut olurken, onun bütün insanlığı kapsayacağını biliyordu.

En son merci olmasını dilerken bütün insanlık için hayrı tahakkuk ettireceğini ve beşeri hayatın her yönünü kıyamete kadar kuşatacağını da biliyordu. Bu şeriatı tamamen terk etmek bir yana, en ufak bir değişiklik bile Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın bu ilmini inkar anlamına gelir ve diliyle bin defa müslüman olduğunu tekrarlarsa bile sahibini dinden çıkaran bir davranıştır. Bu da küfür değilse, nedir küfür? Dil ile İslam iddiasının değeri nedir? Davranış ifade bakımından sözden daha etkilidir. Ve bu davranış, gayet açık olarak küfrü ifade ediyor. Bu kesin, kat'i, genel ve kapsamlı hüküm karşısında inat etmek hakikatle yüzeleşmekten kaçmaktan başka bir şey değildir. Bu, hükümde

te'vile başvurmak, kelimeleri yerinden oynatıp tahrif etmenin ifadesidir. Bu inadlaşma ve te'vil suretiyle tahrifin, bu hükmün işaretine uyanlara uygulanmasına etkisi olmayacaktır. Çünkü hüküm hiçbir yoruma gerek bırakmayacak kadar açıktır.

"... işte onlar kafirlerdir." "... zalimlerdir." "... fasıklardır."

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), birçok mazeretin ileri sürülebileceğini, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdiklerini değiştirmek ve yönetilenlerin yönetenlere tâbi olmaları konusunda birçok bahanenin aranacağını şüphesiz biliyordu. Hiçbir değişikliğe uğratmadan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdikleriyle hükmetmenin zorluğu hakkında birçok mazeretin ileri sürüleceğini de biliyordu. Buna rağmen Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) peygamberini insanların heva ve heveslerine uymaktan ve kendisine indirdiği hükümlerin bazısından uzaklaştırmak suretiyle fitne çıkarmalarından sakındırıyor.

"Aralarında Allah'ın indirdikleriyle hükmet. Gerçek olan sana geldiğine göre, onların heveslerine uyma." (5 Maide/48)

Böyle bir durumda akla gelen ilk vesvese, farklı grupların kalplerini ve aynı coğrafyayı paylaşanların prensip ve inançları arasında uzlaşma sağlamaya dair gizli beşeri arzudur. Bir kısım şeriat ahkamıyla çatışsa bile arzuların sürmesi, şer'i ahkamda, esas hüküm olmadığı bahanesiyle kolaylaştırma yönüne gidilmesidir. İnsanın, "insanları Yaratıcılarından daha iyi biliyorum" iddiasında bulunması mümkün müdür? Ya da insanlara, onların Rabbinden daha çok merhamet ettiğini söyleyebilir mi? Veya insanların çıkarını, insanların İlah'ından daha iyi bildiğini söyleyebilir mi? Veyahut, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), son şeriatını bildirmiş, son resulünü göndermiş, O'nu nebilerin sonuncusu kılmış, risaletini son risalet kılmış ve şeriatını Kıyamet'e kadar baki kılmış olmasına rağmen; yeni rejimlerin ortaya çıkacağından ihtiyaçların yenileneceğinden, yeni şartların doğa-

çağından habersiz olduğundan şeriatini gereği gibi düzenleyemediğini, çünkü bu durumların O'na gizli kaldığını ve son zamanlardaki insanlar tarafından ortaya çıkarıldığını söylemesi mümkün mü? Evet! böyle bir iddiada bulunabilir mi?

Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatını hayattan uzaklaştıran, onun yerine cahili yasa ve hükümleri yerleştiren, kendi hevasını ya da herhangi bir halkın arzusunu, yahut herhangi bir milletin arzusunu Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hükmünden ve şeriatından üstün tutan biri böyle bir şey söyleyebilir mi? Evet, bunu söyleyebilir mi? Özellikle de müslüman olduklarını iddia edenler?... Şartlar, karışıklıklar, insanların ilgisizliği, düşman korkusu...

Müslümanlara aralarında Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatını ikame etmelerini, O'nun metoduna uymalarını ve indirdiklerinden bazısından bile vazgeçmemelerini emrettiği halde, bütün bunlardan Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın habersiz olduğu söylenebilir mi? Geçici ihtiyaçları, yenilenen durumları ve değişen olguları kuşatması bakımından, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatının bir eksikliği mi vardır? İnsanları bu derece şiddetle uyarmasına rağmen Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın bütün bunlardan haberi mi yoktu? Müslüman olmayan istediğini söyleyebilir. Ama müslüman!... Veya müslüman olduğunu iddia eden!... Bütün bunları söyler, buna rağmen müslüman kalabilir mi? Ya da İslam'dan bir temele dayanabilir mi? İşte yolların ayrılış noktası...

Orada herkes hür iradesine sahiptir. Mücadeleye ve dalaşmaya gerek yoktur. Her şey apaçık ortadadır. Ya İslam ya da cahiliye... Ya iman ya küfür... Ya Allah'ın hükmü ya da cahiliyenin ... Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın indirdikleriyle hükmetmeyenler, kafirlerin, zalimlerin ve fasıkların ta kendileridirler. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın hükmüne göre yönetilmeyenler de mü'min değildirler... Bu mesele, müslümanın vicdanında açık ve kesin bir şekilde yer etmelidir. Ta ki kendi za-

manındaki insanlara tatbik ederken bir tereddüte düşmesin. Gerek dostu, gerek düşmana karşı olsun, bu hakikatin sonucuna tam bir teslimiyetle uysun.

*Cahiliyenin hükmünü mü istiyorlar. Yakînen bilen
bir kavim için Allah'tan daha iyi hüküm veren kim
vardır? (5 Maide/50)*

Bu mesele, müslümanın vicdanında kesin bir şekilde yer etmezse, hayat ölçüsü istikamet bulmaz, metodu berraklaşmaz, vicdanında hak ile bâtılı ayıramaz ve doğru yolda bir adım bile atamaz. Bu meselenin bütün insanlarca gizli kalması ve sindirilmemesi normal olsa bile, bu meseleyi berraklaştırmadan müslüman olmak veya bu vasma sahip olmak isteyip de bu hakikati ruhlara sindirmemek normal bir tutum değildir. İnsanlar, ahirette hesaba çekileceklerini bildikleri halde, yeryüzünde Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatından başka bir şeriatla hükmettiklerinde, öbür dünyada, hükmettikleri ve hükmüne tabi oldukları beşeri sisteme göre cezalandırılacaklarını mı, yoksa, hükmetmedikleri gibi hükmüne de başvurmadıkları İlâhî şeriata göre hesaba çekileceklerini mi zannediyorlar? Kesinlikle, Allah (*Subhabehu ve Tealâ*), onları şeriatına göre hesaba çekecektir, kulların şeriatına göre değil... Onlar her ne kadar, hayatlarını, ilişkilerini şiarlarını, ibadetlerini, dünyadayken Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatına göre etmedilerse orada Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'nın şeriatınca evvelâ bu konuda hesaba çekileceklerdir.

O gün onlar, yeryüzünde Allah (*Subhabehu ve Tealâ*)'yı ilah olarak kabul etmedikleri, insanlardan birçok rabler edindikleri, dolayısıyla uluhiyetini inkar ederek, ya da şirk koşarak küfre girdikleri, ibadetlerinde, şiarlarında Allah'ın şeriatına uydukları halde, iktisadi, siyasi veya toplumsal düzen itibarıyla Allah'ın şeriatından başkasına uydukları için hesaba çekileceklerdir. Allah (*Subhabehu ve Tealâ*) kendisine ortak koşulmasını asla affetmez. Ondaki başkasını dilediği kimseler için affeder.

"Allah kendisine Şirk koşulmasını affetmez. Bundan başkasını dilediği kimseler için bağışlar." (4 Nisa/48)

Yalnız O hūkmeder. Yalnız O, hesaba çeker. O, hūkmünde gecikmediĐi gibi cezayı da ihmal etmez.

"Dikkat edin hūkūm yalnız O'nundur. Ve O, hesaba çekenlerin en çabuĐudur." (6 En'am/62)

Çıkan Kitaplarımız

1- Hakimiyet Mefhumu

Murat Gezenler

2- Demokrasi Bir Dindir

Ebu Muhammed el-Makdisî

3- Taifetu-l Mansura'nın Özellikleri

Ebu Basir et-Tartusi

4- Müslümanların Birliğini Sağlayan Temel Esaslar

Ebu Basir et-Tartusi

5- İslam Erlerine Nasihatler

Nacih İbrahim

6- Cihada Teşvik

Ebu Kuteybe eş-Şami

7- İslam'da Şehadet Operasyonları

Derleme

8- Demokrasi Dini

Murat Gezenler

9- İslam Dininden Çıkarılan Ameller

Ebu Basir et-Tartusi

10- El-Cihad Ve-l İctihad

Ebu Katade el-Filistini

11- El-Umde Fi İdadi'l Udde

Abdulkadir bin Abdulaziz

12- Ey Zindan Arkadaşlarım 1

Ebu Muhammed el-Makdisî

13- Mühim Soruların Cevabı

Alaeddin Palevî

14- Çocuk Eğitiminde Nebvî Yöntem ve Fesad

Medreseleri

Ebu Muhammed el-Makdisî

Çıkan Kitaplarımız

15- İrca Saldırılarına Karşı Şüphelerin Giderilmesi

Murat Gezenler

16- Cehalet Özrü

Murat Gezenler

17- Ey Zindan Arkadaşlarım 2

Ebu Muhammed el-Makdisî

18- Milleti İbrahim

Ebu Muhammed el-Makdisî

19- Tağutların Yardımcılarına Dair

Şüphelerin Giderilmesi

Ebu Muhammed el-Makdisî

20 Tevhid'in Anlamı

Seyyid Kutub